

СТАТИСТИКА

1. ВЕ МОЛИМЕ ДА ЈА ОПИШЕТЕ УСКЛАДЕНОСТА НА МАКЕДОНСКИОТ СТАТИСТИЧКИ СИСТЕМ СО БАРАЊАТА КОИ СЕ НАВЕДЕНИ ВО РАБОТНАТА ВЕРЗИЈА НА COMPENDIUM, ПОСЕБНО ЗА: А) СЕГАШНАТА СИТУАЦИЈА.....	3
A. СТАТИСТИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА	3
18. СТАТИСТИЧКА КООРДИНАЦИЈА.....	3
25. БЕЗБЕДНОСТ И ДОВЕРЛИВОСТ НА ПОДАТОЦИТЕ.....	4
B. КЛАСИФИКАЦИЈА.....	10
11. КЛАСИФИКАЦИИ.....	10
C. ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ.....	12
61. КОРИСТЕЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕ.....	12
62. ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТРУКТУРИ.....	13
63. ЗЕМЈОДЕЛСКА МОНЕТАРНА СТАТИСТИКА.....	14
64. РАСТИТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО.....	18
65. ДОБИТОЧНО ПРОИЗВОДСТВО.....	20
66. АГРОИНДУСТРИСКА СТАТИСТИКА.....	23
67. КООРДИНАЦИЈА И РЕФОРМИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКАТА СТАТИСТИКА.....	24
68. СТАТИСТИКА НА ШУМАРСТВО.....	25
69. СТАТИСТИКА НА РИБОЛОВОТ.....	26
D. ПОВЕКЕСЕКТОРСКА СТАТИСТИКА.....	27
70. ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ.....	27
71. СТАТИСТИКА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	28
73. НАУКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....	32
74. ГЕОГРАФСКИ И ЛОКАЛНИ ИНФОРМАЦИИ.....	32
E. ДЕМОГРАФСКА И СОЦИЈАЛНА СТАТИСТИКА.....	33
31. НАСЕЛЕНИЕ.....	34
32. ПАЗАР НА ТРУДОТ.....	36
33. ОБРАЗОВАНИЕ.....	39
34. КУЛТУРА.....	40
35. ЗДРАВСТВО И ЗАШТИТА.....	41
36. ДИСТРИБУЦИЈА НА ПРИХОДИ И УСЛОВИ НА ЖИВЕЕЊЕ.....	45
37. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА.....	47
38. ДРУГА РАБОТА НА ПОЛЕТО НА ДЕМОГРАФИЈАТА И СОЦИЈАЛНАТА СТАТИСТИКА.....	49
39. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ.....	51
F. РЕГИОНАЛНИ СТАТИСТИКИ.....	51
72. РЕГИОНАЛНА СТАТИСТИКА.....	51
G. МАКРОЕКОНОМСКА СТАТИСТИКА.....	54
40. ГОДИШНИ ЕКОНОСКИ СМЕТКИ.....	54
42. ФИНАНСИСКИ СМЕТКИ.....	58
43. СЛЕДЕЊЕ НА СОПСТВЕНИТЕ РЕСУРСИ.....	59
55. ЦЕНИ.....	60
57. СТАТИСТИКА ЗА АНАЛИЗА НА ДЕЛОВНИТЕ ЦИКЛУСИ.....	62
H. ДЕЛОВНА СТАТИСТИКА.....	63
44. СТАТИСТИКА ЗА ЕКОНОМСКАТА ДЕЈНОСТ НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА.....	63
45. ЕНЕРГИЈА.....	67
48. ТРАНСПОРТ.....	70
49. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО.....	72
50. ТУРИЗАМ.....	73
51. ДЕЛОВНИ РЕГИСТРИ.....	75
I. МОНЕТАРНА, ФИНАНСИСКА, ТРГОВСКА И СТАТИСТИКА НА БИЛАНС НА ПЛАЌАЊЕ.....	76
52. ПАРИ И ФИНАНСИИ.....	76
53. ТРГОВИЈА СО СТОКИ.....	78

54. ТРГОВИЈА СО УСЛУГИ И БИЛАНС НА ПЛАЌАЊЕ.....	81
2. РАБОТНАТА ПРОГРАМА НА ЕВРОСТАТ 2003-2007 (АНЕКС 1) КАКО И ГОДИШНАТА СТАТИСТИЧКА ПРОГРАМА НА ЕВРОСТАТ ПРЕТСТАВУВА ЗНАЧАЕН ИЗВОР ЗА ПОТВРДУВАЊЕ НА НАЧИНОТ НА КОЈ ЌЕ СЕ РАЗВИВА ACQUIS COMMUNAUTAIRE ДО 2007.	82
I. ПОДДРШКА ЗА СТАТИСТИЧКИ АУТПУТИ, ТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА	82
VII. РЕСУРСИ И УПРАВУВАЊЕ	92
3. СТАТИСТИКАТА МОЖЕ ДА СЕ СОБИРА ОД ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ, А НЕ САМО ОД ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА. ЗА ДА СЕ ДОБИЕ ЦЕЛОСНА СЛИКА ЗА СИСТЕМОТ НА ОФИЦИЈАЛНАТА СТАТИСТИКА, ВЕ МОЛИМЕ ДА ДАДЕТЕ ОПИС НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ВО ОДНОС НА СОБИРАЊЕ ПОДАТОЦИ, ПРОИЗВОДСТВО И РАСПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОФИЦИЈАЛНАТА СТАТИСТИКА ВО ЗЕМЈАТА. ТОЈ ТРЕБА ДА ВКЛУЧИ И СПИСОК НА КОНКРЕТНИ ОДГОВОРНОСТИ НА РАЗЛИЧНИТЕ СЕКТОРИ.	108
4. ВЕ МОЛИМЕ ОПИШЕТЕ ЈА ОРГАНИЗАЦИСКАТА СТРУКТУРА, КАДРОВСКАТА СТРУКТУРА И НИВОТО НА НЕЗАВИСНОСТ НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА. КАКО СЕ РАЗВИВАЛЕ ТИЕ ПРАШАЊА ВО ПОСЛЕДНИТЕ НЕКОЛКУ ГОДИНИ, И КАКВИ ПЛАНОВИ ПОСТОЈАТ ЗА ВО ИДНИНА? МОЖЕ ЛИ ВЛАДАТА ДА ВЛИЈАЕ НА (ИЗБОРОТ НА) ПОДАТОЦИТЕ ОБЈАВЕНИ ОД ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА?	112

1. УСКЛАДЕНОСТА НА МСС СО COMPENDIUM 2004

1. Ве молиме да ја опишете ускладеноста на македонскиот статистички систем со барањата кои се наведени во работната верзија на Compendium, посебно за:

а) сегашната ситуација

б) чекори кои се превземени за ускладување со барањата (законски и други мерки кои мора да се превземат, како што се изјавата за квалитет на Европскиот статистички систем, мерки за понатамошно ускладување со ЕУ)

с) главни пречки кои мора да се отстранат пред потполно ускладување:

Описот треба да се обезбеди за главните статистички теми:

- A. статистичка инфраструктура
- B. класификации
- C. земјоделство, шумарство и рибарство
- D. повеќесекторски статистики
- E. демографски и социјални статистики
- F. статистики на регионално ниво
- G. макроекономски податоци
- H. деловни статистики
- I. монетарна, финансиска, трговска и статистика на биланс на плаќање

Државниот завод за статистика редовно ги следи компендиумите на ЕУРОСТАТ, ги проучува и ги имплементира оние новини кои се во согласност со нивото на развиеност и усогласеност на националниот статистички систем.

Сите официјални статистички истражувања во Република Македонија се спроведуваат во согласност со Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/97) и со Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/03).

(Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/97), види 12_Прилог_01)

(Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.69/03), види 12_Прилог_02).

Во продолжение е опишана усогласеноста на националниот статистички систем со барањата наведени во Компендиумот 2004, со посебен акцент на сегашната состојба, мерките за натамошно усогласување и главните проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување.

A. Статистичка инфраструктура

18. СТАТИСТИЧКА КООРДИНАЦИЈА

1. Модул 18101 Статистичка координација

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика постојат основи за статистичка координација, согласно ЕУ модулот, но таа сè уште не е целосно имплементирана.

Во согласност со Петгодишната програма за статистички истражувања („Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/03), во областа на деловните статистики се реализираат месечни, тримесечни, полугодишни, годишни и повеќегодишни истражувања. Во нивното дефинирање активно учествуваат и корисниците на податоци како што се владините институции, Народната банка на Република Македонија, научните институции, бизнисмените, давателите на податоци и други.

При реализацијата на истражувањата се користат националните статистички класификации, номенклатури и стандарди (Национална класификација на дејностите, Национална номенклатура на индустриските производи, Царинска тарифна номенклатура, Номенклатура за транспорт на опасни материји, Стандардна класификација на стоки во транспортната статистика и Номенклатура за градежни објекти и градежни работи), усогласени со европските и меѓународните стандарди.

Обработените податоци се објавуваат во соопштенија, а тие се достапни и на WEB страницата на Државниот завод за статистика. Подетални податоци се објавуваат во посебни годишни статистички прегледи со подолга серија на податоци, а корисниците навремено се информираат за нивното објавување преку WEB страницата на Државниот завод за статистика. Исто така, корисниците на податоци редовно се информираат при спроведувањето на помасовни статистички акции како и при примена на нови методологии.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Хармонизирање на годишните статистички истражувања од Секторот за деловни статистики со структурните статистики на ЕУРОСТАТ;
- Хармонизирање на краткорочните статистички истражувања од Секторот за деловни статистики со краткорочните статистики на ЕУРОСТАТ, статистичките стандарди од краткорочните и структурните статистики (методологиите) и класификациите со европските стандарди и
- Формирање на единствена база на податоци за краткорочни и структурни податоци.

25. БЕЗБЕДНОСТ И ДОВЕРЛИВОСТ НА ПОДАТОЦИТЕ

1. Модул 25100 Сигурност и заштита на податоците

Сегашна состојба

Индивидуалните податоци за деловните субјекти и личните податоци, вклучувајќи ги и осетливите податоци за физичките лица прибирани за статистички цели, претставуваат строго доверливи податоци и можат да се користат само за статистички цели и научни истражувања

во согласност со Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/97) и Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/94 и 4/02).

Во Државниот завод за статистика се преземени следните мерки за заштита на статистичките податоци од неовластен пристап или од физичко уништување:

Микроподатоците од статистичките истражувања се сместени на централен сервер во просторија со контролиран влез со картички и камери. Пристапот до базите на податоци е селективен, со користење на корисничко име и лозинка на Unix серверите и доделување на привилегии во DB2.

Во Државниот завод за статистика е дефинирана процедура за секојдневен бекап на внесот на податоците од статистичките истражувања, додека останатите податоци се бекапираат пред и после ажурирањето. Исто така е дефинирана и постапка за архивирање на податоците и апликациите по завршување на секое статистичко истражување. Бекапите и архивираниите податоци се чуваат во заклучен огноотпорен сеф.

Заштитата во однос на пристапот до мрежата е решена со принципот на WindowsNT domain, при што на секој вработен му се доделува корисничко име и лозинка со кои му се доделува пристап кон селектирани ресурси во мрежата - податоци, принтери и др.

Дефинирана е процедура за редовен системски бекап на серверите и политика за доделување на кориснички имиња и лозинки со соодветни привилегии (администратори, оператори, корисници).

За излез на вработените на Интернет се користи MS Proxy server кој исто така служи и како заштита од надворешни напади, така што ниту еден компјутер од локалната мрежа не излегува директно на Интернет.

Во однос на заштита од вируси се користи Symantec Antivirus - Corporate Edition, инсталиран на посебен сервер, кој редовно се ажурира.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Постојано подобрување на сигурноста на податоците со ажурирање на технологијата (хардвер, софтвер) и правилата за заштита.

Воведување на SDC методи и соодветен софтвер.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

Во блиска иднина, заради подобар и побрз пристап до статистичките податоци, Државниот завод за статистика планира да развие и Web ориентирани бази на податоци. Ќе биде потребен голем напор за нивна заштита од хакери и вируси.

2. Модул 25200 Координација за статистичка доверливост - Комитет за статистичка доверливост

Сегашна состојба

Координацијата на статистичката доверливост се имплементира во согласност со Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97), Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/94 и 4/02) и Правилникот за мерките и техниките за заштита на индивидуалните податоци прибрани за статистички цели (интерен документ на ДЗС).

Кординацијата на статистичката доверливост во статистичкиот систем ја вршат Државниот завод за статистика и овластените носители (државните органи и институции кои спроведуваат статистички истражувања во рамките на продукцијата на официјалната статистика).

Државниот завод за статистика и овластените носители се обврзани да обезбедат заштита на индивидуалните податоци за деловните субјекти и физичките лица што ги прибираат и обработуваат за статистички цели.

Индивидуалните податоци прибрани од извештајните единици или преземени од административните извори за статистички цели, можат да се користат за статистички цели (за имплементација на статистичките истражувања утврдени во Програмата за статистички истражувања). Државниот завод за статистика е овластен од податоците што ги прибира за статички цели да воспоставува одвоени збирки на податоци со идентификациони податоци (како избор на примерок и сл.).

До индивидуалните податоци за деловните субјекти и физичките лица не може да се обезбедува пристап ниту тие да се публикуваат сè додека не се обезбеди дека преку нив не може да се идентификува субјектот на податоците на кој тие податоци се однесуваат, освен ако за тоа претходно е дадена писмена согласност од субјектот на податоците. По исклучок, за деловните субјекти можат да се објават и индивидуални податоци земени од јавните - општодостапни збирки на податоци.

По исклучок, индивидуалните податоци прибрани за статистички цели без идентификационите податоци во согласност со Законот за државната статистика се даваат на научните институции заради нивно користење за научни цели. За давањето пристап до податоци за научни цели се доставува писмено барање во кое се наведуваат податоците што се бараат и научните цели за кои ќе се користат. Секое барање се оценува, а за давањето на податоците се склучува писмен договор во кој се наведуваат податоците кои се даваат, целите за кои ќе се користат, обврските за заштита на податоците и посебно обврската за нивно уништување по завршување на обработката, како и казнените и други мерки кои следуваат во случај на непочитување на одредбите за заштита на податоците.

Индивидуалните податоци прибрани за статистички цели се даваат на друг носител на статистички истражувања ако тие се потребни за спроведување на статистичките истражувања утврдени во Програмата за статистички истражувања. При преносот на индивидуалните податоци од еден на друг носител се склучува писмен договор во кој се наведуваат целите за кои можат да се користат податоците и обврските за заштита на податоците.

Сите лица кои имаат пристап до индивидуалните податоци подлежат на обврската за заштита на податоците. Обврската за заштита започнува од моментот на запознавањето со индивидуалните податоци и трае и по завршувањето на работниот однос во Државниот завод за статистика, односно по престанувањето на договорот за ангажирање ако лицето е ангажирано во својство на договорен изведувач.

Во согласност со Правилникот, во Државниот завод за статистика во 2004 година е формирана Комисија за заштита на податоците составена од претседател и двајца члена и нивни заменици. Комисијата врши надгледување на заштитата на индивидуалните податоци, се грижи за имплементација на прописите за заштита на индивидуалните податоци, предлага мерки за унапредување на заштитата, врши непосреден увид во каталозите и начинот како се остварува заштитата и го информира директорот за констатираните состојби. Комисијата поднесува годишен извештај за својата работа.

Почнувајќи од 2005 година, во Државниот завод за статистика, во согласност со Правилникот, ќе се водат одвоени каталози за збирките на индивидуални податоци во Државниот завод за статистика. Во Каталогот ќе бидат евидентирани податоци за: називот на збирката, кога е воспоставена, правниот основ за прибирање на податоците, индивидуалните податоци кои се

водат, субјектите кои имаат пристап до збирката, рокот за чување на збирката, ограничувања во однос на користењето на збирката и други податоци).

Заштитата на податоците прибрани преку пописите на населението се доуредува со Законот за соодветниот попис. За заштитата на податоците од Пописот на населението во 2002 година беше донесен Правилник за мерките, техниките и начинот на обезбедување на безбедноста и тајноста на личните податоци и резултатите од Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија, 2002 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ:

- Координација на активностите за усогласување на Законот за државната статистика со регулативата на ЕУ (наведени во модул 25300);
- Анализа и утврдување на мерките и техниките што треба да се обезбедат за заштитата на податоците за објавување на податоци на пониско ниво за да се задоволат потребите на општините (кои во наредниот период, поради децентрализацијата на власта во Република Македонија значително ќе се зголемат) и нивна имплементација со децентрализацијата;
- Ќе се врши криптирање на индивидуалните податоци кога преносот се врши преку комуникациски уреди (се планира да започне од почетокот на 2005 година);
- Унапредување на методите за подготовка на сетови со микроподатоци;
- Проучување на методите за SDC (Statistical Disclosure Control).

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Дополнителни обуки и софтверски пакети за SDC.

3. Модул 25300 Правен аспект на доверливоста

Сегашна состојба

Статистичката доверливоста е уредена со Законот за државната статистика донесен во 1997 година и објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 54/97. Законот, на македонски и на англиски јазик е објавен на WEB страницата на Државниот завод за статистика.

Во поглед на заштитата на податоците, Законот за државната статистика е усогласен со:

- Council Regulation No: 322/97/EC of 17/02/97: OJ: L052 of 22/02/97 Act on Community Statistics;
- Council of Europe, Convention 108, (81) For the Protection of Individuals with regard to automatic processing of personal data;
- Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council - of 24 October 1995 - on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, Official Journal of the European Communities, No. L 281/31,
- Council of Europe, Recommendation No R(97) 18

Во одредени сегменти на заштитата на личните податоци непосредно се применува Законот за заштита на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/94 и 4/02), како општ пропис.

Доверливоста е едно од основните начела врз основа на кои се темели државната статистика во Република Македонија (покрај начелото на доверливост, во Законот за државната статистика се утврдени и начелата на неутралност, објективност, стручна независност и рационалност).

Во Законот е дефинирано значењето на индивидуалните, идентификационите, личните и осетливите податоци, а во посебен дел од истиот Закон е разработена нивната заштита.

Во поглед на заштитата на податоците, Законот за државната статистика содржи одредби за:

- Органите и телата кои можат да прибираат индивидуални податоци за целите на официјалната статистика:
 - Државниот завод за статистика и
 - овластените носители - државни органи и институции кои во согласност со Законот и Програмата за статистички истражувања спроведуваат статистички истражувања;
- Целите за кои можат да се прибираат индивидуалните податоци:
 - Државниот завод за статистика и овластените носители, индивидуални податоци (од правните и физичките лица) прибираат за имплементација на статистичките истражувања утврдени во Програмата за статистички истражувања (непосредно или со нивно преземање од постоечките збирки на податоци);
 - за статистички цели може да се користат и индивидуални податоци кои не се прибрани за статистички цели;
- Целите за кои можат да се користат индивидуалните податоци:
 - индивидуалните податоци прибрани за статистички цели можат да се користат само за целите утврдени со Законот и како поединечни не може да се компилираат во збирки на податоци кои се користат за нестатистички цели, а во никој случај не може да се користат за донесување на какви било одлуки во поглед на субјектот на податоците;
 - Државниот завод за статистика прибраните идентификациони податоци од различни извори може да ги користи за креирање на збирки на податоци за избор на примерок и сл.;
- Информирањето на субјектот на податоците за заштитата на податоците:
 - при непосредно прибирање на податоците, субјектот на податоците се информира за заштитата на податоците. Ако прибирањето е посредно, информирањето се врши на погоден начин освен ако тоа е невозможно или вклучува неразумен напор;
- Обврската за заштита на податоците:
 - лицата кои имаат пристап до индивидуалните податоци прибрани за статистички цели се должни тие податоци да ги чуваат како службена тајна,
 - обврската трае и по престанувањето на работниот однос, односно ангажирањето во својство на договорен изведувач,
 - за прекршување на одредбите за заштита на податоците се предвидени парични казни;
- Пристапот до индивидуалните податоци:
 - пристапот до индивидуалните податоци прибрани за статистички цели од страна на трети лица не се дозволува освен за статистички цели (од Државниот завод за статистика на овластените носители и обратно),
 - по исклучок, пристап до индивидуалните податоци без идентификационите се дава за научни цели. Податоците се даваат по претходно склучен писмен договор;
- Заштитата на податоците при објавување и давање на корисниците:
 - пристап до статистичките резултати се дава само ако е обезбедено дека преку резултатите не може да се идентификува субјектот на податоците, освен ако тој дал согласност,

- по исклучок, за деловните субјекти можат да се објават и индивидуални податоци земени од јавните - општо достапни збирки на податоци,
 - при меѓународната статистичка соработка во однос на заштитата на податоците се применуваат одредбите од Законот за државната статистика и Законот за заштита на личните податоци;
- Роковите во кои ќе се чуваат индивидуалните податоци:
- индивидуалните податоци по извршената обработка се складираат и чуваат до објавувањето на конечните резултати,
 - по исклучок, тие можат да се чуваат и подолго, односно до остварувањето на целта за која се чуваат (пр. избор на примерок и сл.).

Во однос на прекуграничниот пренос на индивидуалните податоци, се применуваат одредбите од Законот за државната статистика и Законот за заштита на личните податоци. Прекуграничниот пренос може да се врши врз основа на начелото на реципроцитет и врз основа на меѓународни договори, спогодби или договори за статистичка соработка.

Во однос на правата на лицето во врска со личните податоци кои за него се прибираат за статистички цели, се применуваат одредбите од Законот за заштита на личните податоци во согласност со кои правата на лицето во врска со личните податоци (увид, измени, судска заштита) на се однесуваат на податоците кои се прибираат за статистички цели.

Мерките и техниките за заштита на индивидуалните податоци (неовластен пристап, доставување или каква било неовластена обработка, како и мерките со кои се спречува уништувањето, губењето, промената, злоупотребата или неовластената употреба на податоците) се пропишуваат со правилник.

Во поглед на заштитата на податоците од пописите кои се уредуваат со посебни закони (пр. Пописот на населението, Пописот на земјоделството и др.) се применуваат одредбите од Законот за државната статистика и Законот за заштита на личните податоци, а по потреба, во одделни сегменти тие се доуредуваат со Законот за соодветниот попис. Мерките и техниките за заштита на податоците од пописите на населението спроведени во 1994 и 2002 година беа уредени со посебни правилници.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Се следи донесувањето на регулативите во земјата во однос на заштитата на податоците и се даваат мислења и предлози за нивно целосно усогласување со регулативите на ЕУ (пр. беше дадено мислење по: предлогот на законот за заштита на личните податоци во Република Македонија кој беше усвоен во Собрание на 25 Јануари 2005, објавен во “Службен Весник на Република Македонија” бр. 07/05; беа дадени предлози при донесувањето на законите за воспоставување на збирки на податоци кои содржат индивидуални податоци за пристапот до нив за статистички цели и заштитата на тие податоци итн.).
- Преку компаративен пристап при следењето на практичната имплементација на Законот во Република Македонија и барањата на ЕУ, се прават согледувања за потребата од доуредување на статистичката доверливост преку измени на Законот за државната статистика.
- Заради целосно усогласување со регулативите на ЕУ во областа на статистичката доверливост, се проучуваат регулативите на ЕУ кои се донесени по донесувањето на Законот за државната статистика. Во 2005 година, во поглед на статистичката доверливост, се планира негово целосно усогласување со следните регулативи на ЕУ:
- Commission Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data

by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data. (OJ L 8, 12.01.2001) ,

- Commission Regulation (EC) No 831/2002 on implementing Council Regulation (EC) No 322/97 on Community statistics, concerning access to confidential data for scientific purposes (OJ L 133, 18.05.2002).

В. Класификација

11. КЛАСИФИКАЦИИ

1. Модул 11100 Класификација на производи (CPA) и економски активности (NACE)

Национална класификација на дејностите-НКД

Сегашна состојба

Националната класификација на дејностите на Република Македонија е донесена во 1998 ("Службен весник на Република Македонија" бр. 20/98) и е усогласена до четврто ниво на класи со Класификацијата на економските дејности НАЦЕ Рев.1.

За задоволување на националните потреби вклучена е нова група и класа (73.30-истражување и експериментален развој во мултидисциплинарните науки) и воведени се поткласи на ниво на петоцифрена шифра (вкупниот број на поткласи е 602).

Националната класификација на дејностите - НКД се применува при прибирањето, анализата, објавувањето и дисеминацијата на податоците во статистичкиот систем на Република Македонија од 2000 година, а во одредени области е направено враќање на сериите на податоците според НКД (национални сметки од 1997 година, деловни субјекти од 1995 година, индустрија од 1998 година итн.).

Во 1998 година е донесен Закон за Националната класификација на дејностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 07/98) со кој е пропишана постапката за распределување на деловните субјекти според претежната дејност во согласност со НКД.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во тек се подготовките за изменување и дополнување на Националната класификација на дејностите за нејзино ревидирање и усогласување со NACE Rev.1.1. и се планира во текот на 2005 година да се донесе законски акт кој ќе овозможи нејзина примена.

Со донесувањето на овој законски акт, примената и користењето на NACE Rev.1.1. ќе се однесува на прибирањето, анализата, објавувањето и дисеминацијата на податоците.

Државниот завод за статистика континуирано ги следи активностите на меѓународните организации во подготвувањето на Националната класификација на економските дејности NACE Rev.2.

Класификација на производи по дејности - CPA

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ја применува CPA -Класификација на производи по дејности, донесена со одлука на ЕУ во октомври 1993 година и дополнета во јули 1998 година.

Таа се користи како средишна класификација на производи (стоки и услуги) кои се еднозначно распределени според дејностите на Националната класификација на дејностите.

Врз основа на оваа Класификација се изработени одделни класификации во следните статистички области:

- индустрија;
- земјоделство;
- национални сметки - инвестиции;
- градежништво;
- трговија (во тек е подготовка на класификацијата).

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласувањето со CPA 2002 е планирано за 2005 година за кога се планира и донесувањето на CPA како национален стандард.
- Државниот завод за статистика континуирано ги следи активностите на меѓународните организации во подготвувањето на CPA 2007 и се планира усогласувањето да се изврши по нејзиното донесување.

2. Модул 11600 Класификации за статистиката за трговија со стоки

Комбинирана номенклатура

Сегашна состојба

Во царинската постапка, при тарифирање на производите, од 2002 година се користи Царинската тарифна номенклатура на производи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 104/01) која е усогласена со Комбинираната номенклатура на Европската унија до ниво на 8 цифри, а националната разработка е на 10 цифри. Истата Номенклатура се користи и при статистичката обработка на податоците и нивното публикување. До 2002 година во употреба беше националната царинска тарифна номенклатура усогласена со Хармонизираниот систем на називи и шифри до ниво на 6 цифри.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Тековно следење на промените во Комбинираната номенклатура.

Класификација на земји

Сегашна состојба

Во надворешната трговија се применува Класификацијата на земји според стандардите на Меѓународната организација за стандарди ISO - 3166 alfa -2 код, кој е усвоен како национален стандард. За останатите статистички истражувања се користи и нумеричкиот код од истиот стандард.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Тековно следење и примена на измените во Геономенклатурата која е во примена во ЕУ.

С. Земјоделство, шумарство и риболов

61. КОРИСТЕЊЕ НА ЗЕМЈИШТЕ

1. Модул 61101 Употреба на земјиштето и добивање податоци преку сателит

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика се прибираат податоци за користење на земјиштето во рамките на статистичките истражувања за растителното производство и тие се базираат на податоци од катастарот и извештаи од надворешни соработници, т.н. проценители.

Во Државниот завод за статистика не се спроведуваат истражувања за користење на земјиштето со помош на сателитски снимки.

Чекори кои се преземаат за усогласување со ЕУ

Се проучува целокупната методологија на ЕУРОСТАТ за соодветната проблематика. Паралелно се истражуваат можностите за имплементирање на ЛУКАС истражувањето во Република Македонија, како пилот-проект, во рамките на некој од проектите кои се во развојна фаза.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

Нема воспоставено проект за имплементација на истражување за користење на земјиштето со помош на сателитски снимки и не се утврдени надлежностите на институциите кои би биле учесници во спроведувањето на соодветното истражување.

2. Модул 61300 Статистика за рурален развој

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика постојат основи за спроведување на статистика за рурален развој, но таа сè уште не е целосно имплементирана.

Во согласност со усвоената програма за работа, во Државниот завод за статистика се спроведуваат бројни статистички истражувања со месечна, квартална, годишна и повеќегодишна динамика. Со нивната реализација се обезбедуваат релевантни статистички податоци за вработеноста, транспортот, образованието, инфраструктурата и други соодветни показатели.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Анализа на состојбите во статистиката на руралниот развој од аспект на барањата на ЕУ и детерминирање на точните показатели кои се база на статистиката на руралниот развој;
- Целосна интеграција на различните параметри и индикатори кои го дефинираат руралниот развој;
- Проучување на методологии кои ја покриваат областа за статистиката на руралниот развој.

62. ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТРУКТУРИ

1. Модул 62102 Структура на земјоделството

Сегашна состојба

Структурата на земјоделството се следи главно преку податоците обезбедени од Пописот на населението, домаќинствата, становите и земјоделските стопанства спроведен во 1994 година. Покрај тоа, дел од податоците кои се бараат во модулот (работна сила и бројна состојба на добитокот) се достапни и од Пописот на населението, домаќинствата и становите, спроведен во 2002 година.

Статистиката на земјоделството во Државниот завод за статистика се следи во Одделението за земјоделство, шумарство, водостопанство, лов, риболов и животна средина преку следните статистички истражувања:

- Статистика на растителното производство која опфаќа податоци за посеани површини во есенската и пролетната сеидба, ожнеани површини и приноси од рани и доцни посеви;
- Статистика на добиточното производство која опфаќа податоци за бројот на добитокот по категории, заклан добиток и производство на добиточни производи (месо, млеко, јајца, мед).

Чекори кои се преземаат за усогласување со ЕУ

Податоците за структурата на земјоделството ќе се обезбедат од Пописот на земјоделството кој ќе се спроведе во октомври 2005 година.

Во Државниот завод за статистика се вршат завршните подготовки за спроведување на Пописот на земјоделството со кој ќе се обезбедат податоци за земјоделското земјиште и обработливите површини, бројната состојба на добитокот, земјоделското производство, агротехничките мерки, механизацијата и опремата, објектите во стопанството, шумарството, рибарството и работната сила.

Пробен попис на земјоделството беше спроведен во декември 2003 и врз основа на анализите и наодите дефинирана е пописната методологија и изготвени се пописните инструменти (пописни обрасци, упатства за попишувачи, контролници и методологија за спроведување на Пописот). Теренските активности ќе се реализираат во 2005. Текстот на Законот за Попис на земјоделството, 2005 е подготвен, усогласен и одобрен и следен чекор е процедура за негово усвојување.

Податоците од Пописот ќе претставуваат база за воспоставување на регистар на фарми. Во согласност со временската динамика, во рамките на долгорочниот развој на земјоделскиот статистички систем, првото структурно истражување на фарма би се спровело во 2009 година,

а наредното после три години. Предвидено е регистарот на фармите да се ажурира со податоците од структурните истражувања за да се обезбеди континуиран добар квалитет и добра рамка за подготвување примероци за статистичките истражувања од областа на растителното и добиточното производство.

63. ЗЕМЈОДЕЛСКА МОНЕТАРНА СТАТИСТИКА

1. Модул 63101 Земјоделски сметки и цени

Сегашна состојба

Врз база на податоците за производството и расходите во земјоделството се извршени пресметки на економските сметки во земјоделството за периодот 1998-2003 година во согласност со методологијата што ја применуваат земјите-членки на Европската унија.

Во Заводот досега нема активности во врска со економските сметки за шумарството.

Во статистиката на земјоделските цени до крајот на 2003 година се пресметуваа официјални индекси на цените само за аутпутот според методологија која не е усогласена со методологијата што ја применуваат земјите-членки на ЕУ.

Исто така, до крајот на 2003 година не се следеа апсолутни земјоделски цени.

Од јануари 2004 година се пресметуваат експериментални индекси на цените на аутпутот и инпутот во земјоделството, усогласени со методологијата пропишана од ЕУРОСТАТ.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Државниот завод за статистика ги следи сите новини во областа на економските сметки и цените во земјоделството.

Во економските сметки во земјоделството во тек се активности за унапредување на системот на ЕСЗ и имплементирање на новите регулативи на Европската унија.

Повеќе информации во врска со земјоделските сметки и цените се дадени во Модул 63101-1.а. и Модул 63101-1.ц.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

Системот на здруженија на производители, комори и берзи не е развиен на ниво преку кое би се добивале релевантни податоци за пресметка на индексите на цените.

2. Модул 63101 - 1.а. Економски сметки за земјоделството (ЕСЗ) и Шумарството (ЕСШ), вклучувајќи ја и статистиката за земјоделски инпут на трудот (ЗИТ)

Тековна состојба

Економските сметки за земјоделството се изработуваат со користење на административни извори на податоци како и податоци од следните истражувања:

- Остварено производство од рани посеви
- Остварено производство од доцни посеви
- Откуп на земјоделски производи од индивидуални земјоделски производители- месечно
- Реализација од сопствено производство на земјоделските претпријатија и земјоделските задруги- месечно
- Анкета за бројот на добитокот со состојба на 15.01 за индивидуалните земјоделски домаќинства
- Годишен извештај за сопствен добиток на земјоделски претпријатија и земјоделски задруги
- Извештај за заклан добиток по тримесечје
- Месечен извештај за прометот на земјоделски производи на пазарот
- Набавни цени на репроматеријали, средства за работа и услуги во земјоделството- тримесечно.

Од овие истражувања се добиваат количински и вредносни податоци за: оствареното производство по одделни земјоделски производи, реализацијата од сопствено производство, откупот од индивидуалните производители, бројот на добитокот во извештајната година, податоци за закраниот добиток како и потребните податоци за пресметка на меѓуфазната потрошувачка. Во текот на 2003 година се пристапи кон ревизија на тековните пресметки за ЕСЗ (периодот 1998 - 2001) и пресметка на ЕСЗ за периодот 2002-2003 во согласност со Прирачникот за економски сметки во земјоделството, ЕСЗ 1997 год.(ревизија 1.1).

За изработка на сметките се користи Националната класификација на дејностите која е усогласена и споредлива со Европската класификација NACE Rev.1 и тоа за секторот А - Земјоделство.

Во врска со изработката на економските сметки во шумарството, Државниот завод за статистика нема отпочнато никакви активности.

Податоците за инпутот на работна сила се прибираат во секторот Пазар на труд и животен стандард. Во согласност со препораките на ЕУРОСТАТ (Прирачникот за економски сметки во земјоделството, ЕСЗ 1997 год.-ревизија 1.1), од добиените податоци се пресметуваат годишните работни единици кои се користат понатаму во ЕСЗ за пресметка на номиналниот и реалниот доход (со користење на ценовниот дефлатор на БДП) од производните фактори по единица работна сила.

Во прашалниците дизајнирани за претстојниот Попис на земјоделството, 2005, има вклучено сет од прашања кои се однесуваат на работната сила.

Податоците се прибираат на ниво на производ врз база на Номенклатурата на земјоделски производи и услуги во земјоделството подготвена од страна на ДЗС, којашто е изработена врз основа на Класификацијата на производите по дејности (CPA) која е хармонизирана со “Списокот на карактеристични земјоделски производи”- Прирачник за економски сметки во земјоделството, ЕСЗ 1997 год.(ревизија 1.1).

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на пресметките на страната на производството и меѓуфазната потрошувачка според препораките на ЕУРОСТАТ;
- Хармонизирање на сите расположливи извори на податоци според регулативите на ЕУ;
- Подобрување на книговодствената евиденција на ниво на фарма (индивидуално земјоделско стопанство) од страна на Агенцијата за поттикнување на развојот за земјоделството.

3. Модул 63101 - 1.б. Приходи од Секторот за земјоделски домаќинства (СЗД)

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика се прибираат потребните податоци за пресметка на вкупниот приход на секторот на земјоделските домаќинства (Income of Agricultural Household Sector). Пресметките за вкупниот приход на земјоделските домаќинства за периодот 2002-2003 година се експериментални и тие се направени со користење на пошироката дефиниција за земјоделските домаќинства (broad definition).

Набљудувани варијабли:

Нето-примања од земјоделската дејност, надоместоци од активности што се вршат надвор од земјоделството, приходи од имот, примени социјални бенефиции, тековни трансфери и социјални трансфери.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Хармонизирање на сите расположиви извори на податоци според регулативите на ЕУ и следење на сите новини.

4. Модул 63101 - 1.в. Статистика на цени во земјоделството (СЦЗ)

Сегашна состојба

Во делот за земјоделски статистики, во врска со статистиката на цените се спроведуваат следните статистички истражувања за количини, вредности и просечни цени:

- Месечно, за откуп на земјоделски производи од индивидуалните земјоделски производители;
- Месечно, за реализација на земјоделски производи од сопствено производство на претпријатијата и земјоделските задруги;
- Тромесечно, за набавните цени на репродукциониот материјал, средствата за работа и услугите извршени во земјоделството.

Врз база на податоците од месечните статистичките истражувања се врши пресметување на индексите на цените на производителите на земјоделски производи секој месец, во рок од 40 дена по завршување на месецот(индекси на цените на аутпутот во земјоделството).

Иако овие индекси методолошки се исправни, тие не се споредливи и не се во согласност со методологијата што ја применуваат земјите-членки на ЕУ.

Цените на производителите на земјоделските производи досега се пресметуваа врз основа на податоците за вредностите и количините на производите откупени од индивидуалните производители и продажбата на производите од сопствено производство на претпријатијата. При пресметка на индексите, како базни цени се користеа просечните цени од претходната година. Пондерите се изготвуваат на 5 години, но се врши нивна корекција секоја година за износот на порастот на цените во претходната година. Во Заводот не се следат цените на рентите во земјоделството.

Во текот на 2003 година Државниот завод за статистика започна процес на хармонизирање на методологијата за пресметка на индексите на цените во земјоделството усогласена со методологијата што ја применуваат земјите-членки на ЕУ.

Од јануари 2004 година започна процес на експериментално пресметување на индексите на цените преку следење на т.н. “чисти” цени.

Податоците за цените на ниво на производ се прибираат врз база на Номенклатурата на земјоделски производи и услуги во земјоделството.

Номенклатурата е изработена врз основа на Класификацијата на производите по дејности (CPA) и е прилагодена за национална употреба, а се применува од октомври 2003 година.

Индексите на цените за инпутот во земјоделството не се пресметуваа до почетокот на 2004 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во периодот 2005-2006 година се планира експерименталните индекси зна цените на аутпутот и инпутот во земјоделството да станат официјални и да бидат публикувани.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

За доследна примена на методологијата за пресметка на индексите потребно е да постојат стабилни извештајни единици кои треба да егзистираат најмалку 5 години по нивниот избор во индексната листа. Со оглед на тоа што Македонија е мала земја, многу е тешко за секој производ што е влезен во индексната листа да се обезбедат соодветни извештајни единици.

Проблеми кои произлегуваат од степенот на развој на македонското стопанство, поточно типизирањето на производите: производите кои се јавуваат на пазарот не се селектирани - класирани по типови, квалитет и димензии како што се бара во “Прирачникот за статистиката на земјоделските цени” издаден од ЕУРОСТАТ.

Податоците што се добиваат од економските сметки за изработка на пондерите се агрегирани на ниво на групи на производи и за голем број на производи нема податоци на ниво на производ.

Не постои систем на следење на цените на рентите во земјоделството.

Поради тоа што новите индекси за аутпутот и инпутот во земјоделството според новата методологија ќе се работат на база 2003=100, ќе има пречки при пребазирањето на базата 2000=100.

5. Модул 63501 Моделирање

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика досега не користиел податоци од базата на податоци на Земјоделскиот информативен систем (AgriS).

Податоците од земјоделските статистики кои ние ги испраќаме до ЕУРОСТАТ можат да се најдат во базата на податоци во NewCRONOS.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во економските сметки за земјоделството во тек е изготвување на табели коишто треба да се достават до NewCRONOS, користејќи ги шифрите на производите од COSA .

Податоците за индексите на цените и за апсолутните земјоделски цени, за потребите на ЕУРОСТАТ, ќе се испраќаат со употреба на шифрите на производите од PRAG .

Како ќе се зголемува обемот на имплементирањето на новите методологии при пресметката на економските сметки за земјоделството и пресметката на индексите на цените на импутот и

аутпутот , така ќе се зголеми и потребата од размена и користење на податоци од базата на податоци во NewCRONOS.

64. РАСТИТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО

1. Модул 64100 Статистика на растително производство

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика преку Одделението за земјоделство, шумарство, водостопанство, лов, риболов и животна средина спроведува 6 годишни истражувања за засеани површини во пролетната и есенската сеидба и очекуваното и оствареното производство од рани и доцни посеви и овошје.

Истражувањата имаат целосен опфат на деловните субјекти преку извештаи кои претпријатијата ги пополнуваат врз основа на книговодствената евиденција и кои се доставуваат по пошта.

За индивидуалните земјоделски стопанства (семејни фарми) податоците се прибираат преку метод на процена на површината и производството.

Се прибираат податоци за: површини, вкупно производство и производство по хектар, по посеви, шест пати во текот на годината, по општини и по производи.

Податоците се публикуваат на ниво НУТС 5 и НУТС 2.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

По спроведувањето на Пописот на земјоделството и воспоставувањето на Регистар на фарми, се планира да се промени методот на прибирање на податоците и да се отпочне со примена на методи за евалуација и верификување на податоците.

2. Модул 64100 - 1.а. Статистика на растително производство

Сегашна ситуација

Во Одделението за земјоделство во Државниот завод за статистика, површините и производството на посеви се следи преку 6 истражувања, од кои 2 истражувања се за очекуваното производство. Тековно се следи производството на посеви за засеани есенски и пролетни посеви и ожнеани рани и доцни посеви.

За правните субјекти истражувањата се спроведуваат по пат на извештаи по пошта кои претпријатијата ги пополнуваат врз основа на книговодствената евиденција. Прибирањето е со целосен опфат за Република Македонија.

За индивидуалните земјоделски стопанства (фамилијарни фарми) податоците се прибираат преку метод на визуелна процена на површината и производството и користење на мислењата на локалните авторитети и земјоделци од соодветниот регион. Прибирањето е со целосен опфат за Република Македонија.

Во истражувањата за производство на посеви не се користат меѓународни и национални класификации.

Податоците се прибираат шест пати во текот на годината, по општини и по производи. Се публикуваат на ниво НУТС 5 и НУТС 2.

Во истражувањата се користи национална методологија за растително производство.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на методолошките инструменти со стандардите на ЕУ- рок: крајот на 2007/2008;
- Реализирање на активностите предвидени со проектот СИДА, а се однесуваат на потпроектот Растително производство - рок: 2007/2008.

3. Модул 64100 - 1.б. Билансна состојба на понуда на растително производство

Сегашна состојба

Податоците за билансната состојба на понудата на растително производство се пресметуваат индиректно од економските сметки за земјоделството и се експериментални за периодот 2000-2003 година.

Билансите не се целосни. Недостасуваат податоци за: почетни залихи, произведени основни средства за сопствена сметка, крајни залихи и за увоз бидејќи за подготовка на сметките тие не се неопходни (не се опфаќаат).

Расположливи податоци на страната на изворите се: вкупно производство, загуби и употребливо производство.

На страната на употребата се располага се следните податоци: потрошувачка во рамките на единицата и употреба за друго освен за потрошувачка во рамките на единицата. Во потрошувачката во рамките на единицата влегуваат следните ставки: семе и посадочен материјал, добиточна храна и останато. Во употреба за друго освен за потрошувачка во рамките на единицата влегуваат следните ставки: преработено од производителот (делливи активности), за сопствена потрошувачка и за продажба (на домашен и странски пазар).

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на пресметките на страната на производството и употребата според важечките регулативи на Европската комисија
- Хармонизирање на сите расположливи извори на податоци според важечките регулативи на Европската комисија;
- Подобрување на книговодствената евиденција на ниво на фарма (индивидуално земјоделско стопанство) од страна на Агенцијата за поттикнување на развојот за земјоделството.

4. Модул 64100 - 1.в. Прогнози за жетва (AGROMET)

Во Државниот завод за статистика не се спроведува прогноза на жетва преку агрометеоролошки податоци ниту пак преку временски серии воопшто. Прогноза на жетва не е планирана во Програмата за статистички истражувања 2003-2007 („Службен весник на Република Македонија“ 69/03).

5. Модул 64100 - 1.г. Статистика на витикултура (производство на грозје)

Сегашна ситуација

Во Одделението за земјоделство во Државниот завод за статистика, производството на грозје и вино се следи преку 3 истражувања, од кои едно истражување е за очекуваното производство. Се користат истите истражувања кои служат за следење на површините и производството на посеви.

Во тек е експериментално прибирање на податоците за површини и производство по вински и трпезни сорти.

Во истражувањата за производство на грозје и вино не се користат меѓународни и национални класификации.

Податоците се прибираат трипати во текот на годината, по општини и по производи и се публикуваат на ниво НУТС 5 и НУТС 2.

Се користи национална методологија за растително производство.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Хармонизирање на методологијата со европските стандарди и отпочнување на активности за примена на меѓународни класификации - рок за спроведување – 2006 година.

6. Модул 64100 - 1.е. Статистика на одгледување овошје

Сегашна ситуација

Во Одделението за земјоделство во Државниот завод за статистика, производството на овошје се следи преку 5 истражувања, од кои 2 истражувања се за очекувано производство. Се користат истите истражувања кои служат за следење на производството на посеви.

Во истражувањата за производство на овошје не се користат меѓународни и национални класификации.

Податоците се прибираат 5 пати во текот на годината, по општини и по производи и се публикуваат на ниво НУТС 5 и НУТС 2.

Се користи национална методологија за растително производство.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Хармонизирање на методологијата со европските стандарди и отпочнување на активности за примена на меѓународни класификации - рок за спроведување – 2006 година.

65. ДОБИТОЧНО ПРОИЗВОДСТВО

1. Модул 65101 Добиток и месо

Сегашна состојба

Статистиката на добиток и месо се спроведува во Одделението за земјоделство, шумарство, водостопанство, лов, риболов и животна средина при Секторот за деловни статистики.

Бројот и тежината на добитокот, колењето, како и добиточното производство (месо, млеко, јајца, волна и мед) се утврдуваат преку следните истражувања:

- Анкетен прашалник за бројот на добитокот кај индивидуалните земјоделски домаќинства
- Годишно истражување за сточарство за правни лица и за делови на правните лица (единици во состав)
- Тримесечно истражување за заклан добиток
- Месечни истражувања за продажба и откуп на земјоделски производи

Податоците добиени од овие истражувања се основа за анализа, предвидување и креирање на земјоделската политика.

Се користи Националната класификација на дејностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/98) која се базира на класификацијата NACE 1.Rev.1. Од оваа Класификација се користи подрачјето А што ги покрива областите земјоделство, лов и шумарство. Податоците се прилагодени на Номенклатурата за земјоделски производи и услуги.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на методолошките инструменти со стандардите на ЕУ- рок: крајот на 2008
- Реализирање на активностите предвидени со проектот СИДА, а се однесуваат на потпроектот Сточарство - рок: 2007/2008
- Објавување на податоците на ниво НУТС 5

2. Модул 65101 - 1.а. Анкета за добиток

Во Државниот завод за статистика се спроведува годишно истражување за бројот на добитокот во индивидуалните земјоделски стопанства како истражување базирано на примерок (Sample Survey) и се спроведува преку методот интервју со носителот на домаќинството. Анкетирањето го вршат надворешни лица - анкетари, специјално обучени за таа цел од страна на стручни лица од Државниот завод за статистика.

Рамка за избор на примерокот се домаќинствата кои во Пописот 2002 пријавиле некаква земјоделска активност. Примерокот е дизајниран како случаен стратифициран кластер примерок. Со примерокот се опфатени 4900 домаќинства во 700 кластери што претставува околу 4% од домаќинствата во Република Македонија кои во Пописот 2002 година изјавиле дека обработуваат минимум 10 ари или имаат барем едно грло добиток. Примерокот е репрезентативен на ниво на државата по сите варијабли.

За правните лица и за делови на правните лица (единици во состав), се спроведува годишено статистичко истражување за сточарство.

Набљудувани варијабли (податоците се на годишно ниво) се вкупен број и тежина на: коњи, говеда, свињи, овци, кози, живина и пчелни семејства.

3. Модул 65101 - 1.б. Производство на месо

Статистиката за производство на месо се следи преку статистичките истражувања опишани во Модул 65101 –1а .

Податоците што се прибираат се на годишно и на тримесечно ниво и се однесуваат на бројот и тежината на заклани: говеда, свињи, овци и живина.

4. Модул 65101 - 1.в. Јајца и живина

Статистичките податоци за живина и јајца се добиваат од статистичките истражувања опишани во Модул 65101.

Податоците што се прибираат се со годишна , тримесечна и месечна периодика и се однесуваат на: број и тежина на живина, број на кокошки несилки, производство на јајца и број и тежина на заклана живина од сите видови како и број, количина и вредност на продадената, односно откупената живина и јајца.

5. Модул 65101 - 1.г. Билансна состојба на понудите на месо

Билансот на состојбата на понудата на месо не се подготвува во Државниот завод за статистика.

Министерството за економија, врз основа на податоците од статистичките истражувања (опишани во модулот 65101), за свои интерни потреби изготвува и користи стокови биланси за одделни видови на месо, но тие не се објавуваат.

6. Модул 65101 - 1.д. Билансна состојба на јајца

Државниот завод за статистика не подготвува билансна состојба на јајца.

7. Модул 65101 - 1.ѓ. Билансна состојба на крма

Државниот завод за статистика не подготвува билансна состојба на крма.

8. Модул 65202 Статистика за млеко и млечни производи

Сегашна состојба

Статистиката за млеко и млечни производи се следи во Одделението за земјоделство, шумарство, водостопанство, лов, риболов и животна средина при Секторот за деловни статистики. Податоците се користат за утврдување на потребите на населението за исхрана како и за анализа, предвидување и креирање на земјоделската политика.

Податоците за производството на кравјо, овчо и козјо млеко се добиваат преку Анкетата за бројот на добитокот во индивидуалните земјоделски домаќинства и Годишениот извештај за сточарство за правни лица и за делови на правните лица (единици во состав) опишани во модулот 65101, а податоците за продажба и откуп на млеко и млечни производи преку месечните извештаи за откуп и продажба на земјоделски производи.

Податоците за бројот на молзни крави, овци и кози, како и за количините на измолзено кравјо, овчо и козјо млеко се на годишно ниво.

Податоците за откупеното и продаденото кравјо, овчо и козјо млеко, путер, кајмак, тврдо и меко сирење и други млечни производи се на месечно ниво.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на методолошките инструменти со стандардите на ЕУ - рок: крајот на 2008
- Реализирање на активностите предвидени со проектот СИДА, а се однесуваат на потпроектот Сточарство – рок: 2007/2008
- Објавување на податоците на ниво НУТС 5.

66. АГРОИНДУСТРИСКА СТАТИСТИКА

1. Модул 66101 Агроиндустриска статистика

Сегашна состојба

Податоците од областа на агроиндустриската статистика во Државниот завод за статистика се прибираат децентрализирано. Податоците за производството се прибираат во посебни статистички оддели, односно во Одделението за индустриски статистики и во Одделението за земјоделски статистики. Секоја од наведените статистики користи специфични концепти, дефиниции, методологии и класификации според кои се прибираат податоци какви што се опишани во бараниот модул.

Податоците се достапни и тие се објавуваат во рамките на соодветните публикации.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Анализа на состојбите со агроиндустриската статистика од аспект на барањата на ЕУ и детерминирање на точните показатели кои се база на агроиндустриската статистика

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Недефинирани надлежности за овие специфични статистики

2. Модул 66200 Статистика на квалитетот на храната

Сегашна состојба

Не се утврдени релевантни индикатори преку кои статистички би се следела состојбата со квалитетот на храната.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Анализа на состојбите со статистиката на квалитетот на храната од аспект на барањата на ЕУ и детерминирање на точните показатели кои се база на статистиката на квалитетот на храната;
- Проучување на методологии кои ја покриваат областа за статистиката на квалитетот на храната.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

- Непостоење на соодветни критериуми и во таа насока донесување на нормативи и упатства со точно дефинирани стандарди за одделни категории прехранбени производи и истовремено дефинирање на надлежноста за овие специфични статистики

67. КООРДИНАЦИЈА И РЕФОРМИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКАТА СТАТИСТИКА

1. Модул 67101 Акционен план за обука за земјоделска статистика (TAPAS)

Државниот завод за статистика, ниту пак некоја друга институција од Република Македонија, не е вклучен во Акциониот план за обука за земјоделска статистика (ТАПАС) и со тоа нема соодветни активности во рамките на тој Акционен план.

2. Модул 67150 Подобрување на земјоделската статистика (друго)

Податоците кои се обезбедуваат преку бројни истражувања во областите растително и добиточно производство, како и во ловството, риболовот, водостопанството и цените на земјоделските производи од растително и добиточно потекло, континуирано се усогласуваат и ги следат меѓународните препораки. Токму подобрувањето на статистиките од овие области се цел и на долгорочниот проект - Подобрување на земјоделските статистики, на кој Државниот завод за статистика работи во соработка со Шведската статистика, а е финансиран од Шведската агенција- СИДА.

Првата фаза од Проектот е успешно реализирана и во тек се активностите од втората фаза.

3. Модул 67200 Комитет за земјоделска Статистика

Со оглед на тоа дека целта на Комитетот за земјоделска статистика е управување со европскиот земјоделски статистички систем, Државниот завод за статистика, односно Република Македонија како земја која не е членка на ЕУ не учествува во работата на Комитетот и не присуствува на неговите работни состаноци.

4. Модул 67301 Агрономска статистика на животната средина

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика постојат основи за спроведување на агрономската статистиката на животната средина, но таа сè уште не е целосно имплементирана. Според усвоената Програма за статистички истражувања („Службен весник на Република Македонија“ бр.69/03) се спроведуваат статистички истражувања со месечна, квартална, годишна и повеќегодишна динамика со чија реализација се обезбедуваат релевантни статистички податоци за вештачките ѓубрива, средствата за заштита на растенијата и други соодветни показатели.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Анализа на состојбите со агрономската статистиката на животната средина во однос на барањата на ЕУ и детерминирање на точните показатели кои треба да се обезбедат за развој на агрономската статистиката на животната средина;
- Проучување на методологии кои ја покриваат областа на агрономската статистиката на животната средина (Упатство за истражување за употреба на пестицидите).

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

- Недоволна развиеност на органското фармерство како и непостоење на мрежа на индикатори за одржливо земјоделство.

5. Модул 67500 Комитет за статистика на земјоделството

Имајќи го предвид фактот дека Република Македонија не е земја-членка на Унијата, не учествува во работата на Standing комитетот за земјоделски статистики.

68. СТАТИСТИКА НА ШУМАРСТВО

1. Модул 68101 Статистика на шумарството

Сегашна состојба

Статистиката на шумарството во Државниот завод за статистика се следи во Одделението за земјоделство, лов, риболов и водостопанство со следниве истражувања: производство, продажба и залихи на шумски сортименти во државните шуми - месечно и измени на површината на шумите, пошумување, сеча на шумите, штети во шумите, механизација и сообраќајни објекти во шумите и ловство - годишно.

Сите податоци за производството на државните шуми се снимаат врз основа на книговодствената евиденција на подружниците – ШС на ЈП “Македонски шуми” и националните паркови кои и правно се одговорни за стопанисување и заштита на шумите. Податоците за приватните шуми се добиваат по пат на процена од страна на подружниците – ШС на ЈП “Македонски шуми”.

Дефинициите и статистичките истражувања се прилагодени и ревидирани според важечката регулатива на ЕК.

Податоците за увоз и извоз се според Царинската тарифа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 104/01) која е хармонизирана со CN – 8, со две дополнителни цифри на национално ниво.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Хармонизирање на статистиките на шумарството со методологијата на Еуростат и со ЕФИКС (Европски шумарски информативен и комуникативен систем);
- Изнаоѓање на нови методи за прибирање на податоците во приватниот сектор;
- Примена на нови технологии и методи за контрола на квалитетот на добиените податоци.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

- Спроведување на попис на шумскиот фонд и обезбедување на податоците кои недостасуваат.

69. СТАТИСТИКА НА РИБОЛОВОТ

1. Модул 69101 Статистика на рибарството

Сегашна состојба

Податоците за статистиката за рибарство се следат во Одделението за земјоделство, шумарство, водостопанство, лов, риболов и животна средина при Секторот за деловни статистики и тоа само за слатководното рибарство преку годишно истражување.

Годишниот извештај за слатководно рибарство се спроведува за правни и за физички лица кои се занимаваат со улов на отворени слатководни води (реки, езера, канали, акумулации и слично), или правни или физички кои се регистрирани за производство на слатководна риба и други слатководни организми при што се добиваат податоци за пловни средства и опрема, вкупен и комерцијален капацитет и површина на рибникот, вкупно производство на подмладок, откуп на подмладок и производство на конзумна риба, вкупен улов (реки, езера, канали и слично), потрошена храна за исхрана на рибите и биланс на рибното производство за тековната година. Билансот на рибите ги опфаќа следниве категории: почетна состојба, производство и улов на конзумна риба – слатководна и откуп на подмладок.

1.а Статистика на рибната флота

Во Република Македонија не постои значајна рибарска флота, а податоците за пловни средства и опрема се прибираат од комерцијалните рибарски претпријатија и задруги.

1.б Статистиката на уловот е опишана погоре.

1.в Немаме податоци за движењето на залихите во текот на годината, односно на складирањето.

1.г Статистика за производство на аквакултури

Во Република Македонија не постои производство на аквакултури.

1.д Податоци за социоекономските активности во секторот Рибарство

Податоците за социоекономските активности за секторот Рибарство се прибираат и обработуваат од повеќе редовни истражувања и анкети што ги спроведува Државниот завод за статистика.

1.ѓ Индикатори за одржливо рибарење

Во моментот нема јасно дефинирани индикатори преку кои би се следел одржливиот развој на рибарството.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Постојано усогласување со препораките од FAO и ЕУРОСТАТ.

D. Повеќесекторска статистика

70. ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ

1. Модул 70100 Индикатори на одржливост и закани

Развивањето на Националната стратегија за одржлив развој, со Акционен план (NSDS with an Action Plan) е предвидено во Националната стратегија за интеграција на Република Македонија во Европската Унија, а и во Акциониот план за Европско партнерство. Во процесот на развивање на Националната стратегија за одржлив развој (NSDS), ќе се развијат и индикатори со кои ќе се следи нејзината имплементација.

Сегашна состојба

Во моментот, во Република Македонија се прибираат податоци кои ќе се искористат за индикаторите со кои ќе се следи имплементацијата на Националната стратегија за одржлив развој, со Акционен план (NSDS, with the Action Plan).

Согласно Compendium, во овој модул, барани податоци се:

- **Емисија на гасови што предизвикуваат ефект на стаклена градина.** Министерството за животна средина и просторно планирање ја изготви Првата национална комуникација кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (Macedonias First National Communication under the UNFCCC), во чии рамки е изработен инвентар на емисиите и апсорпциите на стакленички гасови (green-house gases), за следните гасови: CO₂, CH₄ и N₂O, за периодот 1990 - 1998 каде базна година е 1994. Инвентарот е изработен согласно методологијата на Меѓувладиниот панел за климатски промени (Intergovernmental Pannel for Climate Change Methodology).
- **Квалитет на градски воздух.** Министерството за животна средина и просторно планирање го следи квалитетот на амбиентниот воздух со автоматска мониторинг мрежа, која има поставено мерни станици во 15 градови во државата. Параметри кои се следат се: CO₂, азотни оксиди, суспендирани честички со големина од 10 микрометри, CO и озон. Републичкиот завод за здравствена заштита следи: CO₂, чад, аероседимент, концентрација на олово во воздухот и други јони. Управата за хидрометеоролошки работи следи CO₂ и чад.
- **Собирање на комунален отпад, одлагање и палење.** Во Државниот завод за статистика се спроведува истражување за собирање, одлагање и палење само на комуналниот отпад, кој тековно се прибира на секои 2 години. Се прибираат податоци за: рециклиран, согорен и депониран комунален отпад, количество на изнесен смет и број и површина на депонии, број на возила, состојба и капацитет на возилата, површина и динамика на чистење на улиците, број на работници според видови и активности. Исто така, во Државниот завод за статистика се прибираат податоци за рециклажа на индустриски отпад и увоз и извоз на отпад по видови и количини.
- **Транспорт (обем на транспорт, модална делба).** Во Државниот завод за статистика се спроведуваат истражувања од областа на транспортот и врските, подетално опишани во Тема 48.
- **Показатели за биодиверзитет (залиха на риби, заштитени подрачја).** По однос на податокот за залиха на риби, тој се обезбедува од годишното истражување за слатководно рибарство, кое го спроведува Државниот завод за статистика.

Што се однесува до податоците за заштитени подрачја, истите се од административни извори. Согласно Просторниот план на Република Македонија (the Spatial Plan) ("Службен весник на

Република Македонија“ бр. 39/04), усвоен 2004 година, во Република Македонија има 74 заштитени подрачја.

Чекори за усогласување со ЕУ

- Во периодот декември 2004 - март 2005 ќе се утврдат приоритетите за понатамошно усогласување и подобрување на статистиката на животната средина со европските стандарди. .
- Прибирањето на податоците за емисија на гасови од индустријата и квалитет на воздух, преку посебни истражувања, се планира да се спроведат до крајот на 2007 г.

2. Модул 70200 Интеграција на заштитата на животната средина во политиката на секторите

Во Република Македонија не се правени анализи за опис на движечките сили и интегрирање на компонентите на животната средина во социоекономската статистика со посебен акцент на транспортот, земјоделството и енергијата.

Во однос на продажбата и употребата на пестицидите Државниот завод за статистика прибира податоци за продажба на големо и мало на пестициди по видови (хербициди, фунгициди, инсектициди и други заштитни средства), а за употреба прибира податоци од поголемите компании, додека за индивидуалниот сектор се прават проценки врз основа на продажбата.

71. СТАТИСТИКА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

1. Модул 71200 Статистика на отпад и рециклирање

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика на секои две години спроведува истражувања од областа на отпадот и тоа само за комуналниот отпад и тоа за следните податоци:

- деловни субјекти од областа на комуналната дејност,
- број на возила,
- состојба и капацитет на возилата,
- површина и динамика на чистење на улиците,
- број на работници според видот на активноста,
- број на згради од кои се изнесува отпадот,
- количество на изнесен отпад,
- број и површина (во м²) на депонии и начин на одлагање на отпадот.

Последни официјални податоци постојат за 2001 год., додека податоците за 2003 год. се во фаза на обработка.

Државниот завод за статистика, исто така, произведува податоци за рециклиран индустриски отпад на месечно и годишно ниво како и увоз и извоз на отпад по видови, количини и вредност.

Базелската конвенција за контрола на прекуграничен пренос на опасен отпад Република Македонија ја има ратификувано во 1997 год. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/97). Министерството за животна средина и просторно планирање како фокусна точка за собирање податоци за опасен отпад ја има обврската за известување по Конвенцијата.

Во Министерството за животна средина и просторно планирање, во фаза на подготовка е Катастар на загадувачи на цврст и опасен отпад, согласно кој, ќе се добијат релевантни нови податоци, за количини на генериран отпад во Република Македонија. Досега се евидентирани околу 60% од очекуваните загадувачи со цврст отпад, но процесот се одвива бавно поради тешкотии во добивањето информации.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Поради поредовно следење на статистиката на комуналниот отпад до крајот на 2007 година се планира истражувањето во оваа сфера да има годишна периодика.

2. Модул 71301 Статистика на загадување на воздухот, користење на водата, испуштање во вода и опасни материји

Сегашна состојба

Воздух

Регуларни и усогласени статистички податоци за загадување на воздухот, искористување на води, испуштање во вода и штетни материји се еден од основните елементи кои ќе помогнат во идентификацијата и прикажувањето на состојбата со загадувањето на животната средина.

Во однос на статистичките податоци за развој и продукција на индикатори за емисии на гасови со ефект на стаклена градина (стакленички гасови) и други загадувачи на воздухот, постојат податоци добиени со изработка на Првиот национален извештај за климатски промени. Во извештајот е изработена инвентаризација на стакленичките гасови согласно со методологијата на меѓународниот панел за климатски промени (IPCC) и ги опфаќа трите основни стакленички гасови, јаглероден двооксид(SO₂)метан(CH₄) и дијазот оксид (N₂O). Анализирани се периодот од 1990 до 1998 година, а базна година е земена 1994. Податоците се собираат и обработуваат во МЖСПП-Канцеларија за климатски промени, а во статистичкиот годишник ќе бидат прикажани идната година.

МЖСПП (Министерство за животна средина и просторно планирање) располага со податоци за квалитет на воздухот добиени од мрежите на УХМР (Управа за хидрометеоролошки работи, РЗЗЗ (Републички завод за здравствена заштита) и државната мрежа на МЖСПП. Имено во МЖСПП-Македонскиот информативен центар за животна средина се прибираат и обработуваат податоци за квалитетот на амбиентниот воздух, односно концентрациите на загадувачките супстанции во амбиентниот воздух како SO₂ и чад од мерните мрежи на Управата за хидрометеоролошки работи и Републички завод за здравствена заштита; како и од автоматската мониторинг мрежа за квалитет на амбиентниот воздух на МЖСПП, за загадувачките супстанции SO₂, NO_x, CO, PM₁₀. и озон.

Во Р. Македонија идентификувани се количини на емисии во воздухот на сулфур двооксид, азотни оксиди, јаглероден моноксид и прав на годишно ниво, но не се комплетираат од сите сектори кои продуцираат емисии во воздухот.

Во понатамошна фаза на комплетирање на овие количини на емисии се изработува Катастар на загадувачи и загадувачки супстанции во воздухот на ниво на Р.Македонија кој ќе биде готов до крајот на 2005 година.

Неопходно е проширување на статистичките податоци и развој на индикаторите од областа на воздухот.

Вода

Во однос на прибирање на податоци за водените ресурси, користење и третман на регионално и национално ниво, во Државниот Завод за статистика се спроведуваат годишни истражувања на ниво на населени места за вкупно отпадни води , отпадни и пречистени отпадни води од

населени места кои имаат јавна канализација , испуштање на отпадни води , испуштање на отпадни води по сливни подрачја, канализациона мрежа , уреди за механичко пречистување на отпадните води , хемиско пречистување на отпадните води , биолошко пречистување на отпадните води , црпење и начин на одведување на каналските води и искористување на водените ресурси по намена и количини.

Во Министерството за животна средина и просторно планирање се прибираат податоци за хидролошката и квалитативната состојба на водотеците во Република Македонија.

За квалитативната состојба на реките во Република Македонија се прибираат податоци од мерењата на Управата за хидрометеоролошки работи. Податоците се однесуваат на следните параметри: хидролошки параметри, физички и органолептички индикатори, минерализација, кислородни (кислороден) индикатори, показатели на еутрофикација и штетни и опасни материи.

За квалитативната состојба на двете природни езера, Охридското и Преспанското Езеро и на нивните притоки, се прибираат податоци од Јавната научна установа- Хидробиолошки Завод. Податоците се однесуваат на физико-хемиски мониторинг и биолошки мониторинг.

Квалитетот на водата на Охридското и Преспанското Езеро е дефиниран преку мерења во пелагијалниот дел на еден вертикален профил. Се следат следните параметри: температура, просирност, (pH), вкупна алкалност, слободен CO₂, кислород (растворен и заситеност), биохемиска потрошувачка на кислород, органски материи преку перманганатна потрошувачка, азотни соединенија (амонијак, вкупен органски азот по Кјелдахл, нитрити и нитрати) и вкупен фосфор.

Од биолошкиот мониторинг се следи: фитопланктон и хлорофил А

Следењето на горе наведените индикатори произлегуваат од рамковната директива за вода и од наредната година ќе се инкорпорираат во Статистичкиот годишник.

Штетни материи

До сега не е пропишана единствена официјална постапка за собирање на податоци и процена на ризикот од опасни материи, иако постојат некои податоци за пестициди кои се прибираат и обработуваат во ДЗС.

Чекори за усогласување со ЕУ

Се планира податоците од областа на воздухот и количините на емисии на ниво на Р.Македонија да почне да се објавуваат во Статистички годишник за 2005 година.

3. Модул 71401 Статистика на сметките на животната средина и трошоците за животната средина

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика располага со податоците за остварени инвестиции во заштита на животна средина преку редовното годишно статистичко истражување за инвестиции. Овие податоци се однесуваат на остварени инвестиции / тековни трошоци за заштита на животната средина и тоа вкупно и по поделни сегменти како што се: отпадоци, води, бучава, воздух, почва и вода и флора и фауна .

4. Модул 71501 Периодично интегрирано известување и управување со бази на податоци

Сегашна состојба

Министерството за животна средина и просторно планирање, е носител на збирки податоци и давател на податоците за состојбата со заштитата на животната средина и природата, и во таа смисла е овластен носител во врска со статистичките истражувања од оваа област.

Министерството за животна средина и просторно планирање располага со релевантните податоци за животна средина, организирани во база на податоци за:

1. Воздух:

- a. државната автоматска мониторинг мрежа за квалитет на амбиентниот воздух,
- b. мрежата на Р333 (подрачните/градски заводи за здравствена заштита),
- c. мрежата на УХМР (Управа за Хидрометеоролошки Работи)
- d. податоци од саомониторинг на поголемите индустриски објекти
- e. податоци за емисија на загадувачки супстанции од поедини загадувачи

2. Вода:

- a. УХМР - податоци за хидролошка (проток на реките, водостој на Охридско, Преспанско и Дојранско езеро и водостој и количина на вештачките езера) и квалитативна состојба на водотеците во Р. Македонија од RYMSIS Програмата,
- b. ХБЗ - податоци за квалитативната состојба на Охридското и Преспанското езеро
- c. Централна лабораторија - податоци од мерења на отпадната вода од индустриски комплекси
- d. Податоци од саомониторинг на поголеми индустриски комплекси
- e. Враништа - пречистителна станица за пречистување на отпадните води
- f. Р333 - податоци за санитарна исправност на водата

3. Бучава:

- a. Државна мрежа на Р333
- b. Централна лабораторија за животна средина

Министерството за животна средина и просторно планирање од 1998 година соработува со Европската агенција за животна средина (ЕЕА) и доставува податоците до петте тематски центри за воздух, вода, почва, отпад и природа и биолошка разновидност. Подолу во табела даден е преглед за методологијата на доставување за вода и воздух.

Државниот завод за статистика доставува податоци за животна средина до ЕУРОСТАТ врз база на доставени прашалници (Joint Eurostat/OECD Environment Questionnaire).

73. НАУКА И ТЕХНОЛОГИЈА

1. Модул 73100 R&D статистика

Сегашна состојба

Податоците за статистиката за R&D се прибираат со редовно годишно статистичко истражување за истражување и развој.

Од 1998 година (податоци за 1997 година) ова истражување е усогласено со европските стандарди, т.е со прирачникот Frascati (Frascati Manual OECD 1993). Оттогаш податоците се прибираат, обработуваат и публикуваат за три сектори и тоа за бизнис секторот -деловни субјекти во областа на стопанството, владиниот сектор и секторот на високото образование. Во истражувањето е вклучена и Македонската академија на науките и уметностите.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Понатамошна хармонизација на истражувањето со стандардите на ЕУ;
- Вклучување и на приватните деловни субјекти;
- Проширување на обработката и објавувањето и на регионално ниво.

2. Модул 73200 Статистика на иновации

Сегашна состојба

Во 2001 година е спроведено истражување за иновации CIS3 (Community Inovation Survey-3) како пилот-истражување. Следното истражување е предвидено да се спроведе во 2005 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Натамошна хармонизација на истражувањето со статистиката на ЕУ.

74. ГЕОГРАФСКИ И ЛОКАЛНИ ИНФОРМАЦИИ

1. Модул 74200 Географски информационален систем (GISCO)

Сегашна состојба

Со оглед на тоа што GISCO е референтна датабаза на Европската комисија, овој модул во моментот не се однесува на Државниот завод за статистика и воопшто на Република Македонија, но сметаме за потребно да напоменеме дека во Република Македонија разни државни институции, јавни претпријатија (на државно и локално ниво) и приватни претпријатија располагаат со дигитални податоци во векторски и растерски облик чиј квалитет и точност ги задоволува нивните потреби, но не постои координација помеѓу овие субјекти.

И Државниот завод за статистика располага со сет на дигитални податоци и тоа: генерализирани граници на регионално и локално ниво, како и центри на НУТС регионите, општините и населените места. Квалитетот и точноста на овие податоци ги задоволуваат потребите на:

- десктоп мапинг апликацијата која обезбедува продукција на квалитетни тематски карти за визуелизација на просторно зависните статистички податоци.
- пилот интернет апликацијата која овозможува on-line поврзување на статистички и геометриски податоци

За првпат во Пописот на население 2002 година за два града скиците на статистичките и пописните кругови беа изработени со користење на ГИС алатки и дигитални податоци во векторски формат со точност која одговара на планови во размер 1:1000. Тие беа обезбедени како резултат на активната соработка со Државниот завод за геодетски работи.

Мерки за натамошно усогласување со ЕУ

- Покренување иницијатива за уредување на правилата и стандардите за воспоставување на инфраструктура на просторните податоци;
- Именување/формирање на институција/тело што ќе ги дефинира стандардите, ќе ги координира активностите на национално ниво и ќе соработува со други национални и меѓународни организации во врска со стандардите, прописите, политиката и правниот и организационен аспект на размената на податоци и нивна дистрибуција;

Главни пречки

Обезбедувањето на дигитални податоци е долг процес и зависи од тековните планови и приоритети на надлежните институции.

2. Модул 74300 Инфрарегионален информациски систем (SIRE)

Сегашна состојба

Во 1990 година во Државниот завод за статистика е воспоставен Регистарот на просторни единици кој содржи алфанумерички податоци за општините, населените места, катастарските општини, статистичките кругови, а води и евиденција на улици и куќни броеви. Во моментот во Република Македонија има 123 општини и 1795 населени места, покриена е со мрежа од 2856 статистички кругови и 7712 пописни кругови. Регистарот е извор на класификационите податоци.

Во Државниот завод за статистика не постои интегрирана база на просторно зависни статистички податоци, но постојат елементите од кои може таа да се формира:

- класификација на НУТС регионите и на локални административни единици (НУТС 4, НУТС 5 и населени места)
- статистички податоци од пописите

Чекори кои треба да се превземат за усогласување со ЕУ

- Постоечките елементи да се обединат во единствена база, компатибилна со SIRE. Во првата фаза ќе се издвои ограничен сет на податоци од Пописот, 2002.
- Со оглед на честите промени на административните единици, треба да се обезбеди механизам за управување со промените во класификацијата

Е. Демографска и социјална статистика

31. НАСЕЛЕНИЕ

1. Модул 31101 Демографија и попис

Статистиката на население или демографската статистика во Република Македонија се базира на податоците од Пописот на населението и на податоците за природното и механичкото движење на населението што се следат со статистичките истражувања за витална статистика и статистиката на миграции.

Сегашна состојба

Податоците за родени, умрени лица и склучени бракови се прибираат врз основа на уписите во матичните книги кои се водат за соодветно матично подрачје. Податоците за родените, умрените лица и склучените бракови се впишуваат во матичната книга според местото на настанот, а се обработуваат, за родените според местото на живеење на мајката, за умрените лица според местото на живеење на умреното лице, а за склучените бракови според местото на живеење на младоженецот.

Податоците за разведените бракови се прибираат од основните судови надлежни за разведување на бракот, а се обработуваат според последното место на заедничко живеење на мажот и на жената кои се разведуваат.

Податоците за умрени лица според причини за смрт се обработуваат според Меѓународната класификација на болести, повреди и причини за смрт (9-та Ревизија), а за квалитетот на податоците е одговорен Институтот за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика.

Податоците за витална статистика се прибираат месечно, а се обработуваат годишно врз основа на целосен опфат на извештајните единици.

Процените за бројот на населението се изработуваат за средината и за крајот на годината, на ниво на Република Македонија и по општини, по пол и по возраст, а се базираат на податоците од Пописот на населението, домаќинствата и становите и на податоците за природниот и механичкиот прираст на населението.

Последниот Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија беше спроведен во периодот од 1 до 15 ноември 2002 година, врз основа на Законот за Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/01, 37/01, 70/01 и 43/02).

(Законот за Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/01, 37/01, 70/01 и 43/02), види 12_Прилог_03).

Со Пописот се собрани податоци за населението, неговите демографски, социјални, етнички, образовни и економски карактеристики, како и за бројот и структурата на домаќинствата и семејствата и бројот, големината и опременоста на становите во Република Македонија.

Во Пописот се применети Препораките за спроведување на пописи на население и домаќинства во земјите од ЕСЕ регионот за пописи околу 2000 – та на Економската комисија на ОН за Европа и ЕУРОСТАТ.

Податоците од Пописот се публикувани во 12 книги, во законски утврдениот рок, а сите публикации ќе бидат достапни и на ЦД-ром.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Дефинициите кои се користат во виталната статистика и во Пописот се во согласност со меѓународните препораки.

Натамошното усогласување треба да се насочи кон:

- начинот на прибирање на податоците, т.е развивање и користење на регистри;
- методите на пресметка на демографските и социјалните индикатори;
- следење на измените во новите меѓународни препораки за пописи на населението.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Проблемите кои се појавуваат во демографската статистика може да се поделат во две групи:

1. Проблеми со извештајните единици

Недоволна координација меѓу министерствата (Министерство за здравство, Министерство за внатрешни работи, Министерство за правда), потешкотии во воведувањето на новите стандарди и класификации во нивното работење за кои надлежна институција е Државниот завод за статистика како координатор на статистичкиот систем во земјата.

2. Проблеми од стручно-методолошка природа

Објавените податоци, пред сè за живородени и умрени, во себе го вклучуваат и контингентот на настани кои се случиле во странство. Ваквата практика е продолжение на системот на витална статистика од поранешна СФР Југославија, а од 1991, а особено после Пописот од 1994, немаше можности за одвојување на контингентите (во земјата и странство). проблемот се потенцираше особено со Пописот 1994 година кога се промени дефиницијата за вкупното население, а промените не можеше да се направат и во виталната статистика. За да бидат компатибилни податоците за вкупното население и за виталната статистика беше потребно во виталната статистика (за случаите од странство) да се добиваат податоци за: должина на престој во странство (за родителите на детето или за умреното лице) и причината за престој, што во пракса не беше остварливо. Од 2004 година е сменета содржината на прашалниците за родени и за умрени.

2. Модул 31201 Проекции за населението

Сегашна состојба

Во Република Македонија се изработени проекции на населението на национално ниво, по пол и по возраст, а се однесуваат на периодот 1996-2020 година. Како база се користеа податоците од Пописот на населението, домаќинствата, становите и земјоделските стопанства во 1994 година. Проекциите беа изработени со цел да се следи идниот демографски развој како и неговото влијание врз општествено-економскиот развој во земјата.

За изработка на проекциите до 2020 година е применет т.н. аналитички метод со користење на три варијанти: константна (висока), ниска и средна и примена на хипотези за секоја компонента на демографскиот развој посебно.

Мерки за натамошно усогласување со ЕУ

Државниот завод за статистика планира изработка на проекции на населението што би се однесувале за периодот 2002 -2050 година. Овие проекции би се направиле на национално и на регионално ниво (НУТС 3). За таа цел е потребно следење на процесот на ревидирање на

Препораките за попис, како и следење на активностите на ОН/ ЕУРОСТАТ во врска со методологиите за изработка на проекции на население (за помали територијални подрачја).

3. Модул 31300 Миграции и азил

Сегашна состојба

Статистичкото истражување за миграции (внатрешни и надворешни) во Република Македонија го спроведува Државниот завод за статистика врз основа на податоците кои се добиваат од Министерството за внатрешни работи кое, всушност, претставува извештајна единица. Ова истражување ги опфаќа сите државјани на Република Македонија и странските државјани кои своето присуство го имаат пријавено во Министерството за внатрешни работи, како и сите државјани или странски државјани кои го одјавиле своето место на живеалиште или престојувалиште.

Статистичкото истражување се спроведува врз основа на националната законска регулатива и е делумно усогласено со меѓународните стандарди (Recommendations on statistics of international migration), но почитувани се и националните специфичности како и Законот за пријавување на живеалиште и престојувалиште на граѓаните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/92, 12/93 и 43/00) и Законот за движење и престој на странци („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/92, 66/92, 26/93 и 45/02) кои ги регулираат обврските за пријавување и одјавување на живеалиштето и престојувалиштето, како и временскиот рок потребен за дефинирање на краткорочните и долгорочните миграции.

Поради тоа, Државниот завод за статистика во соработка со Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Министерството за труд и социјална политика како и со други научно-образовни институции, и предложи на Владата на Република Македонија нов начин на прибирање на податоците за миграции кои би се добивале преку електронска размена на податоците прибрани на граничните премини. Вака добиените податоци, во Државниот завод за статистика би се дополнувале со други расположливи извори.

Во 2003 година е донесен нов Закон за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.49/03) во кој се содржани основните начела кои се пропишани со соодветните меѓународни акти. Надлежен орган е Министерството за внатрешни работи.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласувањето на начинот на следење на миграциите и азилантите и примената на новата методологија ќе се врши имајќи ги предвид важечките регулативи на ЕК и статистичките стандарди и препораките на ОН (Препораки за статистики на надворешни миграции Рев.1, ООН,1998);
- Отпочнување со прибирање на нови годишни податоци за легалната миграција и престојот на лицата кои не се граѓани на земјите од ЕЕА и ЕУ.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Од досегашните согледувања на надворешните миграции не може да се зборува за целосен опфат (не се почитува законската регулатива). Со тоа се оневозможува добивање на веродостојна претстава за надворешните миграции па затоа се добива слика на позитивно миграционо салдо.

32.ПАЗАР НА ТРУДОТ

1. Модул 32100 Вработеност и невработеност

Сегашна состојба

Податоците за вработеноста и невработеноста се прибираат од два различни извора: административни извори со кои се обезбедуваат податоци само за лицата кои се со формален работен статус, и анкетни (Анкетата за работната сила) преку кои се добиваат податоци за состојбите на формалниот и неформалниот пазар на труд. Податоците од административни извори ги прибира Агенцијата за вработување (регистрирани невработени), а за вработените, Државниот завод за статистика.

Анкета за работната сила

Анкетата за работната сила во Република Македонија се спроведува од 1996 година. До 2004 година Анкетата се спроведуваше со годишна периодика, а од 2004 година се започна со континуирано квартално спроведување.

Анкетата за работната сила се спроведува во согласност со методолошките препораки на Меѓународната организација на трудот (ILO), усвоени на 13. Меѓународна конференција на трудовите статистичари и препораките на Eurostat .

Истражувањето се спроведува на база на примерок кој од 2004 година е зголемен од 7200 на 10000 домаќинства што изнесува 1,8 % од вкупниот број на домаќинства во земјата. Примерокот е двоетапен-стратифициран. Стратификацијата е на три нивоа со вкупно 32 стратуми. Стратификацијата е направена по НУТС 3, по два контингента урбано и рурално и две групи на пописни кругови според бројот на домаќинствата. Избраните домаќинства се анкетаат двапати во годината.

Анкетата обезбедува податоци за сите категории на работоспособно население, односно вработените, невработените и неактивното население.

Во рамките на Анкетата за работната сила беа спроведени и ad hoc модулите:

Ad hoc модулот Life Long Learning - истражување за доживотно учење во 2003 година, а во 2004 година во вториот квартал ad hoc модулот „Work organisation and working time arrangements “- Организација на работата и работното време.

Анкетирањето се врши класично, со прашалници, по пат на лично интервјуу. Внесот е во BLAISE, а обработката во SAS.

При обработката на податоците се користат меѓународните класификации ISCO-88, NACE Rev.1 . Заклучно со 2003 година, податоците се обработуваа и објавуваа на годишно ниво, а од 2004 година и на квартално ниво, дезагрегирани на NACE Rev.1 A 17.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Анкетата за работната сила ќе продолжи да се спроведува во согласност со препораките на Eurostat. Според тие препораки потребно е:

- објавување на податоци на регионално ниво, започнувајќи од првиот квартал на 2005 година, за 2004 година;
- тековно редизајнирање на прашалниците;
- врз основа на извршената транскодификација на националната LFS со LFS на EU, следен чекор е доставување на податоците до Еуростат;
- воспоставување на постојана мрежа на анкетари, нивна обука и опремување со преносни компјутери за работа на терен.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Медиумско информирање за Анкетата со цел да се даде значење на податоците кои се прибираат со Анкетата;
- Финансиско стимулирање на домаќинствата со цел намалување на неодзивот за анкетирање;
- Непостоење на постојана мрежа на анкетари.

2. Модул 32200 Заработувачка и цена на трудот

Сегашна состојба

Статистичкото истражување Цена на трудот за првпат е спроведено во 2001 година. Со истражувањето се обезбедуваат податоци за вкупните трошоци на работодавецот исплатени за вработените.

Истражувањето се спроведува во согласност со методолошките препораки на Еуростат, почитувајќи ги националните специфичности и е со периодика од две години.

Примерокот на ова истражување е направен следејќи ги правилата опишани во Регулацијата на Европскиот совет Regulation No. 530/1999 of 9 March 1999 concerning structural statistics on earning and labour costs.

Единици на набљудување во истражувањето се деловните субјекти и нивните единици во состав (local kind of activity).

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на препораките на ЕУРОСТАТ;
- Примерок на ниво на НУТС 3.

3. Модул 32300 Користење на времето и усогласување на работата и семејниот живот

Сегашна состојба

Анкетата за користење на времето за првпат се спроведе во октомври 2004 година на примерок од 2000 домаќинства и е целосно усогласена со методологијата на ЕУРОСТАТ.

Примерокот е стратифициран на град – село и 8 региони од НУТС 3, со вкупно 16 стратуми. Во рамките на стратумите, пописните кругови и домаќинствата се на база на случаен примерок.

Податоците се прибираат со лична посета на анкетарите во домаќинствата при што анкетарот ги бележи податоците во прашалниците, во печатена форма, а домаќинствата пополнуваат дневници.

Внесот на податоците е во BLAISE 4.2, а обработката е во SAS.

Објавувањето на податоците се планира да се реализира до крајот на 2005 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Анкетата за користење на времето – АКВ ќе се развива во согласност со важечките регулативи на ЕК.

33. ОБРАЗОВАНИЕ

1. Модул 33100 Статистика на образованието

Сегашна состојба

Во Република Македонија се спроведуваат статистички истражувања со кои се добиваат податоци за сите степени на образование кои се спроведуваат во формалните институции (државни и приватни) преку кои се прибираат податоци за сите запишани и завршени ученици и студенти, персоналот во образованието како и капацитетите во образовниот систем.

Со статистичките истражувања во образованието кои ги спроведува Државниот завод за статистика не се прибираат податоците за финансирањето во образованието и за нив е задолжено Министерство за образование и наука.

Редовно, годишно се пополнува и се доставува до УНЕСКО, ОЕЦД и ЕУРОСТАТ Прашалникот УОЕ.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Редовно следење и хармонизирање со сите новини што ги предлага ЕУРОСТАТ, а во тие рамки од 2006 година ќе почне да се спроведува истражувањето за запишани студенти на последипломски студии и Пријавени лица на докторски студии.

2. Модул 33200 Професионална обука и доживотно учење

Сегашна состојба

Со статистиката на образованието не е опфатено неформалното стручно образование кое го спроведуваат центрите на култура (домови на културата, работнички универзитети, пионерски домови) и други деловни субјекти (државни и приватни) кои не се во состав на образовниот систем.

Во рамките на Анкетата за работна сила во 2003 година е спроведен ad hoc модулот за доживотно учење (Life Long Learning). Модулот беше спроведен на истиот примерок како и Анкетата.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Следење на важечката регулатива на ЕК.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Сè уште не е дефинирано кој и како ќе го спроведува ова истражување во Република Македонија.

34. КУЛТУРА

1. Модул 34100 Статистика на културата

Сегашна состојба

Податоците од областа на културата се обезбедуваат преку редовно спроведување на повеќе статистички истражувања со различна периодика, и тоа:

- Годишни статистички истражувања за: театри, филхармонии и симфониски оркестри, професионални ансамбли за народни игри и песни, организирани ликовни изложби, организирани ликовни колонии, издадени книги и брошури, издадени весници, издадени списанија, издадени аудио и видеоснимки, радио, телевизија, кина, производство на филмови, увоз-извоз на филмови и филмови во промет;
- Тригодишни статистички истражувања за: библиотеки, музеи, архиви и центри за култура (работнички универзитети, домови на културата, пионерски домови и други);
- Петгодишни статистички истражувања за културно уметнички друштва.

Истражувањата кореспондираат со националното законодавство.

Извештајни единици се институциите на системот кои ги вршат дејностите во културниот и аудиовизуелниот сектор.

Во основа, преку ваквиот институционален пристап се продуцираат:

- општи податоци (број на институции, посетеност, како и податоци по други релевантни категории);
- податоци за вработените по одредени категории;
- за мал дел од овие истражувања се обезбедуваат податоци за изворите на финансирање, приходи и трошоци, но, во основа со податоци за финансиските показатели во културата располагаат надлежните владини институции;
- дел од податоците за партиципација во културата.

Одредени културни статистички индикатори се обезбедуваат преку Анкетата за потрошувачка на домаќинствата преку која на национално ниво се следат средствата потрошени за култура - по домаќинство и по член.

Дел од релевантните показатели за европските стандарди (особено во аудиовизуелниот сектор) се прибираат и со Анкетата за користење на времето.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење и примена на европските стандарди и препораки како би можела да се усогласи, надгради и дефинира методологијата во статистиката на културата која во моментот е незадоволителна. Со тоа би се проширила содржината на истражувањата во деловите кои се однесуваат на партиципацијата, вработените и финансиските показатели во културата, а се дефинирани според стандардите на ЕУ;
- Интензивирање на соработката со Министерството за култура како и со деловните субјекти кои се носители на предметот на истражувањата;
- Проширување на опфатот на истражувањата со деловни субјекти кои вршат одредена дејност во областа на културата, иако нивната главна дејност не е култура, како и откривање на секундарните извори на финансирање во културата.

Ова прашање е поврзано со прашање бр. 23 од поглавје 20, дел I, како и со прашање бр 8 од поглавје 20, дел II. (20_I_23 и 20_II_8)

35. ЗДРАВСТВО И ЗАШТИТА

1. Модул 35100 Статистика на јавното здравство

Сегашна состојба

Системот за здравствена статистика во Република Македонија е уреден со следните прописи:

- Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/91, 46/93, 55/95, 17/97-пречистен текст и 10/04);
- Законот за евиденциите во областа на здравството („Службен Лист на СФРЈ“ бр. 22/78, 37/79, 18/88 и „Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/95);
- Упатството за начинот на водење на евиденциите во областа на здравството („Службен лист на СФРЈ“ бр. 21/85).

Десетте заводи за здравствена заштита: Битола, Велес, Куманово, Кочани, Охрид, Прилеп, Струмица, Скопје, Тетово и Штип ги прибираат податоците од здравствените организации и тоа: медицински центри, здравствени домови, Клинички центар, општи болници, специјални болници, заводи, институти и приватни здравствени организации.

Во Република Македонија се прибираат податоци за водење на следните видови на евиденции:

- 1.Евиденција за систематски и периодични прегледи на населението;
- 2.Евиденција за состојбата и мерките на заштита и унапредување на човековата средина;
- 3.Евиденција за породувања и прекин на бременоста;
- 4.Евиденција за активностите во врска со планирање на семејството;
- 5.Евиденција за посети, здравствени услуги, утврдени заболувања, состојби и повреди;
- 6.Евиденција за заразни болести;
- 7.Евиденција за потрошувачка на лекови;
- 8.Евиденција за примање и издавање на опојни дроги;
- 9.Евиденција за кадри во здравствените организации.

Покрај горенаведените евиденции во системот на евиденции од областа на здравството со „Закон за евиденциите во областа на здравството“ („Службен лист на СФРЈ“ бр. 22/78, 37/79, 18/88) и („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/95); се водат и следните евиденции:

- Малигни заболувања;
- Шеќерна болест;
- Ишемична болест на срце;
- Бубрежна инсуфициенција;
- Психози;
- Алкоголизам и други зависности;
- Професионални заболувања;
- Ревматска треска;
- Интоксикации (труења);
- Сообраќаен трауматизам;
- Парични средства за задолжителни видови на здравствена заштита;
- Парични средства за здравствена заштита на работниците, работните луѓе и граѓаните од Република Македонија кои се лекуваат во странство;
- Инвестициони вложувања;
- Медицински апарати и инструменти.

Евиденциите служат како извор на податоци за статистички истражувања во областа на здравството од интерес за целата земја и служат за следење и проучување на здравствената состојба на населението, односно преземање на потребни мерки во областа на здравствената заштита, за потребите на научното истражување, за потребите на одбраната на земјата, за известување на јавноста, за извршување на меѓународните обврски во областа на здравството и за други службени цели.

Начинот на водење на евиденциите како и инструментот за обезбедување на податоците се уредуваат со Упатството за начинот на водење на евиденциите во областа на здравството објавени во („Службен лист на СФРЈ“ бр.21/85).

Прибирањето на податоци за здравствената состојба се обезбедува преку пропишани обрасци и тоа за:

1. Пријава на малигна неоплазма - Обр.бр.3-35-86;
2. Индивидуален извештај за шеќерна болест - Обр.бр.МЗС – 02;
3. Индивидуален извештај за исхемична болест на срцето - Обр.бр.МЗС-03;
4. Индивидуален извештај за бубрежна инсуфициенција - Обр.бр.МЗС-04;
5. Индивидуален извештај за психози - Обр.бр МЗС – 05;
6. Индивидуален извештај за алкохолизам и други зависности - Обр.бр МЗС – 06;
7. Пријава на професионална болест и на лице заболено или оштетено од професионална болест - Обр.бр3-36-86;
8. Индивидуален извештај за ревматска треска - Обр.бр МЗС – 08;
9. Индивидуален извештај за интоксикација - Обр.бр МЗС – 09;
10. Индивидуален извештај за сообраќајна траума - Обр.бр МЗС-10.

Прашањето на евиденциите во областа на здравството се уредува и со:

Закон за државна статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97), со Програмата за статистички истражувања („Службен весник на Република Македонија“ бр 69/03), а со цел попрецизно уредување кои истражувања, со колкав опфат и со која цел да се спроведуваат.

Врз основа на пропишаните евиденции се изготвуваат информации, извештаи и регистри по конкретните погоре наведени евиденции.

Мерки за натамошно усогласување со ЕУ

Со цел на обезбедување на мерливост и споредливост на националните податоци со податоците од земјите од регионот и целиот свет изготвена е листа на Национални индикатори за повеќе од триста здравствени индикатори и предадена на Регионалната канцеларија на СЗО. Во соработка со СЗО, Министерството за здравство и РЗЗЗ спроведуваат активности за изготвување на текст на закон за евиденции во областа на здравството компатибилен на легислативата на членките на ЕУ и здравствената статистика на СЗО. Во рамки на Проектот за реформи на здравствениот сектор отпочнато е со активности за формирање на интегриран здравствено-информационен систем и центар за информативна технологија кој ќе функционира во РЗЗЗ, а ќе овозможи брзо и ефикасно прибирање на податоците и нивно анализирање.

РЗЗЗ е вклучен и во активностите кои ги спроведува и координира ДЗС со цел доближување кон системот на ЕУРОСТАТ.

Паралелно се спроведуваат активности за подобрување на методологијата за прибирање и обработка на здравствени и статистички податоци со цел за подобрување на нивната применливост како за потребите на Република Македонија и други меѓународни организации и институции.

2. Модул 35200 Здравство и безбедност на работа

Сегашна состојба

Двата клучни индикатори од областа на здравјето и заштита на работа:

- а) повреди на работа;
- б) професионални болести;

а) Повреди на работа

Во Република Македонија повредите на работа се дефинирани според важечката дефиниција на СЗО од 1999 година како повреди кои се случиле на работа или во текот на работата и се карактеризираат со телесно оштетување, болест или смрт. Тие се регулирани согласно Закон за заштита при работа на Република Македонија, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/98, 33/00 и 29/02).

Пријавувањето на несреќите при работа се врши преку образецот ЕТ-8 (индивидуален извештај - пријава за повреда на работа), според Закон за евиденција во областа на трудот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/04). Пријавата содржи податоци кои одделно ги потполнуваат работодавачот, трудовиот инспектор и лекарот кој прв го прегледал повредениот. Во пријавата се содржани 55 варијабли меѓу кои се и податоци за причината, времето, изворот, местото на повредата, локацијата, контакт начинот на кој настанала несреќата и што таа предизвикала, користењето на лични заштитни средства, потоа, економска дејност на работодавачот, видот на работа, старосната структура, видот на повреда и повреден дел од телото, географската локација, датумот и времето на несреќата. Податоците за големината на претпријатието, националната припадност на повредениот, како и неговиот работен статус не се внесуваат во образецот за пријава на повреда.

Според Законот за заштита при работа (чл. 41), работодавачот има обврска да води листа на повреди на работното место и евиденција за повредите при работа (не е конкретизирано дека обврската се однесува на повреди на работното место кои како последица ги онеспособиле работниците за да не можат да работат повеќе од 3 дена). Работодавецот (член 42 од Законот за заштита при работа) е должен најдоцна до 24 часа по настанот писмено да ја извести трудовата инспекција за секој смртен случај, колективна несреќа и потешка повреда на работа. Истовремено работодавецот е должен Пријавата за повреда на работа на работникот да ја достави до надлежната служба на Фондот за здравствено осигурување, а потоа и до РЗЗЗ како национална институција за здравствена статистика.

Податоците за бројот на изгубени работни денови, односно трајна неспособност за работа, како и евентуалната смрт на работникот ги собираат Фондот за здравствено и Фондот за пензиско и инвалидско осигурување согласно одредбите на Законот за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/00, 34/00, 96/00, 50/01, 11/02 и 31/03) и Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 3/1994, 14/1995, 71/96, 32/97, 49/97, 24/00, 96/00, 50/01, 85/03 и 50/04), како и согласно прописите кои се донесени врз основа на овие Закони.

б) Професионални болести

Со Правилник за Листата на професионалните болести („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/ 04) се утврдени болестите што се сметаат како професионални во смисол на Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/04), како и услови и критериуми за признавање за професионални болести согласно Правилникот. Листата на професионалните болести на Република Македонија е подготвена согласно најновата Препораката Ц (2003) 3297 на ЕУ од септември 2003 година (COMMISSION RECOMMENDATION OF 19/09/2003 concerning the European schedule of occupational diseases), а Институтот за медицина на трудот како врвна стручна институција од

областа на медицината на трудот, ги изготви подеталните услови и критериуми за верификација на професионалните болести во национални рамки.

Пријавувањето на професионалните болести се врши преку пријава на професионална болест и на лице заболено или оштетено од професионална болест со Пријавата-образец бр. 3-36-86 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/04) потполнета од лекар специјалист по медицина на трудот.

Пријавата содржи 17 варијабли меѓу кои и лични податоци на осигураникот, податоци за работно место, вкупен работен и експозициски стаж, присутна штетност на конкретното работно место, дијагноза на професионалната болест според ИКД-10, наоди што ја верификуваат дијагнозата и оценка на работната способност. Пополнетата пријава (индивидуален извештај) треба да се испраќа до Републички завод за здравствена заштита (РЗЗЗ) , а според Законот за евиденција во областа на здравството, РЗЗЗ е должен да води евиденција меѓу другото и за професионални заболувања преку Регистер за професионални заболувања. Овој Регистер би требало да се однесува на медицински докажаните професионални болести, додека професионалните болести кои се компензираат (во системот на осигурување според Листата на професионални болести) се под ингеренција на Фондот за пензиско инвалидско осигурување, односно нивните надлежни Комисии за оценка на работна способност.

Во актуелниов момент, недостасуваат соодветни статистички податоци за професионалните болести во Република Македонија, освен спорадично пријавени случаи. Регистерот за професионални заболувања не функционира, а причината за ова е досегашната несоодветна верификација, пријава и евиденција на професионалните болести како и несоодветна организациска и функционална поставеност на дејноста медицина на трудот од каде треба да потекнуваат базичните податоци - дијагностицирана професионална болест. Исто така не постои усогласеност со препорачаната EODS статистика на ЕУ.

Оттаму немаме вистинска слика за состојбата, бидејќи нерегистрираните професионални болести не може да се изедначат со нивното отсуство во специфичниот морбидитет во Република Македонија.

Мерки за понатамошно усогласување

а) Повреди на работа

Во однос на активностите што во моментот се спроведуваат на европско ниво за усогласување на статистиката за несреќите на работно место (ESAW проект) сметаме дека неопходно е да се започне со легислативен процес за усвојување на регулативата на ESAW статистика во Република Македонија. Преку целосното усогласување со методологијата на ESAW би се обезбедило националната статистика да добие квалитетни и споредливи податоци. Сегашниот индивидуален извештај - пријава за повреда во Република Македонија ги содржи воглавно бараните 23 варијабли, но е потребно да биде компатибилен со ESAW методологијата, со цел доближување кон системот на ЕУРОСТАТ. Тоа вклучува постапки на собирање, процесирање и дисеминација на ESAW статистичките податоци. Во оваа процедура неопходна е соработка меѓу Државниот завод за статистика, Републичкиот завод за здравствена заштита, Државниот инспекторат за труд, Фондот за здравствено осигурување и Институтот за медицина на труд. Институтот за медицина на труд - СЗО Колаборативен центар за медицина на трудот има обврска како член на мрежата на СЗО колаборативните центри, да обезбеди активности кои би го потпомогнале овој процес на усогласување.

б) Професионални болести

По објавувањето на новата Листа на професионалните болести во Службен весник бр. 88/2004, во Република Македонија, во декември 2004 со што е прифатена препораката на ЕУ Листата на професионални болести, (COMMISSION RECOMMENDATION OF 19/09/2003 concerning the European schedule of occupational diseases), предвидена е измена и во

останатите сегменти во методологијата на следење на професионалните болести: пријава, евиденција и регистрација на професионалните болести, како и усогласување со ЕУ статистиката во овој домен – EODS методологијата. Во тек е подготовка на новиот дизајн на Регистер на професионални болести во Република Македонија, за што е задолжен Институт за медицина на труд како СЗО колаборативен центар, со планирани активности во рамките на двегодишна соработка на Регионална канцеларија на СЗО и Министерство за здравство на Република Македонија, за 2004-2005 година.

Планирано е осовременување на Пријавата за професионална болест со проширување на податоци со дополнителни елементи: податоци за големината на претпријатието, односно бројот на вработените; економскиот сектор и дејноста на која припаѓа претпријатието; примена на лични заштитни средства на работникот и др.

Сето ова наметнува потреба за усогласување на методологијата за собирање на податоци за професионалните болести за секој случај одделно согласно EODS (European Occupational Diseases Statistics).

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

a) Повреди на работа

Главен проблем пред целосно усогласување е проблемот на соодветно прибирање на податоци и нивна анализа, забрзување на хармонизација на законските прописи со легислативата на ЕУ, развој на информатички систем во овој домен како и интензивна интерсекторска кооперација.

Сметаме дека една од можностите за побрзо усогласување е пилот имплементација на ESAW, согласно ЕУ методологијата.

b) Професионални болести

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосно усогласување се обезбедување на соодветна функција, делување и организација на Службите за медицината на трудот во рамките на национална мрежа на јавно здравствени установи, со стручно методолошка помош и координација на Институт за медицина на труд преку конкретни решенија во актуелните реформи на здравствениот сектор во Република Македонија со што би се обезбедило соодветно добивање на базични податоци за професионални болести. Потребно е Институтот за медицина на трудот да добие улога на национален центар за собирање на податоци за професионални болести како СЗО колаборативен центар, (согласно препораките на Светската Здравствена Организација СЗО) со што би се обезбедила адекватна поврзаност со РЗЗЗ, Државен завод за статистика, Фондот за здравствено осигурување, Фондот за инвалидско осигурување на Република Македонија во рамките на интензивна интерсекторска соработка. Истовремено е потребна и хармонизација на законските прописи со легислативата на ЕУ, развој на информатички систем во овој домен. Сметаме дека една од можностите за побрзо усогласување е пилот имплементација на EODS, согласно ЕУ методологијата.

36. ДИСТРИБУЦИЈА НА ПРИХОДИ И УСЛОВИ НА ЖИВЕЕЊЕ

1. Модул 36100 Анкета за потрошувачка во домаќинствата

Сегашна состојба

Следењето на приходите и расходите на домаќинствата се обезбедува преку Анкетата за потрошувачка на домаќинствата (АПД), која се спроведува во согласност со методологијата

на ЕУРОСТАТ „Household Budget Surveys in the EU, Methodology and recommendation for Harmonization 1997“. Анкетата претставува основен извор на податоци за пресметка на линијата на сиромаштија како и за изработка на структурата на пондери за пресметка на индексот на трошоците на живот. За дефинирање на структурата на личната потрошувачка се користи класификацијата COICOP/HBS.

Во текот на 2002 година се изврши комплетна ревизија на ова истражување со што се обезбедија поквалитетни инструменти за нејзино спроведување, намалување на извештајниот период и зголемување на примерокот.

Анкетата за потрошувачка на домаќинства се врши со годишна периодика. Податоците за направените трошоци на домаќинствата се прибираат по пат на дневници, континуирано во 24 петнаесетдневни интервали, додека податоците за висината на приходите се прибираат ретроактивно за период од три месеци.

Податоците се обработуваат квартално, а се објавуваат на годишно ниво. За таа цел дизајниран е двоетапен стратификуван примерок (5040 домаќинства).

Прибраните податоци овозможуваат да се согледа нивото и структурата на личната потрошувачка во целина како и по одделни категории на домаќинства.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- АПД и понатаму ќе се развива во согласност со насоките и препораките на ЕУРОСТАТ.
- Анкетата се користи како основен извор за пресметка на линијата на сиромаштија и затоа постои потреба од нејзино континуирано квалитативно подобрување, зголемување на примерокот, негово редизајнирање на ниво на НУТС 3, создавање на постојана анкетарска мрежа, нивна едукација и опремување со рачни компјутери.
- Предвидено е во периодот 2005-2007 година да се започне со пресметка на линијата на сиромаштија по приходна страна што бара редизајнирање на инструментите со кои се прибираат податоци за изворите и висината на приходите. Вклучувањето на дополнителните модули од областа на здравството, образованието и социјалната заштита ќе овозможи да се добијат податоци за социјалната исклученост.

2. Модул 36300 Приход, сиромаштија и социјално исклучување

Сегашна состојба

Податоците за нивото на расположливите приходи на домаќинствата и показателите на сиромаштијата се обезбедуваат од Анкетата за потрошувачка на домаќинствата. Државниот завод за статистика во соработка со Светската банка како дел од проектот Социјални реформи го спроведе потпроектот Социјална помош. Цел на потпроектот беше утврдување на методологија за пресметка на линијата на сиромаштија и развивање на систем за следење на сиромаштијата. Во дефинирањето на сиромаштијата се поаѓа од дефиницијата на ЕУРОСТАТ. Во Државниот завод за статистика се пресметуваат два вида линија на сиромаштија:

- релативна
- субјективна

Релативната сиромаштија користи релативен стандард на опстојување определен како неопходно ниво на расходи. Имено, неформалните економски активности кои се одвиваат во услови на транзиција придонесуваат податоците за приходите вообичаено да се прикриваат. Од овие причини, расходот, како постабилна категорија во текот на времето, се смета за пореален индикатор на благосостојба. Притоа земени се предвид сите расходи кои ја сочинуваат личната потрошувачка, вклучувајќи ја и потрошувачката од сопствено производство. Исклучени се расходите кои не се дел од егзистенционалниот буџет.

Примарна единица за мерење на сиромаштијата е домаќинството, односно неговата лична потрошувачка измерена преку Анкетата за потрошувачка на домаќинствата. Разликите во големината и составот на домаќинствата се коригираат со скалата на OECD. Линијата на сиромаштија се утврдува на ниво на 70% од медијалната еквивалентна потрошувачка пресметана по еквивалентен возрасен. Врз основа на линијата на сиромаштија се пресметува процентот на домаќинства чии трошоци се под утврденото ниво.

Се пресметуваат два индекса на сиромаштија: Head count index и Poverty gap index. Овие индекси се пресметуваат како тотал и по одредени основни профили: место на живеење-рурално-урбано, вид и големина на домаќинства, возраст, економски статус и ниво на образование на главата на домаќинствата.

Субјективната сиромаштија претставува субјективен стандард на опстојување, дефиниран во согласност со мислењата на целата популација за нивото на приходи неопходни да се избегне сиромаштијата.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Во моментов предизвик е да се развие квалитативно нов сет на индикатори во согласност со меѓународните стандарди кои ќе ја одразат економската нееднаквост и сиромаштијата. Во таа смисла Државниот завод за статистика, во рамките на проектот “Процена на сиромаштијата”, повторно во соработка со Светската банка, работи на зајакнување на способноста за следење на сиромаштијата и животниот стандард. Во функција на ова се подготвуваат измени во одредени прашалници од Анкетата за потрошувачка на домаќинствата со цел обезбедување податоци за социјалното исклучување.
- Со редизајнирање на примерокот од АПД на регионално ниво, во план е развивање на податоци за постоечките индикатории на ниво на НУТС 3.
- Изработката на индикаторите Laeken исто така претставува императив. Направени се експериментални пресметки од областа на сиромаштијата по приходна страна, но повеќе во смисла да се тестира сензитивноста на резултатите добиени со користење на расходите.

Ова прашање е поврзано со прашање бр.1 од поглавје 13, дел VII D. (13_VII_D_1)

3. Модул 36400 Панел на домаќинствата

Во Државниот завод за статистика не се спроведува Анкетата за панел на домаќинствата.

37. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Модул 37101 Статистика на социјална заштита: централен систем

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика податоците за социјална заштита се следат преку годишните истражувања за:

- детски градинки и забавишта при основни училишта,
- домови за ученици и студенти,
- корисниците на форми, мерки и услуги на социјалната заштита,

- корисници на социјална парична помош,
- организациите за социјална заштита,
- организациите за професионална рехабилитација и за додатоци за деца.

Државниот завод за статистика самостојно ги подготвува, организира, реализира и публикува истражувањата и располага со методологија и инструменти за нивна реализација. Исклучок претставува истражувањето за детски додатоци за кое податоците се преземаат од Министерството за труд и социјална политика.

Државниот завод за статистика податоците за финансирање на социјалната заштита не ги прибира бидејќи тие се во надлежност на соодветните министерства.

Податоците за социјалната заштита се прибираат од сите извештајни единици на територијата на Република Македонија.

Податоците за корисниците на правата на инвалидско и пензиско осигурување Државниот завод за статистика ги презема од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување и ги објавува во Статистичкиот годишник на Република Македонија

Во истражувањата се користат меѓународни класификации - НКД која е компатабилна со НАЦЕ рев.1 и Класификацијата на образованието ISCED.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Примена на европските статистички стандарди, класификации и инструменти за да се овозможи меѓународна споредливост.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Усогласување на националното законодавство од оваа област со европското

2. Модул 37201 Развој на база на податоци за политиката на пазар на трудот

Сегашна состојба

Дефинирањето и спроведувањето на политиката за пазар на труд е во надлежност на Министерството за труд и социјална политика. Оваа институција ги користи податоците за пазар на труд при изготвувањето на плановите за подобрување на пазарот на труд во земјата.

За да се следи состојбата на пазарот на трудот и особено за да се воспостави соодветна политика, Државниот завод за статистика во соработка со меѓународната донаторска заедница обезбеди значајни подобрувања на статистиката на пазарот на трудот во рамките на Анкетата за работна сила.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- За да се обезбеди имплементација на политиката за пазар на труд во земјата, од приоритетно значење е да се обезбеди дефинирање на индикаторите за следење на политиката за пазар на труд во земјата.

38. ДРУГА РАБОТА НА ПОЛЕТО НА ДЕМОГРАФИЈАТА И СОЦИЈАЛНАТА СТАТИСТИКА

1. Модул 38100 Домување

Сегашна состојба

Податоците за домувањето, во смисла на станбените единици, нивната територијална разместеност, окупираност, опременост со инсталации, помошни простории и трајни потрошни добра, во Државниот завод за статистика се прибираат преку Пописот на населението, домаќинствата и становите, Анкетата за потрошувачка на домаќинствата и Анкетата за користење на времето.

Податоците за домувањето со пописите се прибираат започнувајќи со Пописот на населението и становите во 1971 година и во сите останати пописи (1981, 1991, 1994 и 2002 година). Користените методологии се усогласувани со националните потреби и меѓународните стандарди.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Учество во креирањето на идните измени на меѓународните препораки за Попис, со цел да се обезбеди навремена хармонизација на националната методологија до 2010 година.
- Натамошно следење и усогласување со меѓународните стандарди и препораки за Анкетата за потрошувачка на домаќинствата и Анкетата за користење на времето.
- Преземање активности за воспоставување на Регистар на станови за да се создадат услови за користење на современите методи и техники за добивање на потребните податоци за домувањето.

Главни проблеми кои треба да се решат пред целосното усогласување

Непостоење на Регистар на станови и немање можност за користење на други методи, освен анкетните, за прибирање на потребните податоци.

2. Модул 38201 Социјални индикатори и други социјални домени

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика се пресметуваат голем број на социјални индикатори.

Од областа на работната сила и животниот стандард се пресметуваат: стапки на активност, стапки на вработеност, стапки на невработеност, долгорочни стапки на невработеност; домаќинства во кои нема вработен член (jobless households), стапки на сиромаштија (poverty gap index and poverty severity), стапки на инфлација и др.

Од областа на образованието се пресметуваат: стапки на писменост, стапки на неписменост, број на ученици по наставник, број на ученици по паралелки и др.

Од областа на демографијата се пресметуваат: стапки на вкупен пораст на населението, просечна возраст на населението, стапки на природен прираст, стапки на наталитет, стапки на фертилитет, стапки на морталитет, стапки на репродукција, очекувано траење на животот, веројатности на умирања, веројатности на доживувања, просечна возраст на мајката при раѓање, стапки на мртвородени, стапки на смртност кај доенчињата, стапки на нупцијалитет,

стапки на диворцијалитет, просечна возраст при склучување на брак, стапки на миграции, индикатори од областа на половите статистики и др.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Согледувајќи ги потребите на земјата и усогласувањето со статистичкиот систем на Европската унија, се наметнува потребата од пресметување на одредени индикатори како што се индикаторите LAEKEN од областа на работната сила и животниот стандард, како и низа индикатори од областа на судската статистика (просечно времетраење на притвор, просечно времетраење на судските постапки и сл.).

3. Модул 38300 Полови статистики

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ги следи генералните определби на Владата на Република Македонија и во рамките на своите активности, во доменот на следење и промовирање на половата еднаквост, ги има предвид:

- Пекиншката декларација и Платформата за акции (Пекинг, 1995)
- Конвенцијата за елиминирање на сите форми на дискриминација над жените
- Националниот план за акции за рамноправност меѓу половите
- Акциите и иницијативите за имплементација на Пекиншката декларација и Платформата за акции (Пекинг +5).

Државниот завод за статистика го вклучува полот како варијабла во сите статистички истражувања кои се однесуваат на индивидуата (од областа на населението, семејства и домаќинства, образование, вработеност, криминалитет, избори). Капацитетот за прибирање, обработка, анализа и дисеминација на податоците базирани на полот е добро развиен и продолжува континуирано да се надградува. Државниот завод за статистика во рамките на својата публицистичка дејност досега објави две публикации под наслов „Жените и мажите во Македонија“ во 2000 и во 2004 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Проширување на статистичките области или обезбедување на нови индикатори при што ќе се земе предвид половата димензија (во областа на здравството, насилството над жените, сиромаштијата, платеното вработување);
- Спроведување нови истражувања/анкети;
- Проширување на содржината на публикацијата „Жените и мажите во Македонија“.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Во досегашниот период не се забележани проблеми во смисла на потешкотии во обезбедувањето на податоци според белегот пол од тековните статистичките истражувања.
- Не постои пракса на користење и објавување на податоци од истражувања кои не се спроведени од овластените носители на статистичкиот систем (како на пример невладините организации), а се однесуваат на актуелни и интересни аспекти на секојдневното живеење.

39. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

1. Модул 39100 Заштита на потрошувачите

Во Државниот завод за статистика не се спроведува статистичко истражување за заштита на потрошувачите.

F. Регионални статистики

72. РЕГИОНАЛНА СТАТИСТИКА

1. Модул 72000 Класификација на територијални единици (НУТС)

Сегашна состојба

Номенклатурата на територијални единици за статистика во Република Македонија е донесена од страна на Владата во април 2001 година и е објавена во („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/01, усогласена со тогашната регулатива на ЕУ.

(Номенклатурата на територијални единици за статистика во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/01), види 12_Прилог_04)

Според оваа Номенклатура, на ниво НУТС 1 и 2 целата територија на Република Македонија е една единица, на НУТС 3 нивото има 8 единици (статистички региони), на ниво НУТС 4 има 34 единици (групи на општини) и на ниво НУТС 5 има 123 единици (општини).

Единиците на НУТС 5 ниво се административни, додека единиците на НУТС 3 и 4 не се административни.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на номенклатурата НУТС со новиот Закон за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/04) и со регулатива на ЕУ (1059/2003).

2. Модул 72101 Регионални сметки

Сегашна состојба

Податоците за додадената вредност и БДП се произведуваат и публикуваат на НУТС 2 (ниво на Република Македонија). Табели на ниво НУТС 3, со годишна динамика на АЗ, не се произведуваат. Во воспоставеното Складиште на податоци, постои дел од податоците за составување на сет на регионални сметки. Во сегашната фаза се анализираат податоците коишто се на располагање за пресметка на додадената вредност на регионално ниво и се детектираат позициите од регионалните сметки за кои недостасуваат податоци.

Податоците за инвестиции во основни средства се публикуваат по општини од Годишното истражување за инвестициите во основни средства.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Потребна е анализа на репрезентативноста на податоците со кои се располага на регионално ниво.
- Понатамошна анализа на податоците потребни за пресметка на додадената вредност на ниво НУТС 3, како и на другите податоци за пресметка на сетот на регионални сметки по институционални сектори.
- Имплементирање на bottom-up methods, top-down methods, mixed methods за пресметка на регионалните сметки.

3. Модул 72202 Регионални индикатори

Сегашна состојба

Расположливост со индикатори на регионално ниво - НУТС3

Прибирање, обработка и објавување на податоци на пониско ниво од националното има во следните области:

- Социјалните статистики
- Население-попис, витална статистика, миграции,
- Социјалната заштита,
- Образованието,
- Културата,
- Правосудството.

Деловните статистики :

- промет, вработени и продавници од дејноста трговија ;
- за туризмот и угостителството сите варијабли(број на туристи, број на ноќевања, прометот и др.) се расположиви на пониско ниво;
- кај транспортот податоците за патници во градскиот и железничкиот транспорт, транспортот на стоки, телекомуникациски и поштенски пратки, податоци за локални патишта и мостови и број на патнички автомобили;
- во индустријата податоци за вкупното производство, реализацијата и работници.
- Во земјоделството и шумарството главно податоците на регионално ниво се однесуваат на аутпутот, додека за инпутите засега нема расположиви податоци.

Од оваа година како пилот проект е отпочнато со пресметки на индикаторите во рамките на АРС на регионално ниво - НУТС 3.

Воспоставување база на регионални индикатори.

Засебно издвоена база со регионални индикатори засега не постои, но постојат сите предуслови за нејзино формирање. Пред се, тоа е документ-ориентирана база (document-centric database) на <http://msed.stat.gov.mk> која се состои од околу 1300 документи во Excel и Pdf формат што содржат податоци за преку 400 индикатори на регионално ниво НУТС 3, како и на локално ниво НУТС 4 (статистички региони) и на НУТС 5 (општини). Податоците се поделени во 4 области:

- социјални статистики
- економски статистики
- животна средина
- податоци за општините

За секој индикатор постои сет метаподатоци: извор на податоците, институција, контакт лице, други референци, методолошко објаснување, метод на прибирање на податоците, користени формули, единица мерка, статус на методологијата (усогласеност со меѓународни стандарди) и ревизија

Изборот на индикаторите содржани во оваа база на податоци е направен врз основа на барањата на РЕГИО и СИРЕ базите на податоци на ЕУРОСТАТ, како и листата на Урбани индикатори (проектот Urban audit на ЕУРОСТАТ) и други листи на индикатори, а имајќи ги во предвид потребите на Македонија за статистички податоци за престојниот процес на децентрализација.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во однос на обезбедување на индикаторите

- Пресметка на регионална стапка за невработеноста, вработеност и активност користејќи ги податоците добиени од APC
- Создавање на база на податоци за составување на Земјоделските сметки на Регионално ниво
- Анализа на репрезентативноста на примерокот како и достапноста на сите податоци за произведување на Енергетските статистики на регионално ниво;
- Формирање на база на податоци за регионалните статистики на животната средина.

Изработка на методологии

- Измени во законите за водење евиденција и статистика кај одделни надлежни институции (овластени носители на статистички истражувања или извештајни единици за некои истражувања) со кој ќе се обврзани да обезбедуваат податоци на општинско ниво (каде е потребно и на локално) во согласност со тековно важечката административно-територијална организација.

Во однос на базата на податоци

- Врз основа на содржината на постоечката база (на website) да се воспостави аутпут база во формат погоден за вклучување на податоците од Македонија во РЕГИО и СИРЕ базите на податоци на ЕУРОСТАТ.
- Да се направи договор со другите овластени носители на статистички истражувања за вклучување на индикаторите за кои се надлежни во базата на ДЗС или да се направат компатибилни бази и кај другите носители, а сите да бидат поврзани во еден систем.

4. Модул 72402 Развој на регионалните статистики

Сегашна состоја

Развојот на регионалните статистики е во тесна врска со развојот на системот на пресметка на регионални сметки (како што е опишано во модулот 72101).

Се врши анализа на квалитетот на податоците на секој од регионалните индикатори, но во рамките на редовните истражувања.

Податокот за ПКМ (паритетот на куповната моќ) се објавува само на ниво на Република Македонија.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на податоците со кои се располага на регионално ниво, како и нивна анализа.
- Следење на меѓународните препораки и искуството на земјите за оваа проблематика.
- Понатамошен развој на регионалните индикатори, како и започнување на полнење на база на податоци на регионално ниво.

- Временско хармонизирање на индикаторите на регионално ниво за пресметка на основните категории на бруто-додадената вредност.

5. Модул 72501 Урбана статистика

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика постојат основи за креирање на база во која ќе се собираат индикаторите од сите статистички истражувања на ниво град-село.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Имајќи го предвид значењето на регионалниот развој, а посебно во насока на децентрализација на Република Македонија, Државниот завод за статистика ќе преземе мерки и активности за презентирање на расположивите податоци.
- Следење на работата и резултатите во подготовката на изданијата на ЕУРОСТАТ: „Urban audit“, „Portraits of the Region“ и „Regional Yearbook“.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Воспоставување на база на податоци.

G. Макроекономска статистика

40. ГОДИШНИ ЕКОНОСКИ СМЕТКИ

1. Модул 40090 Статистичка координација и засилување

Овој модул е во развојна фаза во рамките на ЕУРОСТАТ и сеуште не се донесени обврзувачки регулативи. Од тие причини Државниот завод за статистика сеуште нема превземено активности на овој план.

2. Модул 40100 Европски систем на сметки (ЕСС)

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика започна со имплементацијата на Системот на национални сметки - СНС 93 и Европскиот систем на сметки ЕСС 95 во 1993 година. Првите резултати од пресметката на годишниот бруто-домашниот производ по тековни цени за периодот 1990-1993 година се подготвени и објавени во 1995 година. При пресметката на годишниот бруто-домашен производ е користен методот на конверзија на податоците кон категориите дефинирани во методологијата на националните сметки. При пресметките на годишниот бруто-домашен производ според производниот метод, по постојани цени, за периодот 1990-1994, користен е методот на единечна екстраполација.

За првпат податоците за пресметка на годишниот бруто-домашен производ според производниот метод за 1994 и 1995 година се добиени директно во согласност со дефинициите и препораките на СНС 93 и ЕСС 95.

Пресметките за бруто-домашниот производ се правени користејќи ги производниот и расходниот метод како независни методи. Независна пресметка на бруто-домашниот производ по доходовен метод не се прави, но пресметката се базира на истите извори на податоци како и за производниот метод.

Во 1994 година започнаа активностите во врска со подобрувањето на пресметките на БДП со цел постигнување на поголема исцрпност во националните сметки и опфаќање на неопфатената економија.

Целосната имплементација на методологијата за пресметка на годишниот бруто-домашен производ според расходниот метод е направена во 1996 година како резултат на учеството на Република Македонија во проектот Европска програма за споредба (ЕСП)-1996, под координација на Централниот завод за статистика на Австрија. Притоа е направена пресметка на расходните агрегати на бруто-домашниот производ според паритетот на куповната моќ. Беше направена споредба на податоците од производниот и расходниот метод како две независни пресметки и беше извршена ревизија на податоците за периодот 1994-1996 година со што двете страни на БДП беа избалансирани и усогласени.

Со примената на НКД (Националната класификација на дејностите) во 1998 година е направена промена во класификацијата и кај пресметките на годишниот бруто-домашен производ според производниот метод, по постојани цени. Врз основа на деталните анализи на тековните вредности на бруто-домашниот производ, ценовните индекси, како и волуменските индекси, започнувајќи од 1998 се извршени и методолошки подобрувања во пресметките.

Во Државниот завод за статистика, со цел да се овозможи поголема меѓународна споредливост при анализата на податоците, во текот на 2000 година е направена поголема ревизија на податоците за пресметка на бруто-домашниот производ за периодот 1997-2002 година.

Според препораките на СНС 93 и ЕСС 95, Државниот завод за статистика во 2002 година, како национален стандард ја донесе Стандардната класификација на институционалните сектори групирани според видот на производството и нивните главни дејности и функции кои се земаат како показатели на нивното економско однесување. Класификацијата е расчленета на ниво на пет сектори и нивни потсектори.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Подобрување на методологијата за пресметка на производството за сопствена финална употреба;
- Воспоставување на деловни структурни статистики за потребите на националните сметки;
- Алокација на ФИСИМ по институционални сектори, пресметка на увоз и извоз на ФИСИМ и пресметка на ФИСИМ по постојани цени;
- Користење на податоците од Пилот-проектот за подобрување на агромонетарната статистика, посебно од потпроектот за економските сметки во земјоделството;
- Подобрување на методологијата за пресметка на нето-потрошувачката на нерезидентите;
- Воспоставување на методологија за следење на владината финансиска политика со примена на функционалната класификација COFOG;
- Подобрување на методот за прилагодувања од кеш на база на пресметка во секторот Држава;
- Примена на меѓународни стандарди за годишните финансиски сметки за државните претпријатија.

3. Модул 40200 Национални сметки: агрегати

Сегашна состојба

Во Државниот Завод за статистика се прават пресметки на основните агрегати на националните сметки на годишно ниво и тоа:

- БДП – по производствен метод
- БДП – по трошковен метод
- Додадена вредност по основни цени (агрегирана на A17 и A60)
- Средства на вработените (агрегирани на A17 и A60)
- Меѓуфазна потрошувачка по набавни цени (агрегирана на A17 и A60)
- Вработени (агрегирани на A17 и A60)
- Финална потрошувачка на домаќинствата, вклучувајќи НПИСД
- Финална јавна потрошувачка
- Инвестиции во основни средства
- Промена на залихите
- Извоз и увоз на стоки и услуги
- Бруто-домашен производ по жител: во САД долари, во евра (по годишен просечен курс) и според паритетот на куповната моќ (САД долари)
- Бруто-национален доход
- Бруто-национално штедење
- Бруто-национален расположлив доход

Резидентните институционални единици кои ја сочинуваат целата економија, според Системот на национални сметки се групирани и се објавуваат и по институционални сектори.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Државниот завод за статистика планира да отпочне со пресметките на бруто-национален производ (GNP- Gross National Product).

4. Модул 40401 Сметки на институционалните сектори

Сегашна состојба

Интегрираниот сет на економски сметки на Република Македонија експериментално, за првпат се изработени и публикувани во 1998 година и се однесуваат за периодот 1994-1996 година. Сетот на сметки е составен за вкупната економија и за петте сектори (финансиски, нефинансиски, домаќинства, непрофитни кои им служат на домаќинствата и секторот Држава) и во нив е прикажана структурата на интегрираните економски сметки, следејќи ги основните сметководствени принципи во Системот на национални сметки. Вреднувањето на производството е по основни цени, а на меѓуфазната потрошувачка по набавни цени.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Во Државниот завод за статистика во подготовка е изработката на интегрираниот сет на економски сметки за периодот 1997-2003 година.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Поради потребата од дополнително истражување на изворите на податоци не се изработени сметките на волуменските и вредносните промени од сметките на акумулацијата и билансите на состојба.

5. Модул 40500 Понуда/побарувачка и инпут/аутпут табели

Сегашна состојба

Користејќи ги расположливите бази на податоци, во Државниот завод за статистика е започнато составувањето на пробни табели на понуда и побарувачка за 2000 година, по тековни цени. Се истражуваат и анализираат расположливите вредносни и квантитативни податоци по дејности и по производи добиени преку статистичките истражувања на претпријатијата и анкетите на домаќинствата.

Започнато е со внесување на пресметаните податоците по дејности, според NACE rev.1, а по производи, според CPA1996.

За почетните активности се користат методолошките препораки од “Eurostat Input-Output Manual” и “United Nations Handbook of Input-Output Tables Compilation and Analysis” и публикациите на статистичките служби на други земји.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Прилагодување на структурните деловни статистики со индикаторите потребни за изработка на табелите за понуда/побарувачка.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Недостиг на секторски сметки и биланси по производи.

6. Модул 40600 Сметки за билансна состојба (вклучувајќи залихи на основни средства)

Државниот завод за статистика не изготвува сметки за билансна состојба.

7. Модул 40700 Статистичка анализа

Сегашна состојба

Анализите на податоците на основните макроекономски агрегати од националните сметки на годишно и на квартално ниво се публикуваат во редовните изданија за бруто-домашниот производ на Република Македонија. Во зависност од потребите на владините институции и надворешните корисници се подготвуваат дополнителни анализи.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Потребно е проширување на делот на анализите во редовните соопштенија и публикации, особено подобрување на аналитичкиот дел со графичко прикажување на податоците и нивно комбинирање.

42. ФИНАНСИСКИ СМЕТКИ

1. Модул 41100 Тримесечни национални сметки

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика пресметките на бруто домашниот производ (БДП) со тримесечна динамика се изработуваат само според производниот метод, по постојани цени (базна година е секоја претходна година). Пресметките се базираат на краткорочните индикатори.

Според расходниот метод, за пресметка на БДП на тримесечно ниво се пресметуваат само дел од агрегатите на БДП: јавната потрошувачка, инвестициите во машини и опрема, увозот и извозот на стоки и услуги, сите по тековни цени.

Пресметките се базираат на препораките на ЕСА 95, СНС 93, Прирачникот на ЕУРОСТАТ за кварталните национални сметки, Прирачникот на ММФ за кварталните национални сметки, Прирачникот на ЕУРОСТАТ за ценовни и волуменски мерки.

Во Државниот завод за статистика во 2000 година за првпат се започна со пресметка на БДП со тримесечна динамика. Во 2001 година е извршена ревизија на објавените податоци на тримесечно ниво за сите претходни години, како и проширување на серијата на податоци од 1997 година. Ревизијата е направена заради промена на класификацијата во пресметките на БДП на годишно ниво, по тековни и по постојани цени.

Податоците за тримесечниот БДП се објавуваат деведесет дена по завршувањето на тримесечјето ($t+90$) и се ревидираат со секое наредно објавување на тримесечен или годишен податок за БДП.

Пресметките се базираат на методот на единечни индикатори (екстраполација). Податоците се добиваат од редовните месечни и тримесечни статистички истражувања. Главно се користат квантитативни податоци од кои се пресметуваат волуменски индекси користејќи соодветни пондери.

За одделот Земјоделство, лов и соодветни услужни активности каде што не се располага со месечни или тримесечни индикатори, годишниот пондериран индекс за количинското производство се распределува по квартали користејќи го методот BASSIE.

За дел од услугите каде што не се располага со други индикатори, за пресметка на додадената вредност се користи бројот на вработените како индикатор.

Поради тоа што на годишно ниво се располага со поголем број на индикатори за пресметка на додадената вредност во одделни сектори, а и поради фактот дека пресметката на БДП по тековни цени се врши само на годишно ниво, се претпоставува дека порелевантна е стапката добиена со пресметка на БДП по постојани цени, на годишно ниво. Со добивање на годишната стапка на раст или опаѓање на БДП, пресметан според производниот метод по постојани цени, се врши усогласување на стапката добиена како резултат на кварталните податоци. Усогласувањето се врши на тој начин што разликата меѓу годишните стапки добиени на двата начина се распределува по квартали, според учеството на секој квартал во годишната стапка добиена како резултат од кварталните пресметки (pro-rata метод).

Во Државниот завод за статистика се спроведува тримесечно статистичко истражување за пресметка на додадената вредност и инвестициите во основни средства за нефинансиските

деловни субјекти. Истражувањето се спроведува врз основа на намерен и на случаен примерок.

Податоците од ова истражување сèуште не се објавуваат, а се користат во анализите при пресметките на БДП на тримесечно ниво, според производниот метод, по постојани цени.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Подобрување на пресметките со што би се пресметувале на најдетално можно ниво;
- Методолошко подобрување од аспект на напуштање на методот pro-rata и користење на методот DENTON ;
- Составување на тримесечен сет на сметки.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Недостаток на индикатори за пресметка на додадената вредност за одделни активности за што е потребно подобрување на месечните и тримесечните истражувања;
- Ненавремено добивање на индикатори за пресметка на додадената вредност и БДП на тримесечно ниво за да се запазат роковите според препораките на ЕУРОСТАТ.

1. Модул 42100 Финансиски сметки (протоци)

Сегашна состојба

Во сетот на интегрирани економски сметки на Република Македонија за периодот 1994 -1996 година експериментално е изготвена и финансиската сметка на ниво на целата економија и по институционални сектори.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Финансиските текови ги следи Народната банка на Република Македонија како надлежна институција за монетарната и финансиската статистика.

Државниот завод за статистика во соработка со Народната банка и препораките на меѓународните институции ќе го развие системот на финансиски сметки за периодот 1997-2003 година. За таа цел Заводот е во фаза на обезбедување на дел од податоците потребни за составување на финансиската сметка , во воспоставеното Складиште на податоци.

2. Модул 42200 Финансиски билансни состојби

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика не изготвува финансиски билансни состојби.

43. СЛЕДЕЊЕ НА СОПСТВЕНИТЕ РЕСУРСИ

1. Модул 43100 Набљудување на сопствените ресурси - бруто-национален приход (GNI)

Сегашна состојба

За пресметка на бруто националниот доход, Државниот завод за статистика ги користи податоците за бруто домашниот производ, по пазарни цени, и податокот за нето-примарниот доход од странство добиен од Народната банка на Република Македонија.

Пресметките за бруто-домашниот производ во Република Македонија се правени користејќи го производниот и расходниот метод како независни методи. Независна пресметка на бруто-домашниот производ по доходовен метод не се прави, но пресметката се базира на истите извори на податоци како и за производниот метод. При пресметките на бруто-домашниот производ на годишно ниво се користат:

- административни извори на податоци (Централен регистар, Министерство за финансии, Управата за јавни приходи, Фондот за здравствено осигурување и Фондот за пензиско и инвалидско осигурување) и
- статистички истражувања кои се спроведуваат во Државниот завод за статистика.

Мерки за натамошно усогласување со ЕУ

- ДЗС презема мерки за подобрување на изворите на податоците, за постигнување на исцрпност со цел комплетно покривање на сите економски активности за да се постигне подобар квалитет на националните сметки;
- Посебно внимание се посветува на следењето на активностите кои не можат директно да бидат набљудувани или мерени, односно неопфатената економија;
- Ќе се следат и сите промени во ЕСС 95.

2. Модул 43200 Набљудување на сопствените ресурси - данок на додадена вредност (VAT)

Сегашна состојба

За испитување и следење на пресметките на пондерираната просечна стапка на данокот на додадена вредност, Државниот завод за статистика може да обезбеди годишни “flash” пресметки на бруто-домашниот производ на годишно ниво за тековната година, до крајот на годината. Претходни податоци за БДП може да се обезбедат 270 дена по завршување на годината.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Обезбедување на годишен податок за бруто-националниот производ во согласност со динамиката од регулативите на ЕУРОСТАТ за навремена пресметка на пондерираната просечна стапка на ДДВ.

55. ЦЕНИ

1. Модул 55100 Хармонизиран индекс на потрошувачка

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика не се пресметува хармонизираниот индекс на трошоците на животот.

Движењето на цените на мало и на трошоците на животот се следи преку:

- Индекс на цените на мало
- Индекс на трошоците на животот

Во пресметката на индексите на цените на мало и на трошоците на животот се поаѓа од исти просечни месечни цени на мало. Разликата меѓу индексот на цените на мало и трошоците на животот произлегува од содржината на индексната листа и изворот на пондери кои се користат при пресметката. Кај индексот на цените на мало за утврдување на структурата на пондери се користи прометот од трговијата на мало, а кај трошоците на животот се користи Анкетата за потрошувачка на домаќинствата (АПД).

Идексите на цените на мало и на трошоците на животот се пресметуваат според Ласперовата формула со пондерирана аритметичка средина. Индексната листа ја сочинуваат производи и услуги кои имаат најголемо учество во прометот на мало и личната потрошувачка. Потрошувачката кошница кај цените на мало опфаќа околу 415 производи и 117 услуги, додека во трошоците на живот се опфатени 398 производи и 117 видови услуги.

Листата на производи и услуги потребна за пресметка на индексите се менува и дополнува континуирано на крајот на секоја година.

Цените на мало се следат еднаш месечно (од 1 до 21 во месецот) во 8 градови , а месечно се прибираат 13000 цени.

За пресметка на индексот на цените на мало, пондер претставува структурата на прометот на мало од последната достапна година на ниво на Република Македонија, освен за земјоделските производи каде што се користи прометот од последните три години .

За пресметка на индексот на трошоците на животот пондерите се добиваат врз основа на структурата на личната потрошувачка на домаќинствата . Пондерите се менуваат на пет години.

Во насока на приближување кон хармонизираниот индекс на трошоците на животот, од 2002 година се започна со пресметување и публикување на индексот на трошоците на животот според класификацијата COICOP.

2. Модул 55200 Просторно споредување на цените

Сегашна состојба

Во соработка со ОЕЦД, од 1996 година, Република Македонија е вклучена во Пилот-проектот за европска програма за споредба. Методологијата што ја користи Државниот завод за статистика е целосно усогласена со методологиите на ОЕЦД и ЕУРОСТАТ. Доставувањето на податоците во ОЕЦД се одвива во тригодишни циклуси. Фазите за работа и роковите за секоја фаза се дефинирани од страна на ОЕЦД.

Европската програма за споредба се темели врз принципите на конверзија на трошочните агрегати на бруто-домашниот производ на земјите од национални валути во единствена официјална вредност за споредба, а според единствени препораки и методологија.

Активностите на Државниот завод за статистика во рамките на циклусот Европска програма за споредба 2002 се завршени и во тек е обработката и публикувањето на резултатите од страна на ОЕЦД.

Во моментот, во Државниот завод за статистика се одвиваат активности од циклусот Европска програма за споредба 2005 и тековно се снимаат пазарните цени на производите и услугите од претходно формирани и усогласени листи на производи и услуги.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Процесот на работа е во согласност со принципите на ОЕЦД и дополнителните чекори ќе се преземаат во согласност со насоките дадени од страна на ОЕЦД.

3. Модул 55301 Ангажирање и придонес за пензискиот план на вработените во ЕЗ

Овој модул во моментот нема никакво значење за Република Македонија која не е членка на ЕУ и според тоа не е применлив.

57. СТАТИСТИКА ЗА АНАЛИЗА НА ДЕЛОВНИТЕ ЦИКЛУСИ

1. Модул 57400 Евроиндикатори

Државниот завод за статистика нема посебна база на податоци кои би биле составен дел на евроиндикаторите, меѓутоа, Државниот завод за статистика располага со извесен фонд на податоци кои би можеле да влезат во рамката на евроиндикаторите, а тоа се:

1.Биланс на плаќања:

Платно-билансната статистика и монетарната статистика се во надлежност на Народната банка на Република Македонија која и ги изготвува индикаторите.Податоците кои ги подготвува НБРМ не се десезонирани, а подетален опис е даден во модулите 52301 и 54100.

2.Деловни истражувања и истражувања на потрошувачи

За деловните тенденции во областа на преработувачката индустрија ,трговијата на мало и градежништвото постојат податоци за евроиндикаторите.
Резултатите од истражувањата не се десезонирани

3.Цени на потрошувачи

Се располага само со податоци за националниот индекс на трошоците на животот, деагрегиран според Националната класификација на потрошувачката.
Податоците не се хармонизирани.(Модул 55100)

4.Надворешна трговија

Се пресметуваат сите индикатори за вкупен извоз и увоз. Податоците се употребуваат за анализи, но не се публикуваат.
Се пресметуваат индекси за обемот на трговска размена како и трговскиот биланс, односно дефицит во надворешно-трговската размена.
Податоците не се десезонирани.

5.Индустрија,трговија и услуги (Модул 44401)

Во областа на индустријата се пресметуваат индекси на индустриско производство како и индекси на производни цени.
Индекси во областа на трговијата на мало се пресметуваат само за вкупно ниво.
Индекси за прометот, дефлацијата и потрошувачката на домаќинствата не се пресметуваат.
Во областа на градежништвото се пресметуваат само индекси на извршени градежни работи.
Податоците не се десезонирани.

6.Пазар на трудот (Модул 32100)

Статистичкото истражување за цената на трудот што се спроведува во ДЗС е целосно усогласено со методолошките препораки на ЕУРОСТАТ и се спроведува на секои две години.

7. Национални сметки (Модули 40200 и 41100)

Пресметките на основните агрегати на бруто-домашниот производ се достапни на годишно ниво по тековни и по постојани цени, а на квартално ниво само по постојани цени. Пресметките за секторот Држава се во рамките на останатите пресметки за институционалните сектори и се достапни само на годишно ниво.

2. Модул 57500 Евротренд

Евротрендот е развоен проект на Европската комисија за подобар проток на информации. Од тие причини конкретни активности на овој план, Државниот завод за статистика ќе дефинира во иднина.

Н. Деловна статистика

44. СТАТИСТИКА ЗА ЕКОНОМСКАТА ДЕЈНОСТ НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА

1. Модул 44101 Периодична структурна деловна статистика

Државниот завод за статистика ги прибира, обработува и објавува структурните статистички податоци следејќи ја Регулативата на Советот за структурни статистики број 58/97 и тие содржат вредносни годишни податоци од областите С - К, освен осигурувањето, на ниво на класа според Националната класификација на дејностите.

Основна цел е да се обезбедат вредносни податоци со висок квалитет за да се обезбеди јасна слика за структурата на економијата имајќи ги предвид демографските карактеристики, големината на претпријатијата според бројот на вработените за обезбедување податоци на национално и на регионално ниво.

ИНДУСТРИЈА

Сегашна ситуација

Државниот завод за статистика го спроведува годишното истражување за индустрија кое е делумно хармонизирано со законските регулативи на структурните деловни статистики.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Вклучување на останатите варијабли(плаќања на агенциски работници, број на работници со скратено работно време, број на работници кои работат полно работно време) и целосно усогласување на годишното истражување со структурните статистики до крајот на 2007 година.

ГРАДЕЖНИШТВО

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика го спроведува годишното истражување за градежни објекти кое е делумно хармонизирано со законските регулативи на структурните деловни статистики.

Распределувањето на градежните објекти и градежните работи е направено според Номенклатурата на градежни објекти и градежни работи имплементирана во 1999 година која е хармонизирана со Classification of types of constructions на ЕУРОСТАТ.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Спроведување на Годишно истражување за деловни - структурни статистики во градежништвото со варијабли и дефиниции хармонизирани со потребите на ЕУРОСТАТ до крајот на 2007 година.

УСЛУГИ

Сегашна ситуација

Државниот завод за статистика го спроведува годишното истражување за угостителството кое е делумно хармонизирано со законските регулативи на структурните деловни статистики.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Спроведување на Годишно истражување за деловни - структурни статистики во угостителството со варијабли и дефиниции хармонизирани со регулативите на ЕУРОСТАТ, до крајот на 2007 година.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИЈА

Сегашна ситуација

Државниот завод за статистика го спроведува квартално истражување кое содржи дел од варијаблите кои се користат во статистиката за дистрибутивна трговија: број на вработени, број на продавници, промет по начин на наплата и општини, продажен простор.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Спроведување на Годишен извештај за деловни - структурни статистики во трговијата со варијабли и дефиниции хармонизирани со регулативите на ЕУРОСТАТ, до крајот на 2007 година.

2. Модул 44201 Развој на структурната деловна статистика

Државниот завод за статистика во основа ги следи промените во структурните деловни статистики на ЕУ со цел да се излезе во пресрет на барањата на корисниците на податоци што е и основниот приоритет.

3. Модул 44401 Краткорочна статистика (STS) на претпријатијата

Државниот завод за статистика ги прибира, обработува и објавува краткорочните статистички податоци во согласност со Регулативата на Советот за краткорочни статистики број 1165/98 и ги опфаќа главните индикатори како што се индексот на физичкиот обем на индустриското производство, цените на производителите на индустриски производи, градежништвото, дистрибутивната трговија и услугите.

ИНДУСТРИЈА

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ги спроведува месечните истражувања за индустрија и цените на производителите на индустриски производи. Основен извор на податоци се сите деловни субјекти од областа на рударството, преработувачката индустрија и снабдувањето со електрична енергија, гас и вода и деловните единици на претпријатија од други области кои се занимаваат со индустриска дејност.

- Опфат: сите индустриски претпријатија и нивните деловни единици од областа на рударството, преработувачката индустрија и снабдувањето со електрична енергија, гас и вода кои опфаќаат 93.0% од вкупниот број на работници во индустријата.
- Базна година: 2001 година

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Вклучување на останатите варијабилни (нови порачки во индустријата и број на работни часови во индустријата) - до 2007 година;
- Десезонирани серии според соодветниот метод - до 2007 година;
- Пресметка на индексите на реализација на готови производи - 2007 година;
- Целосна примена на Методологијата на ЕУ за краткорочните индикатори - 2007 година и
- Целосно усогласување на пондерациониот систем - тековно.

ГРАДЕЖНИШТВО

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ги спроведува месечното и тримесечното истражување за краткорочни показатели во градежништвото и полугодишното истражување за цената на становите.

Распределувањето на градежните објекти и градежните работи е направено според Номенклатурата на градежни објекти и градежни работи, имплементирана во 1999 година и таа е хармонизирана со Classification of types of constructions.

- Опфат: сите деловни субјекти кои опфаќаат околу 90% од вкупно извршените градежни работи. Од 2004 година опфатот се зголеми за уште 80 нови деловни субјекти од областа на градежништвото кои се со мал број на вработени лица, а градат објекти од поголем обем и вредност.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на податоците за вредноста по видови градба со месечна динамика, до крајот на 2007 година;
- Следење на вкупниот број на вработени лица во деловните субјекти, до крајот на 2007 година;

- Следење на податоците за платите, до крајот на 2007 година;
- Спроведување на статистичко истражување за градежни дозволи, до крајот на 2007 година;
- Спроведување на истражување за следење на цените за трошоци на градење, по позиции на градба, до крајот на 2007 година.

УСЛУГИ

УГОСТИТЕЛСТВО

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ги спроведува месечните истражувања во хотелите и другите објекти за сместување и квартално истражување за угостителските единици, вкупен промет и промет по видови на услуги, број на вработени и број на седишта, по видови и по категории на деловни единици. Исто така се прибираат податоци и за прометот и количините по одделни производи и услуги. Во рамките на статистиката на угостителството се спроведуваат тримесечни, годишни, тригодишни и петгодишни истражувања.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување во согласност со дефинициите на ЕУРОСТАТ;
- Воведување на нови варијабли (плати на вработените, трошоци за работењето и инвестиции во угостителството) во постоечките истражувања.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИЈА

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ги спроведува месечното и тримесечното истражување за краткорочните показатели во дистрибутивната трговијата на мало и на големо. Во 2003 година беше спроведен попис на продажните капацитети во трговијата на мало. Со него се обезбеди добра слика за трговскиот сектор во земјава.

Примерокот за кварталното и двегодишното истражување се формира со избор на сите големи и средни претпријатија и 30% од малите претпријатија (случаен избор), избрани според дејноста и нивното учество во прометот, на ниво на општина.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Понатамошни усогласувања со вклучувања на варијаблите како што се трошоците во работењето (плати, набавка на стоки и услуги, даноци) и капитални трошоци – инвестиции;
- Подобрување на опфатот и на квалитетот на добиените податоци;
- Подобрување на квалитетот со унапредување на методот на примерок ;
- Десозонирање на сите варијабли на прометот;
- Дефлација со индекс на цените на мало.

4. Модул 44501 Статистика за производство на претпријатијата, Prodcom

Сегашна ситуација

Државниот завод за статистика ги прибира, обработува и објавува податоците за произведените стоки во индустријата, на годишно ниво, во согласност со Националната номенклатура на индустриски производи која е хармонизирана со PRODCOM List 1998 – Регулативата на ЕС, број 3924/91 започнувајќи од 2000 година.

Основен извор на податоците се сите деловни субјекти од областа на рударството, преработувачката индустрија и снабдувањето со електрична енергија, гас и вода и деловните единици на претпријатијата од други области кои се занимаваат со индустриска дејност.

Истражувањето ги опфаќа сите индустриски претпријатија и нивните деловни единици од областа на рударството, преработувачката индустрија и снабдувањето со електрична енергија, гас и вода кои претставуваат 93.0% од вкупниот број на работници во индустријата и 81,0% од додадената вредност.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Ажурирање со последната верзија на PRODCOM List од (ЕУ), верзија 2003 година, до крајот на 2005 година.

45. ЕНЕРГИЈА

1. Модул 45101 Структурна статистика на енергијата

Сегашна состојба

Овој модул ги опфаќа вкупните енергетски биланси на Република Македонија и енергетските биланси на Република Македонија по видови енергенти на годишно ниво.

Енергетските биланси ги подготвува Државниот завод за статистика.

Енергетските биланси, според препораките на ЕУРОСТАТ (како дел од пилот-проектот на ЕУРОСТАТ “Хармонизација на енергетските статистики-фаза 3”), во Државниот завод за статистика се изработени за 1998 година и потоа редовно на годишно ниво.

Извор на податоци се:

- редовните годишни статистички истражувања (14) од областа на енергетиката воведени со пилот-проектот на ЕУРОСТАТ “Хармонизација на енергетските статистики-фаза 3”;
- редовните годишни статистички истражувања од други статистички области (земјоделство, шумарство, водостопанство, сообраќај, трговија) и анкети.

Во пресметката на енергетските биланси се користи методологијата “Energy Statistics Methodology” Eurostat F4, 1998.

Дефинициите на сите категории се хармонизирани со сетот на годишните прашалници на: ЕУРОСТАТ, ЕСЕ/UN, IEA/OECD и тоа за: Electricity and Heat, Natural gas, Oil, Coal, Renewable energy and wastes.

Статистиката на енергија ги опфаќа следните податоци по видови енергенти во природна единица мерка и конвертирани, во TJ(тера џули) и во тое (тон еквивалент на нафта), за:

- производство (примарно и секундарно),
- увоз,
- извоз,
- залихи,
- потрошувачка по категории потрошувачи според NACE Rev.1.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

1. Подготовка на историски податоци за периодот 1990-1997 година во форма на годишни енергетски биланси - рок крај на 2005;
2. Податоци за капацитетите за производство и капацитетите за потрошувачка на енергенти со проширување на податоците за капацитетите во постоечките годишни статистички истражувања - рок крај на 2007;
3. Проширување со нови видови енергенти од обновливи извори;
4. Тековно следење на методолошките и законските промени на национално ниво и во рамките на ЕУ.

2. Модул 45201 Краткорочна статистика на енергијата (М-1)

Сегашна состојба

Овој модул ги опфаќа податоците по видови енергенти кои се содржани во енергетските биланси на месечно ниво.

Државниот завод за статистика ги подготвува месечните енергетски податоци и тие се во фаза на работа со почетна година 2003.

Извор на податоци се:

- редовните месечни статистички истражувања (12) од областа на енергетиката воведени по примерот на годишните статистички истражувања;
- редовните месечни статистички истражувања од други статистички области (шумарство, трговија) и процена.

Во месечните пресметки се користи методологијата користена во годишните енергетски биланси.

Месечната статистика на енергијата ги опфаќа следните податоци по видови енергенти во природна единица мерка и конвертирани во **TJ** (тера џули) и во **тое** (тон еквивалент на нафта) за:

- Производство (примарно и секундарно),
- Увоз,
- Извоз,
- Залихи,
- Потрошувачка по категории потрошувачи според NACE Rev.1.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Доработка и публикување на месечните енергетски податоци за 2003 и 2004 година - рок средина на 2005 и крај на 2005;
- Анализа и прогноза на месечните енергетски податоци - рок редовно месечно публикување од 2006 година (+60 дена);
- Тековно методолошко усогласување на месечните енергетски податоци со годишните.

3. Модул 45201 Краткорочна статистика на енергијата (М-3)

За овој модул, 45201 Краткорочна енергетска статистика (М-3), важат истите објаснувања како и за модулот 45201 (М-1).

4. Модул 45401 Цени на енергијата

Во Државниот завод за статистика се следат:

- Цените на производителите на индустриски производи, по видови енергенти, во кои не е вклучен износот на данокот на додадената вредност и
- Малопродажните цени, по видови енергенти, во кои е вклучен износот на данокот на додадената вредност.

Инаку, на ниво на Република Македонија, системот на цените на енергентите го определува Регулаторната комисија за утврдување на цените на енергентите при Владата на Република Македонија.

5. Модул 45501 Специјални активности за поддршка на политиката за енергија на Заедницата

Сегашна состојба

а) Ефективност на конкуренцијата и интеграција на пазарите на електрична енергија и гас

Со оглед на државно контролираната позиција на пазарот на електрична енергија и гас, во Република Македонија нема ваква појава која би можела статистички да се следи.

б) Обновливи извори на енергија

Овој дел ги опфаќа енергетските биланси по видови енергенти за хидроелектрична енергија, огревно дрво и дрвни отпадоци, геотермална топлина и детално е објаснет во модулите 45101, 45201(М-1).

ц) Енергетска ефикасност

Во тек се активности за пресметување на расположливите индикатори за енергетската ефикасност.

д) Когенеративни процеси (Cogeneration)

Во Република Македонија нема појава на когенеративно производство на електрична енергија и топлина.

е) Емисии на јаглен диоксид (CO₂) / Интеграција на енергијата и животната средина во однос на давањето извештаи за овие прашања.

Емисиите на јаглен диоксид (CO₂) произведени од потрошувачката на енергенти во Државниот завод за статистика се пресметуваат со користење на методологијата IPCC (1996 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories), а како извор на податоци се користат енергетските биланси на Република Македонија.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Проучување и следење на искуствата на ЕУРОСТАТ;
- Види Модул 45101, 45201 (M1 и M3);

6. Модул 45801 Информациски систем за енергија

Сегашна состојба

Годишните енергетски биланси на Република Македонија (вкупен во TJ (тераџули) и натурални, по видови енергенти во природна единица мерка и во TJ) се публикуваат во публикацијата на Државниот завод за статистика “Енергетски биланси на Република Македонија“, почнувајќи од 1998 година.

Вкупниот енергетски биланс на Република Македонија се објавува и во Статистичкиот годишник на Република Македонија на Државниот завод за статистика.

Државниот завод за статистика отпочна со подготовка на месечните енергетски податоци кои се во фаза на работа со почетна година 2003 и досега не се публикувани.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Вклучување на Државниот завод за статистика во SIRENE и NewCronos, со цел да се обезбеди дисеминација на статистиката на енергија во статистичкиот систем на ЕУРОСТАТ.

48. ТРАНСПОРТ

1. Модул 48100 Информациски систем за транспорт

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика располага со сите податоци потребни за Информацискиот систем за транспорт и секоја година, во електронска форма, соодветните податоци се доставуваат до ЕУРОСТАТ. Податоците се целосно усогласени со Eurostat/ECMT/UN/ECE Glossary for transport statistics.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на новините што ги предлага ЕУРОСТАТ.

2. Модул 48200 Патничка мобилност

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика не спроведува ваков тип на истражувања иако располага со одреден сет на податоци за патничката мобилност чијшто извор се други истражувања.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Со Програмата за статистички истражувања до 2007 година не е предвидено спроведување на посебно истражување за патничката мобилност. Но, постојано ќе се следат измените и дополнувањата што ги предлага ЕУРОСТАТ.

3. Модул 48300 Патен транспорт на стоки

Сегашна состојба

Истражувањето за патниот транспорт на стоки Државниот завод за статистика го спроведува со квартална динамика. Методологијата и обрасците се усогласени со важечките регулативи на ЕК. Во истражувањето е применета НСТ : Стандардна класификација на стоки наменета за транспортни статистики (ЕУРОСТАТ).

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Ревизија на НСТ во 2005 година.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Главен проблем при спроведувањето на истражувањето е неможноста за редовно ажурирање на адресарот од Министерството за внатрешни работи, нискиот процент на одговор (60% одговор), нецелосно одговорени прашалници.

4. Модул 48400 Железнички транспорт

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика ги спроведува истражувањата од областа на железничкиот сообраќај на месечно и на годишно ниво. Истражувањата се целосно усогласени со европските регулативи и годишно се доставуваат до ЕУРОСТАТ. Во истражувањата целосно е имплементирана НСТ : стандардна класификација на стоки наменета за транспортни статистики (ЕУРОСТАТ) со што е обезбедена меѓународна споредливост на податоците.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Ревизија на НСТ во 2005 година.

5. Модул 48500 Транспорт по морски и внатрешен воден пат

Сегашна состојба

Република Македонија нема излез на море, па, оттаму, Државниот завод за статистика не води такви истражувања.

Што се однесува до внатрешниот воден сообраќај, Државниот завод за статистика не спроведува вакви истражувања поради занемарливиот број на вакви појави.

6. Модул 48600 Воздушен транспорт

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика спроведува 5 истражувања за воздухопловниот транспорт на месечно и на годишно ниво. Со нив целосно се задоволуваат барањата за податоци пропишани со упатството од ЕУРОСТАТ (Manual on the ICAO Statistics Programme, 1994) :

- Месечен извештај за аеродроми
- Годишен извештај за аеродроми
- Годишен извештај за воздухопловните компании
- Годишен извештај за регистарот на воздухопловите
- Годишен извештај за несреќите на воздухопловите

Новите истражувања се целосно усогласени со соодветната регулатива на ЕК.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Следење на соодветните измени и дополнувања во оваа област.

7. Модул 48700 Интермодален товарен транспорт

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика не спроведува вакво статистичко истражување.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на сите новини и препораки на ЕУРОСТАТ.

8. Модул 48800 Безбедност на транспортот

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика не го спроведува ова истражување затоа што надлежна институција е Министерството за внатрешни работи од каде што Државниот завод за статистика ги добива податоците и ги објавува во Статистичкиот годишник и соодветните публикации. Инаку, методологијата за истражувањето е усогласена со важечките регулативи на ЕК.

49. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО

1. Модул 49102 Статистика на информатичкото општество

Модул 49. Информатичко општество

Сегашна состојба

Во 2004 година Државниот завод за статистика презеде обврска да го спроведе пилот-истражувањето за информатичко општество во Република Македонија. Како први чекори што се презедоа во текот на оваа година беа: запознавање со основните контури на методологијата на ЕУРОСТАТ и ЕУ-прашалниците за истражувањата за пристапот и употребата на информатичко-комуникациските технологии од страна на претпријатијата (посебно за организациите во финансискиот сектор), домаќинствата и поединците. Подготвени се четири посебни прашалници за секој субјект одделно со методолошки објаснувања, според моделите на прашалниците на ЕУРОСТАТ: „ЕУРОСТАТ модел прашалник за истражувањата на Заедницата за употреба на ИКТ во претпријатијата, 2004“, верзија 10, „ЕУРОСТАТ модел прашалник за истражувањата на Заедницата за употреба на ИКТ во претпријатијата од НАЦЕ сектор Ј, 2004, верзија 6 и „ЕУРОСТАТ модел прашалник за истражувањата на Заедницата за употреба на ИКТ во домаќинствата и кај поединци, 2004“, верзија 10.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Тековно следење и примена на регулативите на ЕУ кои се однесуваат за информатичкото општество;
- Се планира истражувањата да се спроведат во 2005 година за референтен период јануари-март 2005 година.

2. Модул 49202 Статистика на комуникации

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика се спроведуваат истражувања за телекомуникацискиот и поштенскиот сообраќај. Методолошките упатства и обрасците се подготвени во согласност со важечките регулативи на ЕК. Истражувањата се спроведуваат со месечна и годишна динамика. Во рамките на овие истражувања е опфатена и мобилната телефонија.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Натамошно следење на регулативите од оваа област.

50. ТУРИЗАМ

1. Модул 50102 Статистика на туризам

Сегашна состојба

Во рамките на статистиката на туризмот, Државниот завод за статистика спроведува месечни, тромесечни, тригодишни и петогодишни статистички истражувања. Истражувањата се усогласени со методолошките препораки во согласност со Директивата на Советот за статистиката на туризмот (95/57/ЕЦ).

Месечно истражување за туристи и ноќевања

Со месечното истражување за туристи и ноќевања се опфатени сите деловни субјекти кои во својот состав имаат објект за сместување на гости-туристи. Со овој извештај се прибираат податоци за:

- туристите, бројот на туристите и ноќевањата по видови и категории на објекти и по земја на припадност,
- капацитетите, бројот на објектите, бројот на соби и легла по видови и категории на објектите за сместување, посредно и бруто-искористеност на капацитетите за сместување.

Бројот на вработените во туризмот се добива од тримесечното истражување за угостителството.

Анкета за странските туристи со тригодишна периодика

Со Анкетата за странски туристи се опфатени определен број на странски туристи во сместувачките објекти. Со Анкетата се прибираат податоци за социоекономската структура, големината и структурата на потрошувачката, начинот и целта на престојот, како и оценка за престојот во Република Македонија.

Анкета за странските посетители-тригодишно

Со Анкетата за странски посетители - тригодишно се опфатени определен број на странски посетители на излез на граничните премини. Со овој извештај се прибираат податоци за карактерот на престојот (еднодневни излети, транзит или повеќедневен престој), големината и структурата на потрошувачката, како и оценка за престојот во Република Македонија.

Петгодишно истражување за патувањата на домашното население

Со петгодишното истражување се опфатени определен број на домаќинства, т.е. сите членови во определеното домаќинство. Со овој извештај се прибираат податоци за структурата на патувањето на домашното население (годишни одмори, службени патувања, еднодневни престои и повеќедневни престои), големината и структурата на потрошувачката, должината на престојот по видови места, држави и видови на објекти.

Попис на капацитетите за сместување во угостителството со петгодишна динамика

Пописот на капацитетите за сместување во угостителството ги опфаќа сите деловни субјекти кои во својот состав имаат објект за сместување на гости-туристи. Со овој извештај се прибираат податоци за вкупните сместувачки капацитети, нивните технички и други карактеристики со кои се изразува видот и нивото на комфорот и содржината на туристичката понуда. За првпат Пописот е спроведен во 2003 година. Резултатите од Пописот беа искористени за подобрување на опфатот на објектите за сместување во текот на 2004 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Усогласување на капацитетите за сместување по видови и категории според директивите и националното законодавство што треба да се врши во соработка со Министерството за економија - Сектор за туризам
- Воведувањето на варијабли за пресметка на нето-искористеноста на капацитетите
- Класифицирање на објектите за сместување по видови и категории според националното законодавство.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Опфат на приватното сместување, т.е. нерегистрираниот туристички промет.

51. ДЕЛОВНИ РЕГИСТРИ

1. Модул 51100 Деловни регистри

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика е надлежен за водење на Статистички деловен регистар и Евиденција на правни субјекти за статистички потреби.

Статистичкиот деловен регистар е во фаза на развој.

Во 2002 година се воспоставени основите на Статистичкиот деловен регистар и е дефинирана содржината, варијаблите (идентификациони, демографски и стратификациони), дата моделот и апликацијата.

Подготвена е Предлог-методологија за водење на Статистичкиот деловен регистар според Council Regulation No: 696/93/EEC of 15/03/93: и Council Regulation No: 2186/93/EEC of 22/07/93:

Во моментот во Статистичкиот деловен регистар на располагање се единствено податоците за претпријатијата и локалните единици што се активни, преземени од Евиденцијата на правни субјекти и Складиштето на податоци. Други варијабли кои ќе бидат вклучени во Статистичкиот деловен регистар се: промет, број на вработени, податоци за активност, исплатени бруто и нето-плати и др.

Административни извори на податоци за Статистичкиот деловен регистар се : Централниот регистар, Управата за јавни приходи, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, МВР, Централниот депозитар и статистичките истражувања.

Евиденцијата на правни субјекти претставува единствена збирка на административни податоци за сите деловни субјекти во Република Македонија со и без својство на правно лице на кои им се определува претежна дејност и нивните единици во состав.

Уписот во Евиденцијата и распределувањето по претежна дејност на деловните субјекти и нивните единици во состав се врши според постапка утврдена со Законот за Националната класификација на дејностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/98) и Одлуката за Националната класификација на дејностите („Службен весник на Република Македонија“ бр.20/98).

За деловните субјекти се запишуваат податоци за: бројот на деловниот субјект, називот на деловниот субјект (целосен и скратен), седиштето (назив на општина, населено место, улица, куќен број, влез, стан, додаток), обликот на организирање, формата на сопственост, потеклото на капиталот, претежната дејност според Националната класификација на дејностите, основачот/чите, управителот/претседателот, датата на основање/промени и регистарскиот број од надлежниот орган, дали е регистриран за надворешно-трговски промет и сите промени на податоците.

За единиците во состав на деловниот субјект се прибираат податоци за: називот на деловниот субјект во чиј состав е единицата, бројот на деловниот субјект во чиј состав е единицата, називот на единицата во состав, редниот број на единицата во состав, седиштето на единицата во состав (назив на општина, населено место, улица, куќен број, влез, стан, додаток), претежната дејност според Националната класификација на дејностите и сите промени на податоците.

Од Евиденцијата на правни субјекти се подготвуваат адресари за статистичките истражувања, се адресираат прашалници и воедно таа се користи за избор на примерок.

Во Евиденцијата на деловните субјекти основен идентификатор е бројот на деловниот субјект кој се користи во Државниот завод за статистика и во останатите административни збирки на податоци во земјата.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Административните функции од Државниот завод за статистика ќе преминат во надлежност на Централниот регистар во текот на 2005 година;
- Пописот на деловните субјекти со кој ќе се изврши целосно ажурирање на податоците во Статистичкиот деловен регистар се планира за периодот 2005 - 2006 година.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

- Префрлање на административните функции во Централниот регистар
- Проблеми со податоците во административните извори (разлики во методолошкиот пристап и опфатот на одредени белези)

I. Монетарна, финансиска, трговска и статистика на биланс на плаќање

52. ПАРИ И ФИНАНСИИ

1. Модул 52101 Владини финансии

Министерството за финансии на Република Македонија е одговорно за изготвување на извештаи за остварувањето на приходите и извршувањето на расходите на централната и општата државна власт на Република Македонија. Извештаите се изготвуваат во согласност со методологијата на Меѓународниот монетарен фонд (GFS MANUAL, 1986). Придржувањето кон меѓународните стандарди беше предмет на набљудување на ROSC мисијата на ММФ во февруари 2004 година чиј извештај е јавно објавен на веб страницата на ММФ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2004/cr04309>

Извештаите за остварувањето на приходите и извршувањето на расходите на централната и општата државна власт на Република Македонија се изготвуваат на месечна основа, а валута на изготвување е МК денар. Податоците се дисеминираат најдоцна 25 дена по завршувањето на месецот за кој се однесуваат и се објавуваат на официјалната веб страница на Министерството за финансии на Република Македонија (www.finance.gov.mk).

Извештајот за централната државна власт се однесува на остварувањето на приходите и извршувањето на расходите на централниот буџет на Република Македонија. Извештајот за општата државна власт е консолидиран и се однесува на остварувањето на приходите и извршувањето на расходите на централниот буџет како и на буџетите на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, Фондот за здравство, Фондот за магистрални и регионални патишта и Агенцијата за вработување на Република Македонија. За целосно усогласување со методологијата на ММФ (GFS MANUAL, 2001) во наредниот период ќе се работи на вклучување на податоците за остварувањето на приходите и извршувањето на расходите на локалната власт. Нивното целосно вклучување е предвидено за 2006 година.

При изготвувањето на извештаите се води постојана грижа за унапредување на квалитетот на податоците, за методологијата на изготвување и изворите на податоците, како и за нивно споредување и усогласување со монетарните податоци.

2. Модул 52201 Статистика на јавен дефицит и долг

Во моментот, во Република Македонија не се изготвуваат статистички податоци за дефицитот на јавниот сектор. Министерството за финансии на Република Македонија е одговорно за изготвување на извештаи за остварувањето на приходите и извршувањето на расходите на централната и општата државна власт (каде што покрај централниот буџет се вклучени и вонбуџетските фондови). Според очекувањата, во текот на 2006 година се предвидува целосно вклучување и на овие податоци, за што во Министерството за финансии веќе се преземени подготвителни активности.

Во врска со статистиката на јавниот долг на Република Македонија, надлежни за податоците од оваа област се две институции. Народната банка на Република Македонија (НБРМ) и Министерството за финансии. Притоа, НБРМ е задолжена за следење и продуцирање на податоците од областа на надворешниот долг на Република Македонија. Овие податоци се изработуваат на месечна основа, додека како валута се користи САД доларот. Податоците за надворешниот долг се објавуваат 30 дена по истекот на извештајниот месец, при што табелирањето се врши на ниво на кредитори и должници, како и податоци за отплатата на долгот и сервисирање на обврските.

Од друга страна, Министерството за финансии е одговорно за следење и изготвување на податоците поврзани со внатрешниот долг на Република Македонија. Иако евиденцијата на овие податоци се врши на месечна основа, тие сè уште официјално не се објавуваат. Во моментот, во Министерството за финансии во тек се подготовките за формирање на нов, посебен Сектор за управување со јавниот долг, кој треба да биде формиран до средината на 2005 година. Отпочнувањето со работа на овој Сектор ќе значи и редовно публикување на сите релевантни податоци во доменот на јавниот долг на државата.

3. Модул 52301 Монетарни и финансиски индикатори

Сегашна состојба

Народната Банка на Република Македонија (НБРМ) е единствена официјална институција надлежна за прибирање, обработка и дисеминирање на податоци за монетарната статистика.

За изготвување на монетарната статистика се прибираат податоци од банките и штедилниците и тоа со месечна динамика. Врз основа на овие податоци се изготвува монетарен преглед кој во моментот ги вклучува билансите на НБРМ и банките.

Монетарната статистика во НБРМ се изготвува според Прирачникот за монетарна и финансиска статистика на ММФ. Последната ROSC мисија даде позитивна оценка за усогласеноста на монетарната статистика што ја води НБРМ со препораките во Прирачникот на ММФ.

НБРМ е единствена институција одговорна за изготвување на билансот на плаќање и IIP (International Investment Position). Платниот биланс се изготвува во согласност со петтото издание на Прирачникот за платно-билансна статистика на ММФ.

Покрај монетарната статистика, НБРМ изготвува и одредени финансиски индикатори (каматни стапки на пазарот на пари, податоци за државни записи, одредени берзански индикатори и сл.).

Од 2004 година се отпочна со редовно месечно доставување на податоци за девизните курсеви на денарот во однос на еврото и доларот до ЕУРОСТАТ.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Инкорпорирање на билансот на штедилниците во монетарниот преглед се планира за наредната година;
- Во моментот се изготвува само делумна IIP , при што нејзиното надополнување се планира за наредната година со обезбедување на сите неопходни извори на податоци;
- Редовно доставување на податоци за монетарните агрегати до ЕУРОСТАТ.

53. ТРГОВИЈА СО СТОКИ

1. Модул 53102 Методологија

Сегашна состојба

Основните принципи, стандарди и процедури за спроведување на статистичкото истражување на прометот на стоки со странство, се базираат на препораките на Обединетите нации за Концептите и дефинициите на статистиката за надворешна трговија, врз кои се базира и методологијата за надворешно-трговскиот промет на ЕУРОСТАТ.

Изворен документ

Изворен документ за статистичко следење на извозот и увозот на стоки е Единствениот царински документ чија содржина е прилагодена на неговата повеќестрана намена и е во согласност со стандардите на ЕУ.

Содржината, формата и начинот на пополнување на Единствениот царински документ се пропишани со Правилникот за Единствениот царински документ и другите исправи во царинската постапка.

Опфат

Податоците за стоковниот промет со странство се прибираат и обработуваат според принципот на специјална трговија.

Извозот, според принципот на специјална трговија, ја опфаќа сета стока извезена во странство и во странските царински складишта и комерцијалните слободни зони, а што потекнуваат од домашниот стоков промет, просториите за внатрешно облагородување и индустриските слободни зони.

Увозот ги опфаќа сите стоки увезени директно од странство, од царински транзит или од царински складишта и комерцијални слободни зони. Ова значи дека во увозот се опфаќа сета стока што е оцаринета и пуштена во внатрешниот стоков промет, просториите за внатрешно облагородување и индустриските слободни зони.

Дефиниции

Единица на набљудување

Единица на набљудување во статистиката за надворешна трговија е секоја стоковна трансакција што се врши во рамките на извозот, односно увозот на стоки, која мора да биде хомогена од аспект на видот на стоката, земјата на потекло, односно намената, начинот на плаќање и моментот на минување на границата.

Територија

Територијата на набљудување во статистиката за надворешна трговија е економската територија која во основа се совпаѓа со царинската (државната територија), освен кога трговијата се одвива преку царинските слободни зони.

Време на набљудување и обработка

Статистичката обработка на податоците за извозот и увозот се врши месечно и годишно. Податоците за извозот и за увозот се распоредуваат во месецот во кој е извршена трансакцијата според времето на приемот на образецот за Единствениот царински документ. Месечните податоци за тековната година се дополнуваат и коригираат тековно, секој месец. Податоците што дополнително ќе се опфатат и сите корекции во податоците, се вклучуваат во месецот на набљудување според датумот на приемот на образецот за Единствениот царински документ. Поради тоа податоците во текот на годината се третираат како претходни, сè до публикувањето на дефинитивните годишни податоци.

Класификации и номенклатури

Во статистиката за надворешна трговија се применуваат следниве класификации и номенклатури:

- Царинска тарифна номенклатура базирана врз Комбинираната номенклатура
- Стандардна меѓународна трговска класификација СМТК, рев.3
- Класификација на дејности (НКД)
- Класификација на земји ISO - 3166 alfa -2 код;
- Класификација на стоки според нивната економска намена
- Класификација на производите според степенот на обработка
- ВЕС класификација на пошироките економски категории

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Натомошно хармонизирање со регулативите на ЕУ
- Подготовки за Интрастат

2. Модул 53202 Квалитет, регистри и нови индикатори

Сегашна состојба

Податоците се обработуваат месечно при што се врши контрола на квалитетот на податоците (во Царинската управа постои ASYCUDA систем за нивно прибирање и во рамките на овој систем има вградено контролен филтер кој во голема мерка придонесува за проверка на квалитетот на податоците), но и во рамките на Државниот завод за статистика се врши дополнителна визуелна контрола на податоците релевантни за статистичката обработка на стоковниот промет со странство.

Во статистиката за стоковниот промет со странство не се користат регистри.

Во рамките на Државниот завод за статистика се спроведува и истражувањето за пресметка на увозно-извозните индекси на единица вредност и волумен на увезената и извезената стока. Податоците се публикуваат годишно, но во годишните соопштенија се дадени: месечни податоци за индексите на ниво на сектори и отсеци од Стандардната меѓународна трговска класификација, рев. 3 и квартални податоци на ниво на сектори од Стандардната меѓународна трговска класификација, рев. 3.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Подобрување на квалитетот на податоците со примена на прагови за вредноста на увезената и на извезената стока и со примена на автоматска контрола на податоците - во текот на 2005 година.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Проблеми при изборот на производи од Царинската номенклатура кои ќе бидат основа за пресметка на индексите.

3. Модул 53301 Анализа и дисеминација

Сегашна состојба

Податоците се обработуваат месечно при што се врши нивна анализа од аспект на точноста и релевантноста на податоците и се публикуваат во месечно соопштение. Постои и годишна публикација, а овие податоци се публикуваат и во Статистичкиот годишник како и во други краткорочни публикации и билтени на Државниот завод за статистика. Месечното соопштение се објавува на WEB страницата на Државниот завод за статистика. За најголемите корисници на овие податоци редовно месечно се доставуваат податоци по електронска пошта, според однапред дефинирана содржина во согласност со нивните потреби.

4. Модул 53401 Прибирање и обработка на податоци за стоквна размена, Comext база на податоци

Сегашна состојба

Податоците за стоквниот промет со странство ги прибира Царинската управа и месечно ги доставува до Државниот завод за статистика на електронски медиум, со податоци релевантни за статистичкото следење на овој промет. По нивната обработка според статистичката методологија, податоците редовно месечно се доставуваат во базата на податоци COMEXT, започнувајќи од 1998 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Следење и примена на измените во правилата за подготовка на слогот за внес на податоците во базата на податоци COMEXT.

5. Модул 53502 Соработка

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика има активна меѓународна соработка на полето на статистиката за стоквниот промет со странство. Пред сè, соработката се одвива во рамките на ЕУРОСТАТ преку програмата CARDS за земјите од Западен Балкан, но се одвиваат и билатерални соработки со земјите од Регионот. Во рамките на билатералната соработка, Државниот завод за статистика им помогна на националните статистички институти на Хрватска и на Босна и Херцеговина во дефинирањето на процесот на преземање на податоците од националните царински управи и нивната автоматска статистичка обработка. Исто така, спроведени се споредбени анализи (mirror analyses) со Србија и Црна Гора, Хрватска, Бугарија, Унгарија, Грција, Словенија и Германија.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Продолжување на споредбените анализи со земјите-членки на ЕУ и примена на мерките кои ќе ги применува ЕУРОСТАТ за надминување на големите разлики во увозно - извозните податоци, откриени со овие споредбени анализи.

54. ТРГОВИЈА СО УСЛУГИ И БИЛАНС НА ПЛАЌАЊЕ

1. Модул 54100 Тромесечен биланс на плаќање

Сегашна состојба

Народната банка на Република Македонија го следи извршувањето на платниот биланс. Податоците за извршувањето на платниот биланс се изработуваат во согласност со методологијата во Прирачникот на ММФ - V издание.

Податоците за извршувањето на платниот биланс се изработуваат на месечна основа. Валута на изработување е УС долар, а процесот на изработка на платниот биланс во евра е во тек. Податоците се дисеминираат 75 дена по истекот на извештајниот месец. Табелирањето засега се врши само на агрегатите, не постои дисеминација по земји, економски групации и институции, но постои можност со измени во програмските решенија податоците од тековната сметка на платниот биланс да се дезагрегираат според горенаведените критериуми.

Прашалникот за состојбата на странските директни инвестиции овозможува дезагрегирање според BOP (Balance of Payment) Vademecum. Податоците за реинвестираната добивка добиени од овој Прашалник ќе се инкорпорираат во податоците за извршувањето на платниот биланс. Во Република Македонија не е воспоставена статистика за трговијата на меѓусебно поврзани субјекти (FATS).

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- При изработката на платниот биланс се води постојана грижа за унапредување на квалитетот на податоците, применетата методологија и изворите на податоци за составување на платниот биланс.
- Податоците за состојбата на странските директни инвестиции кои се базираат на годишен прашалник се прибрани и тие ќе се објават до крајот на првиот квартал од 2005 година.

2. Модул 54200 Биланс на плаќање на институциите на Заедницата

Одговорот по овој модул е содржан во одговорот по модулот 54100.

3. Модул 54300 Директни инвестиции и трговски податоци за странските подружници

Одговорот по овој модул е содржан во одговорот по модулот 54100.

4. Модул 54400 Меѓународна трговија на услуги и географска поделба

Одговорот по овој модул е содржан во одговорот по модулот 54100.

5. Модул 54500 Методологија, состаноци

Одговорот по овој модул е содржан во одговорот по модулот 54100.

2. Работната програма на Евростат 2003-2007 (Анекс 1) како и Годишната статистичка програма на Евростат претставува значаен извор за потврдување на начинот на кој ќе се развива *acquis communautaire* до 2007.

Државниот завод за статистика во целост ја следи Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007 која е подготвена во согласност со националните потреби и статистичката програма на ЕУРОСТАТ.

Во продолжение се претставени областите од националната статистичка програма во однос на Статистичката програма на ЕУРОСТАТ, а кои не се опфатени со модулите од Компендиумот 2004 на ЕУРОСТАТ.

1. ПОДДРШКА ЗА СТАТИСТИЧКИ АУТПУТИ, ТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

10. ОЦЕНКА И УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТОТ

Сегашна состојба

Во Државниот завод за статистика, во текот на целиот процес на производство на статистички податоци се посветува посебно внимание на квалитетот на податоците.

Методологиите и прашалниците се дизајнираат така да се функционални, целисходни и разбирливи. Собирањето на податоците се контролира со случајни посети на теренот, како и со визуелни и логички контроли на пополнетите прашалници. Внесот на податоците е со on line контрола. Табелите со прелиминарните статистички податоци се проверуваат споредувајќи ги со претходните периоди (месеци, квартали, години), како и со проверка на структурите.

За големите статистички истражувања - пописите, се спроведуваат независни постпописни истражувања преку кои се утврдува/мери опфатот и квалитетот на собраните податоци, за што потоа се прават и извештаи.

За истражувањата врз база на примерок, основна мерка на квалитетот е пресметката на варијансата, односно на коефициентот на варијација. Во прашалниците за некои статистички

истражувања (АПД и АРС) вклучен е и прашалник за неодзив на извештајните единици кој овозможува детална анализа на неодзивот.

При подготовката на петгодишната, односно годишната програма за статистички истражувања, се одржуваат состаноци со главните корисници и даватели на податоци при што се врши и глобална оценка на квалитетот на постоечките податоци и се даваат предлози и мислења за нивно подобрување.

Направен е обид за Анкетата за работна сила да се направи "Quality report"

според препораките на ЕУРОСТАТ и се заклучи дека за извесен број од компонентите на квалитетот немаме мерливи податоци.

Може да се каже дека за релевантноста, примерочните грешки, навременоста, точноста, пристапноста и споредливоста, како компоненти на квалитетот, Државниот завод за статистика може да даде информации. За непримерочните грешки, јасноста, кохерентноста, трошоците и оптовареноста (burden), тешко би се обезбедиле мерливи податоци, пред сè, како последица на неажурните регистри и непостоење на метабази.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во постоечката организација и систематизација на работни места потребно е да се предвиди одделение задолжено за следење на квалитетот кое треба да го развие принципот на раководење со квалитетот и да ги спроведува соодветните активности за обезбедување на квалитетни статистички податоци преку примена и следење на принципот на „Total quality management“, препорачана од ЕУ, како и прифаќање на „Quality declaration of European Statistical System“, препорачана од ЕУРОСТАТ.

Исто така, потребни се и ажурни бази (регистри) кои би се користеле за создавање на рамки за избор, но и како информации за споредба на податоците.

Имплементацијата на овие принципи ќе придонесе јасно да се согледаат пропустите што се прават, а со тоа и да се преземаат соодветни мерки за нивно надминување.

12. СТАТИСТИЧКА ОБУКА

Сегашна состојба

Имајќи предвид дека стручната обука на вработените претставува еден од основните предуслови за извршување на дејноста на статистиката, Државниот завод за статистика посветува големо внимание на обуката на вработените.

Постојат две нивоа на обука на кадарот и тоа:

- обука што ја спроведува Агенцијата за државни службеници и
- обука што ја спроведува Државниот завод за статистика.

Агенцијата за државни службеници (Агенција основана од страна на Парламентот) ја спроведува општата обука за сите вработени во системот на државната власт, врз основа на годишна програма за обука која ја подготвува Агенцијата според потребите на државните органи. Се работи за обука од областа на управувањето со човечките ресурси, примената на Законот за државните службеници и др.

Посебната, односно специфичната обука за Државниот завод за статистика ја организира самиот Завод со финансиски средства обезбедени во буџетот на Република Македонија и со поддршка на меѓународната донаторска заедница.

Обуката на кадарот се спроведува преку следните форми:

- Обука за примена на статистички методи
- Обука за користење на современа информатичка технологија и користење на статистички софтвери
- Обука за познавање на странски јазици

Обуката за примена на статистички методи се спроведува главно во странство и со финансиска помош на донаторската заедница и прегледот е даден во следната табела

	Година	Вкупно 2003	Во земјата	Во странство	Вкупно 2002	Во земјата	Во странство	Вкупно 2001	Во земјата	Во странство
Број на лица на кои се однесува обуката		53			71			136		
Вкупна обука во денови		487	70	417	275	40	235	851	45	806
Вкупно времетраење на обука во денови и област	Деловни статистики	83		83	50		50	131		131
	Социјални статистики	103	15	88	35		35	192		192
	Национални сметки	104	10	94	45		45	163		163
	Статистички регистри	30	15	15	30		30	28		28
	Информирање и маркетинг	72		72	4		4			
	Поддршка за европска интеграција	28		28	12		12	35		35
	Правни работи и финансии	33	30	3	43	40	3	45	45	
	Информатичка поддршка	2		2	25		25	105		105
	Развој	32		32	31		31	152		152

Извор: ДЗС

додека изучувањето на странски јазици и обуката за користење на информатичка технологија и користење на статистички софтвери главно се спроведува во земјата.

Како резултат на досегашните активности на полето на обуката може да се констатира:

- Вработените солидно ги познаваат современите статистички методи и тие се применети во голем дел од статистичкиот систем на земјата;
- Приближно 70% од вработените со високо образование познаваат барем еден странски јазик;
- Сите вработени се обучени да ја користат современата информатичка технологија со која располага Заводот.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Државниот завод за статистика и во наредниот период ќе ги насочи своите напори кон обука на вработените, особено од аспект на следење на новините во развојот и примената на статистичките методи.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Со оглед дека статистичката обука е доста скапа и досега главно се спроведува во странство, со финансиска поддршка на донаторската заедница, реална е опасноста доколку се стопира наведната поддршка, Државниот завод за статистика да не може со сопствени сили да го одржи започнатиот континуитет.

13. ИТ –ИНФРАСТРУКТУРИ И УСЛУГИ ЗА ЕУРОСТАТ

Сегашна состојба

Почнувајќи од 1996 година, Државниот завод за статистика работи во мрежна околина. Мрежата е базирана структурно CAT5 каблирање, а се користат 10/100 Mbit-ни switch-еви и hub-ови. LAN е инсталиран во зградата на Државниот завод за статистика и во 8-те регионални одделенија.

WAN - от можеме да го поделиме на 2 дела: регионалните одделенија се поврзани со зградата на Државниот завод за статистика во Скопје со 64kbit/s FrameRelay. Другиот дел е 128kbit/s линк кон Интернет.

Централните file и print сервери, domain контролери и Интернет сервери се базирани на стандардна Intel технологија. Освен серверите лоцирани во регионалните одделенија, останатите припаѓаат на поновата генерација сервери.

Mail и database серверите се базирани на IBM RS6000 и IBM p-series сервери, со оперативан систем AIX. Државниот завод за статистика има сопствена web страница www.stat.gov.mk, достапна 24 часа дневно.

Сите работни станици, освен неколку Apple MacIntosh PC-a, се базирани на стандарден PC хардвер на Dell, IBM, Compaq од поновата генерација - Pentium4 и Pentium3. Секој вработен има PC со пристап до Интернет/Интранет и сопствен e-mail account.

Во Заводот се инсталирани и 10 мрежни печатари кои ги користат сите вработени.

Основни оперативни системи во Државниот завод за статистика се WindowsNT , Windows2000 и WindowsXP за Intel платформата и AIX4.3 и AIX 5L за RS6000 и pSeries платформата.

Како основен RDBMS во Државниот завод за статистика се користи IBM DB2 7.2 под AIX оперативен систем, каде што се сместени речиси сите статистички податоци. DB2 е и основа за апликацијата SAS Data Warehouse за национални сметки.

Останати централни алатки кои се користат во Државниот завод за статистика се Microsoft IIS, Apache Web Server, Lotus Domino Server, Microsoft Proxy Server, Symantec Antivirus Corporate Edition, Sendmail.

На речиси сите работни станици е инсталиран пакетот Microsoft Office кој се користи за секојдневно канцелариско работење.

За развој на апликации за статистичките истражувања најчесто се користи Microsoft Access и Microsoft Visual Basic, додека за примерок, извештаи и статистичка анализа се користат пакетите SAS и Sudaan.

За потребите на Одделението за публицистика, дополнително се користат пакетите од Corel, Quark Xpress, Adobe и Macromedia.

На неколку работни станици се користат и Arc Info и Arc View за ГИС и Carthema за Десктоп мапинг.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на новите технологии и постојано обновување на хардверот и софтверот
- Понатамошно усовршување на апликациите за статистичките обработки и поголема автоматизација и независност
- Следење и усвојување на стандардите на ЕУРОСТАТ за размена на податоците

14. ИТ–НОРМАЛИЗАЦИЈА И КООПЕРАТИВНИ ИНФРАСТРУКТУРИ ЗА СТАТИСТИЧКИОТ СИСТЕМ НА ЕУРОСТАТ

Сегашна состојба

Податоците до ЕУРОСТАТ редовно се доставуваат по електронска пошта. Исто така, податоци се доставуваат и на ЦД. CIRCA редовно се користи за пребарување и користење на информации на располагање од ЕУРОСТАТ. Во изминатиот период, во рамките на регионалната статистичка програма PHARE 98, податоците за надворешна трговија се доставуваа директно во базата COMEXT. Исто така, базата се користи и за директно пребарување на податоци. Правени се обиди за користење на STADIUM за доставување на податоци, но тоа не стана редовна пракса. Во рамките на соработката со ЕУРОСТАТ се врши и редовна размена на публикации по пошта. Државниот завод за статистика ги пополнува прашалниците добиени од меѓународните институции. Одредени прашалници се пополнуваат директно преку интернетски страници.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Потребно е поголемо вклучување на Државниот завод за статистика во трансферот на знаења за примена на стандардите за испраќање на податоци до ЕУРОСТАТ.
- Потребна е обука на лице од Државниот завод за статистика за користење на STADIUM за размена на податоци со ЕУРОСТАТ. Исто така, потребна е обука и воведување на стандардизираните пораки EDI.
- Рок за постигнување на усогласеноста: до 2007 година

15. СКЛАДИШТА НА РЕФЕРЕНТНИ ПОДАТОЦИ И МЕТАПОДАТОЦИ: СЕГАШНА СОСТОЈБА

Сегашна состојба

Заради хармонизација и размена на податоци на национално и на меѓународно ниво се започна со развој на метаинформациониот систем за кој се определени основните елементи - метабазата и класификационата база со основни елементи и атрибути кои ги покриваат метаподатоците за статистичкиот процес.

Дефинирани се развојните фази за имплементирање на метабазата и класификационата база.

Дефинирана е метабаза која содржи ентитети со информации за организационата структура, елементи на статистичките истражувања и елементи за публикување на статистички производи.

Се работи на унифицирање и стандардизирање на статистичките варијабли и нивните модалитети според европските препораки и стандарди.

Во Државниот завод за статистика е воспоставена база на статистичка терминологија.

Со имплементирање на складиштето на податоци во областа на финанасиската статистика, автоматизиран е процесот на трансформација, обработка, анализа и дисеминација на податоците. Воспоставен е систем на метаподатоци за влезните извори на податоци, одредишните сетови на податоци, како и за процесите кои дефинираат на кој начин од влезните извори на податоци се добиваат излезите.

Статистичките, референтните и метаподатоците се чуваат во IBM DB2 релациони бази на податоци и SAS MDDDB мултидимензионални бази на податоци кои работат под AIX оперативен систем.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Изработка на апликација за полнење на мета и класификациона база;
- Проширување на сетот на метаподатоци со додавање на податоци за процесот на собирање на податоците, нивната обработка и оценка на квалитетот;
- Развој на повеќекориснички апликации за експлоатација на референтните податоци и метаподатоците за поефикасна WEB дисеминација на податоците;
- Развој на класификационата база според стандардите на ЕУ;
- Подготовка на тематски двојазични глосариуми врз основа на базата на статистичка терминологија;
- Развивање на алатки за раководење на метабазите и напредни алатки за поедноставна дисеминација на статистичките податоци.

Рок 2007.

16. ИНФОРМАЦИИ

Сегашна состојба

Една од основните функции на Државниот завод за статистика е објективно, квалитетно и навремено информирање на јавноста во Република Македонија и во странство за состојбите во економскиот и социјалниот живот на земјата преку статистички податоци .

Со оглед на тоа што покрај точноста, навременоста е еден од клучните елементи за мерење на квалитетот на информираноста, редовно се подготвува и публикува Календар на навременост за соопштенијата, кој е достапен на интернет страницата на Државниот завод за статистика и соодветни места во Државниот завод за статистика.

Сите корисници своите барања за податоци и публикации ги упатуваат до Одделението за информирање кое во соработка со другите сектори во Државниот завод за статистика обезбедува нивно навремено доставување до корисниците. Според Стандардите за информирање на Државниот завод за статистика, секој корисник, во рок од 24 часа, се известува за достапноста на податоците, а доколку за нивната подготовка не е потребна дополнителна обработка, тие се доставуваат веднаш.

Евиденцијата и следењето на барањата за податоци се автоматизирани преку апликација изработена со Lotus Notes.

Заради континуирано подобрување на услугите кои им ги нуди на корисниците, Државниот завод за статистика во последните 3 години ги вовеле следните форми на активна соработка со нив:

1. Повремено испраќање на прашалници за мерење на квалитетот на определен производ или услуга;
2. Отворање на посебно место за кориснички прашања на интернет страницата на Државниот завод за статистика ;
3. Одржување на годишни форуми на кои се остварува средба со претставници на различни групи на корисници и се дискутира соработката со Државниот завод за статистика од аспект на нејзините производи.

Во рамките на Одделението за информирање функционира и Библиотеката која располага со голем фонд на статистичка литература од земјата и од странство. Корисници на Библиотеката се вработените лица и сите надворешни лица кои имаат потреба од статистички податоци.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Редовно следење на потребите за податоци кај корисниците и воспоставување на систем за мерење на задоволството на корисниците од услугите.
- Каталогизација и соодветно надополнување на библиотечниот фонд со стручна литература од областа на статистиката и економијата.

17. ДИСЕМИНАЦИЈА

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика има долга традиција за дисеминација на статистичките податоци, а во 2001 година и официјално донесе Стратегијата за дисеминација и маркетинг на статистичките производи. Во согласност со оваа Стратегија, континуирано се работи на унапредување на достапноста на статистичките податоци до широката јавност.

Заради остварување на оваа задача, во Државниот завод за статистика постои Сектор за дисеминација во чии рамки функционира Одделението за публицистика и WEB страница.

Во ова Одделение се дизајнираат и технички се подготвуваат преку 50 (месечни и годишни) публикации кои Државниот завод за статистика редовно ги публикува, како и бројни периодични публикации, а во согласност со годишните програми за публикување. Воведена е и посебна едиција Класификации, методологии и стандарди во која се објавуваат сите нови или ревидирани методологии што се користат во Државниот завод за статистика.

Секоја публикација се подготвува двојазично, на македонски и на англиски јазик.

Публикациите и соопштенијата се доставуваат истовремено до сите корисници, а соопштенијата (приближно 260 годишно) истовремено се достапни и на web страницата на ДЗС (www.stat.gov.mk), која во 2004 година е комплетно редизајнирана. Зголемен е бројот на содржините кои ги нуди, а со новиот дизајн, од технички-технолошки аспект, многу повеќе е ориентирана кон корисникот и навигацијата е прилагодена за различни категории на корисници со различни потреби и интереси.

За подготовка на печатените изданија, како и за web страницата, се користат најнови софтвери. Најголем дел се од фирмите Adobe (Photoshop, Illustrator, Page Maker, In Design, Acrobat) и Macromedia (Dreamweaver, Flash). Исто така, се користи Harward Graphics за изработка на графикони, а Quark XPress за DTP и ASP технологија за програмирање на web страницата.

Пракса е вработените во Одделението за публицистика и web страница да посетуваат курсеви за најновите верзии на спомнатите софтвери. Во зависност од буџетот, Заводот се стреми и кон повремено обновување на хардверските ресурси во Одделението за публицистика.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Следење на новините во доменот на дисеминацијата во рамките на европската статистика;
- Воспоставување на аутпут база на податоци со што на корисниците ќе им се овозможи on-line табелирање;
- Редовно следење на потребите за податоци кај корисниците и јакнење на улогата на Секторот за дисеминација за дизајнирање на производите и услугите според потребите на корисниците;
- Надградување на корпоративниот имиџ на Државниот завод за статистика;
- Поголемо присуство на податоци од другите институции - носители на статистичкиот систем, во публикациите на Државниот завод за статистика.

19. СТАТИСТИЧКА СОРАБОТКА СО ЗЕМЈИТЕ-КАНДИДАТИ

Сегашна состојба

Соработката со земјите-кандидати е доста развиена и се одвива со цел размена на искуства и знаење, со посебен акцент на искуствата во процесот на хармонизација со европскиот статистички систем.

Хрватска - потпишан е Договор за соработка за развој на статистиката на полето на законодавството во областа на статистиката, методологијата на статистичките истражувања, организацијата на истражувањата, воспоставувањето на деловни регистри, статистиката на трговија, транспорт, земјоделство, градежништво, линија на сиромаштија, потрошувачка на домаќинствата, информатички технологии. Повеќе активности се спроведени преку организирани студиски престои и консултации во двете земји, особено во однос на економските статистики, миграциите, информатичката технологија, како и пописот на земјоделството, размена на публикации итн.

Романија - соработката се темели на потпишаниот Меморандум за статистичка соработка која ги опфаќа економските статистики, општествените статистики и статистичките методологии. Активностите се спроведуваат преку размена на искуства во дадените подрачја како и размена на публикации.

Бугарија - соработката се темели на потпишаниот Договор за соработка на полето на статистиката. Со потпишувањето на овој Договор беше утврдена и оперативна програма за работа во подрачјата на дисеминацијата на податоци, статистиките на земјоделството, регистрите, краткорочните економски предвидувања, мерењето на инвестициите во основни средства во владиниот сектор, стоковната размена со странство, структурните бизнис статистики, националните сметки, пограничната трговија, пописот на населението и организацијата на работата на регионалните организациони единици. Активностите се спроведуваат преку студиски посети на заводите и рамена на искуствата во однос на хармонизирањето на статистиката со ЕСС.

Во тек е проект за погранична соработка меѓу Македонија и Бугарија. Основните цели на Проектот се базираат на заедничката визија за развој на перспективите на овој регион фокусирајќи се на проблемите што треба да се решат и постоечките можности за реализација. Овој проект користи фондови од ФАРЕ CBC/CARDS програмата. Државниот завод за статистика ги достави сите барани податоци со кои располага и активно учествуваше во работата на сите подготвителни состаноци за заедничкиот програмски документ и неговата имплементација.

Турција - потпишан е Протокол за соработка во областа на статистиката кој ги покрива следниве подрачја: национални сметки, индустрија, цени, демографија, работна сила и надворешна трговија. Со размена на експерти и знаења, реализирани во рамките на заедничкиот проект финансиран преку TICA, се постигна обученост на кадарот за соодветните полиња, а соработката продолжува и понатаму преку размена на искуства на статистичарите од двата завода .

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Државниот завод за статистика и понатаму ќе ја интензивира активната билатерална соработка со земјите-кандидати што ќе придонесе за забрзување на процесот на приближување кон Европската унија.

21. СТАТИСТИЧКА СОРАБОТКА СО ТРЕТИ ЗЕМЈИ

Сегашна состојба

Заради размена на искуства и знаење Државниот завод за статистика има развиено соработка со некои од третите земји, а со голем број земји таквата соработка допрва треба да се развива.

Соработка со земјите од Процесот на стабилизација и асоцијација

Соработката со земјите од Процесот на стабилизација и асоцијација се одвива врз основа на потпишаните меморандуми за соработка, преку размена на искуства и поддршка што ја реализира Државниот завод за статистика, и обезбедување и размена на стручни и методолошки материјали, особено интензивирана преку Регионалната програма за статистика Кардс 2001. Треба да се истакне дека сè она што е побарано од овие земји во однос на стручна литература - хармонизирани методологии, прирачници за прибирање и обработка на податоци и статистичка легислатива, Државниот завод за статистика бесплатно ги дава на користење во сите расположливи верзии.

Албанија - Активностите опфаќаат размена на искуства во процесот на хармонизирање на статистичките системи на земјите со европскиот статистички систем.

Босна и Херцеговина - Конкретна помош на Босна и Херцеговина е дадена преку доставување на методологии, прирачници за спроведување на истражувања, како и директно преку обука и консултативен студиски престој во Државниот завод за статистика во областа на надворешната трговија.

Србија и Црна Гора - Во рамките на проект на Европската комисија, експерт од Државниот завод за статистика одржа двонеделна обука за спроведување на Анкетата за потрошувачка на домаќинствата во Статистичкиот завод на Црна Гора. Реализирана е и посета од страна на Државниот завод за статистика на регионалното одделение на Статистичкиот завод на Србија, во Лесковац, со цел да се разменат искуства во однос на организационата поставеност и активностите во регионалните одделенија.

Соработка со други трети земји

Соединетите Американски Држави - Заедничките активности на Државниот завод за статистика со Бирото за Пописи на САД се во рамките на заеднички дефинираниот проект за поддршка на пописните активности на Државниот завод за статистика, финансиран од страна на USAID. Главни остварени резултати од соработката се: неколку обуки за вработените во Државниот завод за статистика (подобрување на квалитетот на податоците, медиумска обука, ГИС работилница, демографски анализи), набавена е ИТ опрема и реализација на медиумска кампања.

Швајцарија - Соработката на Државниот завод за статистика со Швајцарскиот завод за статистика беше реализирана преку Проектот за десктоп мапинг (првиот дел во 1999, а вториот во периодот 2001 - 2003), финансиран од ЕФТА. Главни остварени резултати се: воспоставување на систем за картографска презентација кој овозможува масовна продукција на печатени тематски карти. Набавена е соодветна опрема и софтвер и поставени се основи за on-line веб мапирање на статистички податоци.

22. СТАТИСТИЧКИ ИСТРАЖУВАЊА И МЕТОДОЛОГИЈА

Сегашна состојба

Статистичките истражувања и методологии во Државниот завод за статистика се одвиваат во правец на усогласување со и имплементација на компендиумите на ЕУРОСТАТ, во согласност со нивото на развиеност и усогласеност на македонскиот статистички систем. Секое стручно одделение ги следи новините во соодветната област, предложени од страна на ЕУРОСТАТ, и предлага пилот-проекти.

Во таа смисла во тек е изработка на supply-use табели, пресметка на квартален БДП, input-output цени на земјоделските производи, како и пилот-проект за информатичко-комуникациски технологии.

Во тек е проект за подобрување на земјоделските статистики со кој по спроведувањето на Пописот на земјоделството, предвиден во 2005 година, се планира воспоставување на регистар на фарми.

Развојот на ажурен статистички деловен регистар е од приоритетна важност за Државниот завод за статистика.

Во Државниот завод за статистика постои Одделение за развој, програма за статистички истражувања, примерок и временски серии каде што се работи на примена на примерокот во што повеќе статистички истражувања.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Развивање на структурни и регионални статистики, за што е потребно развивање на статистика на мали подрачја.
- Унапредување на системот на национални сметки од аспект на регионалните сметки и економските сметки во земјоделството.
- Развивање на мета бази на податоци.

VII. РЕСУРСИ И УПРАВУВАЊЕ

91. МЕЃУНАРОДНИ И МЕЃУ-ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОДНОСИ

1. Меѓународни односи

Сегашна состојба

Една од функциите на Државниот завод за статистика е и меѓународната статистичка соработка. При извршувањето на меѓународните обврски Заводот соработува со Министерството за надворешни работи и Секторот за европска интеграција при Владата на Република Македонија.

Соработка со ЕУРОСТАТ

Државниот завод за статистика меѓународните односи во областа на статистиката ги започна во 1993 година. Во тие рамки воспоставувањето на соработката со ЕУРОСТАТ имаше приоритетно значење. Основните цели на оваа соработка се:

- воведување и имплементација на Aquis Communautaire во областа на статистиката,
- трансфер на знаења и искуства, вештини и следење на најновите настани и информации во статистиката,
- обезбедување на неопходни податоци за Процесот на стабилизација и асоцијација на Република Македонија,
- интегрирање на статистичкиот систем на Република Македонија во статистичкиот систем на ЕУ,
- учество во пилот и други проекти организирани од страна на ЕУРОСТАТ.

Соработка условно може да се подели на 3 фази: 1993-1995 година, 1995-1998 година и од 1998 година наваму.

Во првиот период се дефинираа приоритетите во процесот на трансформацијата на македонската статистика и се дефинираа начините и формите за нивна реализација. Во овој период се реализира и Пописот на населението, домаќинствата, становите и земјоделските стопанства во 1994 година кој беше финансиран и надгледуван од Европската комисија и Советот на Европа.

Во вториот период се реализира Договорот за стручна помош со ЕУРОСТАТ во приоритетните области за хармонизација со европскиот статистички систем. Со него се остварија првите резултати на планот на хармонизацијата на статистиката. Во 1996 година се потпиша Општата декларација за соработка со која се поставија правни рамки за посилно и долготрајно уредување на заемната соработка меѓу двете институции и се создадоа основи за почеток на дисеминација на податоци за потребите на ЕУРОСТАТ и другите органи на Европската комисија.

Државниот завод за статистика учествуваше во националната ФАРЕ програма COP 1996 со која се обезбеди стручна и техничка помош во повеќе области. Во основа, содржината на оваа програма имаше за цел да го подготви Државниот завод за статистика за продукција на статистички податоци за потребите на пазарната економија.

Соработката со ЕУРОСТАТ по 1998 година се одвива преку следните форми:

- Учество во националната ФАРЕ програма за статистика, 1998 година со која се овозможи имплементација на Проектот COP 98. Главна цел на Проектот беше да се подобри структурата и процесите на статистичкиот систем. Имплементацијата на овој Проект започна во 2000 година и траеше до ноември 2002 година. Главни резултати од овој Проект се : дизајниран е концепт и модел за податоци за статистичкиот деловен регистар и статистичкиот регистар на населението, обезбедена е експертска помош за земјоделските статистики, пазар на трудот, надворешно-трговските податоци, дисеминација, метабази, ИТ стратегија, анкетарскиот систем и статистиката на здравството;
- Учество во хоризонталната ФАРЕ програма за статистика 1998 година со која се овозможи: учество на состаноци, семинари и студиски престои во ЕУРОСТАТ и другите статистички заводи во ЕУ и се воспоставија основите за дефинирање на партнерски однос со ЕУРОСТАТ. Во овој период дел од статистичките стандарди беа усогласени со ЕУ стандардите и се започна со производство на споредливи податоци во дел од областите на деловните статистики (надворешна трговија) и во областа на националните сметки;
- Учество во националната ФАРЕ програма за статистика, 2000 година со која се овозможи дефинирање и започнување на Проектот COP 2000. Имплементацијата на делот од Проектот кој се однесува на Пописот на населението започна кон крајот на 2002 година, а заврши во октомври 2004 година. Главен резултат е дека Пописот на населението беше успешно организиран, спроведен и обработен, во согласност со меѓународните стандарди, а податоците беа објавени во предвидениот рок. Врз основа

на потпишаниот Меморандум за разбирање меѓу Владата на Република Македонија, Европската комисија и Советот на Европа, беше спроведено меѓународно набљудување и мониторинг на сите фази од Пописот заради потврдување на веродостојноста на добиените резултати и Пописот беше оценет како успешно и професионално имплементиран. Во однос на делот на Проектот за Пописот на земјоделството, во тек е подготовката на проектните задачи. Договорите треба да се контрактираат до крајот на 2004 година, а исплатата да се заврши до крајот на 2005 година;

- Учество во Регионалната статистичка програма CARDS 2001. Практичната примена на Програмата овозможи голем број на обуки, студиски престои, семинари, работилници, стажирања, експертска помош и слично, со што се придонесе за зголемување на хармонизираноста на македонската статистика со статистиката на ЕУ во одредени области;
- Учество во реализацијата на повеќе пилот-проекти на ЕУРОСТАТ: Демографија на мали и средни претпријатија, Статистика на надворешната трговија за потребите на преговорите со ЕУ, Тарифен систем, Хармонизација на статистиката за енергија, фаза 3, Агромонетарна статистика и Статистички индикатори за образованието;
- Стратешко планирање - Во тек е проект со Ирскиот завод за статистика (април-декември 2004) чија цел е развој на соодветен систем за следење на извршувањето на работните обврски заради произведување на веродостојни податоци;
- Редовна размена на публикации и доставување на податоци за Република Македонија до ЕУРОСТАТ.

Досега се спроведени две глобални оценки на статистичкиот систем на Република Македонија и тоа првата во 2001 година и втората во 2004 година. Извештаите претставуваат основа за следење на прогресот на официјалната статистика во Република Македонија и нејзиното приближување кон ЕУ.

Европска комисија

Државниот завод за статистика директно е вклучен во имплементацијата на Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА)

Како резултат на високиот степен на усогласеност со начелата на официјалната статистика на ООН и ЕУРОСТАТ, Државниот завод за статистика со потпишувањето на ССА и Времената спогодба доби двојна улога во официјалната статистика во земјата.

Во процесите на имплементација на ССА, Државниот завод за статистика има обрска да обезбедува сигурни, објективни, точни и меѓународно споредливи статистички податоци, во согласност со потребите во сите сфери опфатени во ССА, од една страна, а од друга страна, Заводот е назначен за координатор на националниот статистички систем на Република Македонија во хармонизацијата со АЗ во сферата на статистиката. Остварениот прогрес се следи на годишно ниво.

Во рамките на соработката со Европската комисија, Државниот завод за статистика редовно остварува договорни средби и тековно информира во однос на прогресот на активностите со Делегацијата на ЕК во Република Македонија и со Европската агенција за реконструкција.

Соработка со други меѓународни институции

UN/ECE - Државниот завод за статистика има интензивна и непосредна соработка со Статистичкиот оддел на UN/ECE, со седиште во Женева. Покрај директната размена на публикации и застапеноста на податоците на Заводот во публикациите на UN/ECE, тој учествува и на меѓународни состаноци во организација на UN/ECE и беше домаќин на две заеднички работни сесии на UN/ECE и ЕУРОСТАТ (една за статистичка доверливост - 2001 година и една за пописи на населението - 2003 година).

Совет на Европа - Покрај директната размена на публикации и застапеноста на податоците на Заводот во публикациите на Советот на Европа, Државниот завод за статистика е вклучен во работните групи на Советот на Европа, а во 2000 г. беше домаќин на Координативниот состанок за пописи, во координација на Советот на Европа и Европската комисија, како и погоре споменатата соработка на полето на пописите на населението во Република Македонија.

OECD – Заедничките активности на Државниот завод за статистика со OECD се во рамките Европската програма за споредба (ЕСР) и датираат од 1996. Во тек е проектот за Мерење на исцрпноста во националните сметки за земјите од Западен Балкан (Non observed economy) кој би требало да заврши до јануари 2006 година.

SIDA - Соработката на Државниот завод за статистика со SIDA (Swedish International Development and Cooperation Agency), имплементирана преку Шведската статистика, започна во 2001 година. Дефиниран е Проект за развој на земјоделските статистики во Република Македонија 2003-2006 (проект во две фази), врз основа на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Кралството Шведска:

- Во првата фаза се работеше на подготовките на пилот-пописот на земјоделството (успешно спроведен во декември 2003) и земјоделскиот попис (планиран за 2005), потоа во статистиката на шумарство и во агромонетарните статистики и FADN (Farm Account Data Network). Беше финансирана обука за англиски јазик како и учество во меѓународни активности.
- За втората фаза на Проектот е дефинирано развивањето на одржлив земјоделски статистички систем во Македонија (воспоставување на статистички регистар на фарми, хармонизирање на статистиките на растителното и добиточното производство, шумарството и натамошен развој на агромонетарните статистики).

EFTA - Соработката на Државниот завод за статистика со EFTA, имплементирана преку Федералниот завод за статистика на Швајцарија беше реализирана преку Проектот за Десктоп мапинг (првиот дел во 1999 г., а вториот во периодот 2001 - 2003 г.)

USAID - Во тек е Проектот за поддршка на пописните активности, имплементиран од страна на Бирото за попис на САД, што започна во 2002 г.

Светска банка

Во 2001 година, Државниот завод за статистика успешно го заокружи IDF-грантот од Светската банка во областа на статистиката, започнат во 1998 година. Главни остварени резултати се: обезбедена е експертска помош во доменот на националните сметки (понуда и побарувачка, квартални национални сметки), пилот-истражување за земјоделските статистики, статистиката на индустрија, статистиката на цени, обука и набавка на опрема и софтвери.

Во тек е тригодишната програма за оценка на сиромаштијата во Република Македонија од страна на Светската банка. Од Програмата се очекува да генерира неколку извештаи за клучни политички одлуки кои се однесуваат на сиромаштијата, нееднаквоста и социјалните исклучоци, да придонесе за зајакнување на капацитетите за анализа на сиромаштијата и мониторингот и да ја стимулира локалната политика во донесувањето на овие одлуки. Тековно, во Државниот завод за статистика, во соработка со експерти од Светската банка, се работи на зајакнување на капацитетите за следење и анализа на сиромаштијата.

ММФ

Како резултат на постојаната соработка со ММФ, во првиот квартал на 2004 година беше реализирана мисија за ROSC (Report on the Observance of Standards and Codes). Глобалната оценка на мисијата е дека Државниот завод за статистика во голем дел ги применува и работи според меѓународните стандарди при пресметката и дисеминацијата на податоците.

На почетокот на 2004 година Република Македонија официјално пристапи кон GDDS стандардите на ММФ. Во моментот се работи на зајакнување на капацитетите на Државниот завод за статистика за пресметка на квартален бруто-домашен производ и годишен бруто-домашен производ по постојани цени.

Соработка со други меѓународни институции и организации:

Државниот завод за статистика во изминатиот период имаше активна соработка и со следните меѓународни институции, агенции и асоцијации: Централноевропската иницијатива, UNDP, ILO, UNESCO, FAO, ISI и други.

Билатерална соработка

На полето на билатералната соработка, Државниот завод за статистика има потпишано 18 договори, односно меморандуми/протоколи за соработка со статистичките заводи на следниве земји: Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Грција, Данска, Естонија, Латвија, Романија, Руска Федерација, Словенија, Србија и Црна Гора, Турција, Унгарија, Финска и Хрватска.

Соработката со земјите-членки на ЕУ

Соработката се одвива преку обезбедување на експертска помош и стручни и методолошки материјали.

Шведска – Најголем дел од соработката е реализиран преку Проектот за развој на земјоделските статистики во Македонија (опишан погоре).

Словенија – Развиена е активна соработка во чии рамки се спроведени голем број на активности: за статистичкиот регистар на деловни субјекти, надворешна и внатрешна трговија, анкета за користење на времето, како и на полето на националните сметки-паритет на куповната моќ која активност е во тек заедно со ОЕЦД и ЕУРОСТАТ, во рамките на Регионалната програма за статистика КАРДС 2001.

Унгарија - Остварена е соработка на полето на цените, економските сметки за земјоделството и подготовка на статистичка терминологија.

Италија - Остварена е соработка на следните полиња: водење на статистичките регистри, национални сметки – Проект за ненабљудувана економија и обезбедена е стручна литература.

Данска - Остварена е билатерална соработка на полето на заштитата на податоците при подготовката на Законот за државната статистика.

Финска - Реализирана е интензивна билатерална соработка и соработка во рамките на Фаре програмите за статистика, 1996 и 1998.

Грција - Остварена е соработка во рамките на надворешната трговија за споредбени статистики и управување со програми и човечки ресурси.

Полска - Реализирана е соработка во областа на земјоделството и организационата поставеност на одделенијата за европска интеграција.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Државниот завод за статистика и понатаму континуирано ќе ги унапредува и промовира меѓународните односи во насока на остварување на следните цели:

- Обезбедување на неопходните статистички податоци во рамките на Процесот на стабилизација и асоцијација, вклучувајќи ги и преговорите на Република Македонија со ЕУ;
- Исполнување на барањата на Aquis во областа на статистиката и обезбедување на усогласени и меѓународно споредливи податоци;
- Зајакнување на способноста за менаџмент и планирање, воспоставување на приоритети, мерење на резултати, менаџмент на квалитет и подобрување на ефикасноста на статистичкиот систем.

Остварувањето на овие цели треба да се реализира преку следните видови активности:

- Воспоставување и водење на база за следење на хармонизацијата на статистиката во соработка со ЕУРОСТАТ заради полесно следење на процесот на усогласување со европскиот статистички систем, од 2005 година;
- Стручна помош за зајакнување на институционалните капацитети на Државниот завод за статистика преку CARDS програмите на Европската комисија и поддршката од СИДА агенцијата од Шведската Влада ;
- Користење на услугите на TAIEX канцеларијата во насока на усогласување на законодавството;
- Подготовка и реализација на годишни програми за билатерална соработка за приоритетните активности.

2. Меѓуинституционални односи

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика во остварувањето на својата функција на координатор на статистичкиот систем на Република Македонија континуирано се ангажира за воспоставување и подобрување на меѓуинституционалните односи со другите учесници во статистичкиот систем на Република Македонија.

Со цел да се добијат сознанија за степенот на задоволување на потребите за податоци кај другите институции и другите корисници, како и да се обезбеди нивно активно учество во планирањето на статистичката продукција, Државниот завод за статистика иницираше повеќе активности при подготовката на Предлог-програмата за статистички истражувања, 2003-2007 година:

- организираше повеќе дебати и дискусии со овластените носители на статистичкиот систем на Република Македонија за видот и содржината на статистичките истражувања што ќе ги спроведуваат сите учесници во статистичкиот систем, избегнувањето на дуплицитет при прибирањето на податоците, намалување на товарот на давателите на податоци преку користење на сите расположливи административни извори на податоци и сл.;
- организираше јавни расправи за Програмата со поголемите даватели и корисници на статистички податоци за содржината на Програмата, потребите од податоци во референтниот период, расположливоста на податоците кај давателите и административните збирки, методолошкиот пристап, статистичката доверливост, територијалното ниво на дисеминација итн.;
- организираше посебна расправа со Советот за статистика на Република Македонија со цел да се произнесе по предлозите и да даде свои предлози и мислења.

Во рамките на тековната меѓуинституционална соработка, Државниот завод за статистика ја иницираше активноста за попрецизно определување на соработката и размената/доставувањето на индивидуалните податоци за статистички цели со повеќе институции од земјата. Оваа активност оди во две насоки:

1. Размена на податоците прибрани за статистички цели помеѓу Државниот завод за статистика и овластените носители и
2. Користење на податоците од административните извори во Државниот завод за статистика за статистички цели.

Државниот завод за статистика има склучени договори за меѓусебна соработка и/или размена на податоци со Народната банка на Република Македонија, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, Министерството за внатрешни работи, Централниот регистар на Република Македонија, Министерството за труд и социјална политика, Централниот депозитар и др.

Државниот завод за статистика:

- Остварува соработка со овластените носители, но и со други институции при подготовката на статистичките методологии, номенклатури и стандарди и при подготовката на предлозите за донесување или измени на регулативата во областа на статистиката и нејзино усогласување со регулативите на ЕУ;
- Остварува соработка со надлежните државни институции за подобрување на квалитетот на административните извори на податоци кои се користат и за статистички цели (на пр.: за подобрување на квалитетот на административните извори за податоците за надворешните миграции се вклучени ДЗС, МВР, МНР и МТСП);
- Остварува соработка во сферата на дисеминацијата на податоците со вклучување на статистички податоци од овластените носители во интегралните публикации на Државниот завод за статистика (Статистички годишник, Месечен статистички извештај и др.);
- Соработка при дисеминацијата на податоците според GDDS ;
- Формира работни групи од одделни области во кои членуваат претставници на давателите и на корисниците на податоци од владиниот сектор, деловните субјекти и универзитетите за давање на стручни мислења и препораки за развој на официјалните статистики во определени сегменти.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Интензивирање на меѓуинституционалната соработка и проширување на работата преку работните групи со цел да се оствари рационализација и хармонизација на статистичкиот систем на Република Македонија со барањата на ЕУ.
- Со отпочнувањето на процесот на децентрализација во земјата ќе се интензивира вклучувањето на локалните институции во дефинирањето на статистичката продукција на податоци за задоволување на нивните потреби (развој на регионалните статистики).

92. УПРАВУВАЊЕ И СТАТИСТИЧКИ ПРОГРАМИ

Сегашна состојба

Програмата за статистички истражувања е рамката за прибирање, обработка и дисеминација на официјалните статистики во Република Македонија.

Според Законот за државната статистика, Програмата се донесува за период од пет години, а се менува годишно.

Програмата ја донесува Владата на Република Македонија и се објавува во Службен весник на Република Македонија.

Појдовна основа за подготовка на Предлог-програмата е Стратешкиот план за развој на Државниот завод за статистика, Aquis Communautaire и националните развојни програми по области на Владата на Република Македонија.

Подготовката на Предлог-програмата ја координира Државниот завод за статистика (ја подготвува предлог-содржината, врши усогласување со овластените носители за истражувањата во нивна надлежност, организира расправи со претставници на корисниците и давателите на податоци и со експерти од областа на науката и министерствата). Државниот завод за статистика ја доставува до Владата

Предлог-програмата заедно со писмено образложение за содржината и став по дадените предлози од расправата и мислењето на Советот за статистика на Република Македонија,

Периодиката на донесување на Програмата за статистички истражувања која е во сила се совпаѓа со периодиката на Програмата за статистички истражувања на ЕУ.

За имплементацијата на Програмата за статистички истражувања Државниот завод за статистика поднесува Годишен извештај до Владата на Република Македонија. Овластените носители до Државниот завод за статистика доставуваат податоци за подготовка на Извештајот. Советот за статистика на Република Македонија дава мислење по Извештајот.

Програмата за статистички истражувања е поделена по носители и по области и содржи податоци за:

- статистичките истражувања што ќе се спроведуваат во референтниот период (податоци за: периодиката, изворот на податоците, роковите за давање на податоците, содржината, опфатот, начинот и целта на прибирање на податоците и стандардите што се користат);
- нивото на кое се подготвуваат резултатите и роковите за објавување;
- развојните проекти што се планирани за референтниот период;
- активностите кои ќе се имплементираат во референтниот период за пописите кои се спроведуваат врз основа на посебни закони.

Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007 година е дадена во прилог на првото прашање од Поглавје 12.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Подготовка на целосна анализа за степенот на усогласеноста на Програмата за статистички истражувања на Република Македонија со Статистичката програма на ЕУ – рок: 2005 година;
- Подготовка на план за целосно усогласување со барањата на ЕУ – рок: 2006 година;
- Подготовка на план за подобрување на стручниот капацитет на вработените, кадровско зајакнување и техничко доопремување на Државниот завод за статистика за да може да се имплементира планот за усогласување – рок: 2006 година;
- Донесување на нова Програма за статистички истражувања за периодот 2008-2012 година со која ќе се утврдат роковите за целосно усогласување – рок: 2007 година.
- Усогласувањата во одделни приоритетни области ќе се вршат преку годишни измени за 2005, 2006 и 2007 година на Програмата што е во сила;
- Организирање на интензивни обуки за приоритетните области преку постоечките проекти и програми и тековни обуки за останатите области за приближување и усогласување.

93. УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Сегашна состојба

Во согласност со Актот за систематизација на Државниот завод за статистика, вкупно се предвидени 269 работни места од кои во моментот се пополнети 239 работни места.

Од вкупниот број на вработени, 164 се со високо, 30 се со више, а 46 се со средно образование. 167 (69%) од вработените се од женски пол, додека просечната возраст на вработените е 43,5 години. Просечниот работен стаж на вработените изнесува 16 години.

Статусот на вработените е утврден со Законот за државните службеници. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00,112/00, 34/01,103/01, 43/02, 98/02, 17/03, 40/03, 85/03, 17/04, и 69/04)

Законот за државните службеници ги уредува прашањата на вработувањето, стручното усовршување, унапредувањето, платите, оценувањето и одговорноста на државните службеници.

Во согласност со наведениот Закон, вработените во Државниот завод за статистика имаат статус на државни службеници. Вработувањето се врши во согласност со цитираниот Закон и врз основа на јавен оглас и тестирање на кандидатите. Директорот на Заводот врши избор од најуспешните кандидати кои го положиле тестот.

Секој вработен во Државниот завод за статистика добива оценка за своето работење во текот од годината од својот непосреден раководител. Непосредниот раководител има обврска тековно да ја следи работата на вработениот.

Од видот на оценката зависи можноста за негово напредување и остварување на други права. Напредувањето на вработените се врши по принципот на хоризонтално унапредување.

Звањата на вработените и принципите на внатрешната организација се утврдени со наведениот Закон, а конкретниот опис на работните места и внатрешната организација се утврдува со Акт за систематизација и организација на вработените во Државниот завод за статистика.

Платите на вработените во Државниот завод за статистика се утврдени со наведениот Закон (во бодови), а вредноста на бодот ја утврдува Владата на Република Македонија секоја година. Тоа значи дека платите во државната администрација за вработените со исто звање се исти.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Функционирањето на менаџментот и управувањето со човечките ресурси се заснова на постулати утврдени во 1998 година од странски експерт назначен од Европската унија.

Натамошните напори на Државниот завод за статистика ќе бидат во функција на развивање на нови методи за управување со човечките ресурси.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Главен проблем во Државниот завод за статистика е флукуација на кадарот, ниските плати на вработените во однос на другите сектори, како и константните ограничувања од страна на Владата за вработување на млад и стручен кадар.

94. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИ РЕСУРСИ

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика за вршење на својата дејност определена со Закон, своите потребни средства за работа ги планира со предлог - пресметка на потребните средства за секоја наредна година. Министерството за финансии ги утврдува максималните износи на вкупните буџетски расходи на Државниот завод за статистика. Врз основа на предвидениот Буџет, Државниот завод за статистика е обврзан да подготви финансиски план за цела година, како и квартални планови по месеци. Буџетот се извршува врз основа на месечни доделувања на средства.

Заради ограничување на Буџетот на Државниот завод за статистика со максимално утврдените износи од страна на Министерството за финансии, одобрените средства од Буџетот не се соодветни, ни по висина ни по структура, за спроведување на статистичките активности. Отежнато е вработувањето на нови кадри, а со тоа и извршувањето на зголемениот обем на работа, како и инвестиционите работи заради подобрување на условите за работа.

Програмата за статистички истражувања во Парламентот се носи одвоено од Предлог - пресметката на потребните средства. Програмата за статистички истражувања не дава никакви сознанија за потребните средства, ниту пак ознаките на статистичките истражувања наведени во Програмата кои не означуваат ниту приоритет во случај на недостиг на средства.

Исклучок претставуваат големите истражувања (пописи) кои се спроведуваат врз основа на посебни закони.

Сопствените приходи што ги остварува Државниот завод за статистика од продажба на публикации и вршење на услуги се од мал обем и се префрлаат на трезорската сметка на Државниот завод за статистика. Средствата остануваат во сопственост на Заводот кој сам одлучува за што ќе ги користи.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Потребно е усогласување при донесувањето на Предлог-пресметката на потребните средства на Државниот завод за статистика и Програмата за статистички истражувања. Неопходно е Програмата за статистички истражувања за периодот 2008 - 2012 да содржи и преглед на потребните средства, со истовремено назначување на приоритетите. Годишната програма за статистички истражувања со наведените потребни средства треба да биде прифатена пред усвојувањето на Буџетот за таа година. Целта на ваквата одредба за определување на потребните средства и приоритети е да не се одлучува посебно за средствата, а посебно за спроведувањето на одредени статистички активности.

Главни проблеми што треба да се решат пред целосното усогласување

Министерството за финансии ги утврдува максималните износи на расходите, одвоено од Програмата за статистички истражувања.

Рок за реализација на назначените активности е 2008 година.

95. УПРАВУВАЊЕ СО ПРАВНИ ОСНОВИ

Сегашна состојба

Во Република Македонија, веднаш по осамостојувањето, се отпочна со усвојување на нова регулатива. Во областа на официјалната статистика процесот беше отпочнат во 1993 година. Во текот на подготовката на регулативата за официјалната статистика беше користена експертска помош од експерти на Европската унија (Mr. Christian Engelage) и Федералниот статистички уред на Швајцарија (Mr. Migual Suares) и Статистичкиот уред на Данска (Mr. Fin Spicer) во однос на Законот за државната статистика, како и експерти на ЕУ, ОЕЦД и ILO за другите прописи во однос на стандардите. Донесената регулатива за државната статистика е многу блиска со регулативата на земјите кои станаа членки на ЕУ и во голема мера е компатибилна со регулативата на Европската унија во областа на статистиката.

Во областа на статистиката во Република Македонија е донесена следната регулатива:

- Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/97);
- Законот за Националната класификација на дејностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/98);
- Законот за Пописот на населението, домаќинствата и становите во 2002 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/01,37/01, 70/01 и 43/02);
- Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/03);
- Одлуката за Националната класификација на дејностите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/98);
- Одлуката за утврдување на Номенклатурата на територијалните единици за статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/01);
- Одлуката за утврдување на Националната стандардна класификација на институционалните сектори („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/02);
- Одлуката за утврдување на Националната номенклатура на индустриски производи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/00);
- Одлуката за утврдување на Класификацијата на кривичните дела во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 66/97);
- Одлуката за утврдување на Националната класификација на занимањата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/02);
- Одлуката за сведување на податоците од системот на образованието на Република Македонија со меѓународната класификација на образованието („Службен весник на Република Македонија“ бр. 33/02);
- Одлуката за примена на Десеттата ревизија на Меѓународната статистичка класификација на болестите и на сродните здравствени проблеми („Службен весник на Република Македонија“ бр. 65/95)

Законот за државната статистика е основната законска рамка за уредување на државната статистика и е усогласен со:

- Council Regulation No: 322/97/EC of 17/02/97: OJ: L052 of 22/02/97 Act on Community Statistics;
- Council of Europe, Convention 108, (81) For the Protection of Individuals with regard to automatic procesing of personal data;
- Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council - of 24 October 1995 - on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, Official Journal of the European Communities, No. L 281/31,
- Council of Europe, Recommendation No R(97) 18

Со Законот, во посебни глави, се разработени:

- организационата поставеност на државната статистика и надлежностите на ДЗС како носител/координатор на основната дејност, овластените носители и Статистичкиот совет на Република Македонија, како стручно советодавно тело;
- утврдувањето на методолшките основи;
- програмите за статистички истражувања како рамка за официјалната статистика во земјата;
- користењето на збирките на податици за статистички цели;
- прибирањето, обработката и чувањето на податоците;
- заштитата на податоците;
- користењето и објавувањето на податоците;
- меѓународната статистичка соработка;
- финансирањето на државната статистика како и
- казнените и преодните одредби.

Државната статистика во Законот е дефинирана како стручна независна дејност која врз база на научни основи, на органите на државната власт, единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, јавноста и другите корисници им обезбедува податоци за состојбата и движењето на економијата, човековите ресурси, демографијата, заштитата на животната средина и природата и другите области.

Државната статистика се спроведува според начелата на:

- неутралност,
- објективност,
- стручна независност,
- доверливост и
- рационалност

кои се внесени и во Законот.

Според Законот, носител на основната дејност на државната статистика е Државниот завод за статистика, а определени статистички истражувања, утврдени во Програмата, спроведуваат и други државни органи и институции (т.н. овластени носители).

Имплементацијата на Законот придонесе за развојот и приближувањето на статистичкиот систем на Република Македонија кон статистичкиот систем на Европската унија.

Видливи резултати се постигнати на полето на:

- приближување на македонскиот статистички систем кон европскиот статистички систем;
- стручната независност на носителите на официјалната статистика во изборот на дефинициите и методолошките основи за имплементација на статистичките истражувања утврдени со Програмата;
- исклучувањето на какво било политичко или влијание на бизнис или други лоби групи во подготовката на резултатите;
- пристапот до административните извори на податоци за статистички цели и отпочнување на процесот на воспоставување на статистичките регистри;
- обезбедување на пристап до податоците собрани за статистички цели за научноистражувачки цели;
- обезбедување на статистичката доверливост на податоците прибрани за статистички цели и пописите на населението;
- обезбедување на давателите на податоци со информации за легалните основи, целите за кои ќе се користат податоците и нивната заштита;
- информирање на корисниците за изворите, методите и процедурите користени во подготовката на резултатите;
- обезбедување на истовремен пристап до статистичките резултати на сите корисници;
- унапредување на меѓуинституционалната соработка во земјата на планот на креирањето и имплементацијата на програмите;

- зголемување на обемот на меѓународната соработка;
- вклучување на Советот за статистика во координацијата на статистичкиот систем како независно стручно советодавно тело како и
- состојбата со имплементацијата на останатата регулатива како и степенот на усогласеноста е дадена кај одговорите за соодветната област.

Подготовка на прописите во областа на статистиката за донесување

Во однос на донесувањето на прописите во областа на статистиката во Република Македонија како и другите прописи кои имаат влијание врз статистиката, координацијата ја врши Државниот завод за статистика.

Државниот завод за статистика секоја година ги планира и пред крајот на годината (октомври) ја информира Владата за прописите што ги предлага да се донесат во текот на наредната година.

Државниот завод за статистика ги подготвува работните текстови на законите во соработка со претставници од надлежните министерства и други институции и по нивното усогласување ги доставува во Владата која се јавува како овластен предлагач за упатување на предложениот закон во Собранието на Република Македонија. Заводот, во текот на целата постапка до донесувањето, е вклучен во расправите на телата на Владата и на Собранието.

Во однос на стандардите кои во согласност со Законот за државната статистика ги донесува Владата, Државниот завод за статистика ги подготвува предлозите најчесто во соработка со овластените носители и експерти од областа (по потреба се консултираат други министерства и институции и дел од деловните субјекти), а потоа ги доставува во Владата за донесување.

И по предложените закони и стандарди, пред упатувањето во Владата, задолжително се води расправа во Советот за статистика и неговото мислење се упатува заедно со предложениот пропис. Воедно, задолжително се обезбедува и мислење од ресорните министерства по што се врши усогласување за што се информира Владата.

Од 2002 година, при упатувањето на предлог-прописите во Владата задолжително се наведува степенот на усогласеноста на предложениот пропис со соодветните регулативи на ЕУ, а доколку прописот е делумно, односно не е целосно усогласен, и причините поради кои тоа не е направено.

Државниот завод за статистика се вклучува преку давање на мислења при подготовката на прописите од другите области ако тоа има посредно или непосредно влијание врз областа на официјалната статистика (на пр.: при подготовката на Законот за трговските друштва, Законот за заштита на личните податоци, прописите за воспоставување и водење на административните регистри кои можат да се користат како извори на податоци итн.).

Државниот завод за статистика со Законот е непосредно задолжен за донесување на определени подзаконски акти (како правилници, шифрарници, кодекси, методолошки основи и др.).

Имплементација на прописите од областа на статистиката

Како носител на основната дејност Државниот завод за статистика во основа ја координира и имплементацијата на прописите од областа. Овластените носители во рамките на обврските утврдени со Законот ги имплементираат одредбите. Во одделни сегменти на координацијата со статистичкиот систем на официјалните статистики (како координацијата со и меѓу овластените носители) се планира да се доуреди со измените на Законот за државната статистика што се планираат за 2005 година.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Во тек е подготовка на измена на Законот за Националната класификација на дејностите со кој треба да се обезбеди усогласувањето на НКД со NACE Rev. 1.1
 - Се планира законот да се донесе во текот на 2005 година
- Во тек е подготовка на измена на Одлуката на Националната класификација на дејностите за нејзино усогласување со NACE Rev. 1.1 COMMISSION REGULATION (EC) No 29/2002 of 19 December 2001 amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 on the statistical classification of economic activities in the European Community - OJ : L 6 L6, 10.01.2002
 - Се планира измената да се донесе во текот на 2005 година
- Во постапка за донесување е Законот за Пописот на земјоделските стопанства во Република Македонија во 2005 година
 - Се планира Законот да се донесе во текот на 2005 година
- Измени на Законот за државната статистика заради усогласување со Commission Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data. (OJ L 8, 12.01.2001) и Commission Regulation (EC) No 831/2002 on implementing Council Regulation (EC) No 322/97 on Community statistics, concerning access to confidential data for scientific purposes (OJ L 133, 18.05.2002) и други акти кои имаат влијание врз односите што се уредуваат со Законот.
 - Се планира измените да се направат во текот на 2005 година
- Се планира да се изврши усогласување со CPA 2002 година;
 - Се планира измената да се направи во 2005 година;
- Усогласување на националната НУТС номенклатура со новата ЕУ регулатива донесена во 2003 година и со новиот Закон за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ “ бр.55/04);
 - Се планира да се заврши до крајот на 2005 година,
- Донесување на Национална класификација COFOG за статистика на владините финансии;
 - Се планира да се донесе во 2005 година;
- Измена на националната Номенклатура на индустриски производи од 2000 година и усогласување со последната верзија на PRODCOM List од (EU), верзија 2003 година, до крајот на 2005 година;
 - Се планира да се измени до крајот на 2005 година;
- Донесување на Програма за статистички истражувања за периодот 2008-2012 година (види исто така одговор на тема 92 – управување и статистички програми):
 - Донесување во 2007 година
- Усогласување на Националната класификација на дејностите со NACE Rev. 2

- Се планира за 2008 година, по усвојување на NACE Rev.2 во ЕУ, во 2007 година;
- Усогласување со CPA 2007 година, по нејзиното донесување.
- Се планира за 2008 година, по усвојување во ЕУ во 2007 година

96. РЕВИЗИЈА

Сегашна состојба

Ревизијата на работењето во Државниот завод за статистика се одвива во согласност со националните прописи во Република Македонија на следниот начин:

- Ревизија од страна на Државниот завод за ревизија;
- Ревизија од страна на овластени лица од Министерството за финансии (финансиска контрола);
- Ревизија од страна на одредени меѓународни институции за проекти кои се финансираат од донации.

Целта на ревизијата е унапредување на дејноста, заштита на средствата, контрола на примената на законските прописи со цел да се добијат точни и правилни информации.

Ревизијата се врши континуирано, во текот на целата година, а по потреба и за изминат период.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

- Воведување на интерна контрола. Интерната контрола ќе ја вршат овластени работници од Државниот завод за статистика.

Планиран рок за реализација на наведената активност е 2005 година.

97. ОПШТА АДМИНИСТРАЦИЈА

Сегашна состојба

Државниот завод за статистика е самостојна управна организација чијшто делокруг на работа и надлежност се уредени со Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00)(како општ закон) и Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97).

Државниот завод за статистика има статус на правно лице.

Со Државниот завод за статистика раководи директор кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија. Директорот може да има заменик кој се именува и разрешува по истата постапка како и директорот. Мандатот им изнесува 4 години.

Директорот го претставува Заводот, раководи и управува со него, а за својата работа е одговорен пред Владата на Република Македонија. Заменикот на директорот го заменува

директорот на Државниот завод за статистика во случај на отсуство, болест или други причини и за својата работа е одговорен пред директорот и Владата.

Според Актот за систематизација и внатрешна организација на Државниот завод за статистика (Организациона шема на ДЗС, види 12_Прилог_05), директорот на Заводот оформува свој работен тим (стручен колегиум) кој му помага во раководењето и управувањето со Заводот. Членови на работниот тим се раководителите на секторите (9) и државните советници (2).

Раководителите на секторите раководат со основните организациони облици во Заводот (сектори), а државните советници се задолжени за одредени области од статистиката и се директно одговорни пред директорот на Државниот завод за статистика.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Начелата на внатрешната организација на Државниот завод за статистика се уредени во согласност со општоприфатените начела на статистичките уреди на земјите на Европската унија.

Државниот завод за статистика тековно ќе ги следи трендовите во земјите на ЕУ и ќе ги врши потребните усогласувања.

99. ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНО УПРАВУВАЊЕ

Сегашна состојба

Според Законот за државната статистика Државниот завод за статистика е главен носител на официјалната статистика во Република Македонија. Во рамките на Државниот завод за статистика, според принципот на територијално организирање, како внатрешни организациони облици функционираат осум регионални одделенија кои организационо и функционално се поврзани со Државниот завод за статистика. Изграден е централизиран систем каде што главните активности на официјалната статистика кои се надлежност на Државниот завод за статистика се реализираат во централниот Завод, додека во регионалните одделенија се врши прибирање и примарна обработка на статистичките податоци.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Со неодамна донесениот Закон за територијална организација на Република Македонија и зголемување на надлежностите на општините, се наметна потребата од создавање на модел на внатрешна организација на Државниот завод за статистика преку префрлање на одредени надлежности од централниот Завод на регионалните одделенија за статистика, односно на општините.

Рок за усогласување:2007

3. Статистиката може да се собира од други институционални сектори, а не само од државниот Завод за статистика. За да се добие целосна слика за системот на официјалната статистика, ве молиме да дадете опис на институционалната организација во однос на собирање податоци, производство и распределување на официјалната статистика во земјата. Тој треба да вклучи и список на конкретни одговорности на различните сектори.

Државниот завод за статистика е носител на основната дејност во областа на државната статистика. Според Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007, Државниот завод за статистика е задолжен за прибирање, обработка и дисеминација на податоците од статистичките истражувања од областа на: национални сметки, економски статистики, статистики на домаќинствата, демографски статистики, статистики за пазарот на трудот, статистики за образование, статистики за надворешна трговија, дел од статистиката на криминалитетот и заштитата на животната средина.

Други носители на официјалната статистика (т.н. овластени носители) се:

- Републичкиот завод за здравствена заштита
- Министерството за правда
- Народната банка на Република Македонија
- Фондот за пензиско и инвалидско осигурување
- Управата за хидрометеоролошки работи
- Министерството за внатрешни работи
- Агенцијата за вработување

Овластените носители, во рамките на официјалниот продукционен систем, во однос на статистичките истражувања за кои се задолжени со Програмата за статистички истражувања ги вршат следните работи:

- Ги утврдуваат методолошките основи (а во случај кога тие не се усогласени со стандардите на ЕУ за тоа бараат мислење од Државниот завод за статистика);
- Ги спроведуваат статистичките истражувања;
- Ги објавуваат резултатите (во најголема мерка резултатите ги објавува Државниот завод за статистика во интегрираните публикациони материјали). Редовно, со месечна периодика, резултатите што ги подготвува ги објавува Народната банка на Република Македонија.

Овластените носители соработуваат со Државниот завод за статистика при подготовката на Програмата за статистички истражувања и доставуваат податоци до Државниот завод за статистика за Годишниот извештај за имплементација на Програмата.

Овластените носители ги спроведуваат статистичките истражувања дадени во прегледот што следува:

Истражувања што ги спроведува Народната банка на Република Македонија	
1	Месечен извештај за книговодствената состојба на банките и штедилниците
2	Монетарна база
3	Извештај за денарските каматни стапки на банките и штедилниците
4	Извештај за пондерирани денарски каматни стапки на банките

5	Извештај за пондерирани девизни каматни стапки на банките
6	Менувачки пазар
7	Промените и состојбата на сметките во странство на резидентите кои не се овластени банки.Промените и состојбата на евидентните сметки отворени за порамнување на меѓусебните побарувања и обврски меѓу резидентите и нерезидентите.
8	Промените и состојбата на побарувањата по комерцијални работи од нерезидентите до 1 година. Промените и состојбата на обврските по комерцијални работи кон нерезидентите до 1 година.
9	Платен биланс на Република Македонија
10	Странски директни инвестиции во и од Република Македонија
11	Работи со хартии од вредност помеѓу резиденти и нерезиденти
12	Состојба на сметките во странска валута на резидентните физички и правни лица
13	Примени кредити од странство
14	Одобрени кредити во странство
15	Издадени гаранции на нерезиденти
Истражувања што ги спроведува Републичкиот завод за здравствена заштита	
1	Извештај за пријавени случаи на заразни заболувања
2	Извештај за пријавени случаи на заболени од бруцелоза
3	Извештај за пријавени случаи на заболени од ХИВ/СИДА
4	Извештај за задолжителни имунизации против заразни болести
5	Статистика на лекуваните болни во службата за стационарно лекување
6	Статистика на абортуси
7	Статистика за кадар, работа и утврдени заболувања – состојби во здравствените организации
8	Извештај за состојбата на контаминацијата и мерките кои се преземени за заштита на воздухот, водата и почвата од јонизирачките зрачења во животната и работната средина, а кои го загрозуваат животот и здравјето на луѓето
9	Извештај за здравствената исправност на животните намирници и предмети за општа употреба
10	Статистика на алкохолизмот и наркоманијата
11	Извештај за организационата структура и кадри
12	Тримесечен извештај за несреќи на работа
13	Годишен извештај за несреќи на работа
14	Статистика на раѓањата
15	Следење на должината на доењето на доенчињата
16	Пријава за малигна неоплазма
17	Пријава за шеќерна болест
18	Пријава за професионално заболување
19	Извештај за потрошувачката на лекови и дроги
20	Извештај за исправноста на средствата за одржување на лична хигиена и средствата за одржување на хигиена во домаќинството
21	Пријава на акциденти (настани)
22	Пријава на исхемична болест на срцето; бубрежна инсуфициенција; психози; ревматска треска; интоксикации (труења); сообраќаен траматизам
23	Статистика на пресадување на делови од човечкото тело заради лекување
24	Следење на потхранетоста на одделни групи на население со одредување на антропометриски параметри

25	Следење на исхраната на одделни групи на население
26	Следење на животниот стил во Република Македонија
27	Евидентирање и следење на санитарно – хигиенската состојба на водоснабдувањето во населените места
28	Следење на квалитетот на површинските води
29	Следење на квалитетот на воздухот во населените места
30	Следење на исправноста на лековите
31	Следење на хигиенската исправност на водата за пиење
Истражувања што ги спроведува Министерството за внатрешни работи	
1	Статистичко истражување за пожари и експлозии
2	Статистичко истражување за сообраќајни незгоди
3	Статистичко истражување за број на патници и возила на граничните премини за меѓународен сообраќај
4	Статистичко истражување за број и вид на регистрирани возила и првпат регистрирани возила
Истражувања што ги спроведува Управата за хидрометеоролошки работи	
1	Метеоролошки мерења и набљудувања
2	Квалитет на воздухот и врнежи
3	Хидролошки мерења и набљудувања
4	Квалитет на површинските води
5	Температура на почвите
Истражувања што ги спроведува Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија	
1	Број на корисници на пензија, по видови на пензија
2	Прилив на нови корисници на пензија (брuto и нето)
3	Број на корисници на пензија, возраст, пол и број на години на користење на правото
4	Просечни пензии, по видови
5	Структура на корисниците на пензија според висината и видот на пензија
6	Податоци за остварени приходи и расходи на Фондот
7	Податоци за инвалиди на трудот со преостаната работна способност кои се на товар на Фондот и за кои се врши исплата од деловни субјекти
8	Корисници на паричен надомест за телесно оштетување
9	Број на осигуреници по пол, возраст, занимање, школска подготовка
10	Број на обврзници – физички лица и вработени кај нив
11	Број на обврзници и вработени за кои се плаќа придонес за пензиско и инвалидско осигурување
12	Број на обврзници, број на вработени и период за кој не е платен придонес за пензиско и инвалидско осигурување
Истражувања што ги спроведува Заводот за вработување на Република Македонија	
1	Евидентирање на вработувањата
2	Евидентирање на невработени лица

3	Евидентирање на невработени лица – корисници на права
Истражувања што ги спроведува Министерството за правда	
1	Истрага и истражни дејства
2	Кривични предмети
3	Прекршочни предмети
4	Извршни санкции, кривични и прекршочни
5	Граѓански предмети
6	Стопански спорови
7	Стечај, ликвидација и присилно порамнување
8	Извршни предмети
9	Оставински предмети
10	Вонпроцесни предмети
11	Управно-сметководствени спорови
12	Тапии, интабулации
13	Помолници, кривични и граѓански
14	Статистички извештај за бројната состојба на кадрите во судовите и за судиите поротници
15	Кривични предмети во постапка на трет степен
16	Барање за заштита на законитоста
17	Вонредни правни лекови со исклучок на барањата за заштита на законитоста
18	Управни спорови во првостепена постапка
19	Правосилно довршени управни спорови
20	Статистички извештај за движењето на малолетни и полнолетни лица за казнено-поправни и воспитно-поправни домови
21	Статистички извештај за поднесени барања за условен отпуст на осудени лица
22	Статистички извештај за поднесени барања за прекин на казната
23	Годишен статистички извештај
24	Тромесечен извештај

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Министерството за финансии не е дел од официјалниот статистички систем и покрај тоа што има важна улога во производството и дисеминацијата на владините финансиски статистики. Тенденција е Министерството за финансии да биде вклучено во Програмата за статистички истражувања, како и Министерството за животна средина и просторно планирање за делот од истражувањата за заштита на животната околина.

4. ОРГАНИЗАЦИЈА И НЕЗАВИСНОСТ

4. Ве молиме опишете ја организациската структура, кадровската структура и нивото на независност на Државниот завод за статистика. Како се развивале тие прашања во последните неколку години, и какви планови постојат за во иднина? Може ли Владата да влијае на (изборот на) податоците објавени од Државниот завод за статистика?

Опис на состојбите

Според Актот за систематизација на Државниот завод за статистика, донесен во ноември 2003 година и дополнет во мај 2004, Заводот е организиран во девет сектори. Во рамките на секторите се организирани вкупно 32 одделенија. Четири сектори (Национални сметки, Социјални статистики, Статистички регистри и Деловни статистики) се сектори во кои се продуцираат статистички податоци. Останатите пет сектори се во функција на поддршка на претходните четири сектори. Покрај централниот Завод за статистика во Скопје, на територијата на Република Македонија се организирани осум регионални одделенија за статистика (Скопје, Тетово, Охрид, Битола, Велес, Куманово, Штип и Струмица).

Вработени се вкупно 239 лица од кои 79 се во регионалните одделенија. Во структурата на кадарот доминираат лицата со високо образование (вкупно 164) од кои 85 се од областа на економските науки, 17 од правните науки, 28 од областа на информатичките технологии и 34 од природните науки (подетално објаснето во дел 93).

Легалната основа за независност на државната статистика како еден од основните принципи е дадена во Законот за државната статистика. Државниот завод за статистика кој е носител на основните задачи на државната статистика својата независност ја темели на Законот и неговата добра практика на целосна имплементација. Имено:

- Државниот завод за статистика самостојно го врши изборот на научните методи и техники при продуцирањето на официјалните статистики;
- Државниот завод за статистика самостојно ги пропишува методолошките основи за статистичките истражувања;
- Податоците кои ги подготвува и објавува Државниот завод за статистика и овластените носители, според Програмата, имаат статус на официјални податоци;
- Државниот завод за статистика го врши толкувањето на резултатите од статистичките истражувања;
- Непосредно и самостојно ги исполнува меѓународните обврски во областа на официјалната статистика итн.

Влијание на Владата

По донесувањето на Законот за државната статистика и неговата практична имплементација, Владата нема влијание врз публикувањето на податоците на официјалната статистика.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во однос на принципот на независност, во рамките на планираната ревизија на Законот за државната статистика за 2005 година ќе се предложи:

- Принципот на независност како еден од основните принципи на официјалната статистика ќе се дефинира подетално;
- Да се обезбеди петгодишната Програма да е рамка за статистичката продукција, а да се утврдуваат годишни имплементирачки програми;
- Да се зајакне улогата на Државниот завод за статистика како координатор на официјалната статистика во земјата;
- Да се интензивира популаризацијата на статистиката и нејзините основни принципи.

Заради избегнување/минимизирање на какво било сомневање во можното влијание на Владата врз работата на Државниот завод за статистика во кој било сегмент, во измените на Законот за државната статистика што се планираат за 2005 година ќе се предложат критериуми за именување и разрешување на директорот на Државниот завод за статистика и должината на мандатот.